

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická

Diplomová práce

Právní odpovědnost v oblasti
myslivosti

Lukáš Pytlík

Plzeň, 2019

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

V Plzni 29. března 2019

.....

Podpis

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych tímto poděkoval panu doc. JUDr. Vojtěchu Stejskalovi, Ph.D., který se ujal vedení mé práce, za jeho cenné rady a užitečné připomínky při jejím vypracování.

OBSAH

1.	Úvod.....	1
2.	Myslivost.....	2
2.1.	Myslivost obecně.....	2
2.1.1.	Myslivost napříč dějinami.....	2
2.1.2.	Dnešní význam myslivosti.....	4
2.2.	Vývoj právní úpravy myslivosti v našich zemích.....	8
2.2.1.	Nejstarší prameny právní úpravy.....	8
2.2.2.	Právní úprava před rokem 1848.....	9
2.2.3.	Revoluční rok 1848.....	10
2.2.4.	Porevoluční období 1866 – 1941.....	10
2.2.5.	Vládní nařízení z roku 1941.....	11
2.2.6.	Zákon o myslivosti z roku 1947.....	12
2.2.7.	Zákon o myslivosti z roku 1962.....	13
2.2.8.	Období po roce 1989.....	13
2.2.9.	Prameny právní úpravy dnes.....	14
3.	Základní pojmy.....	16
3.1.	Myslivost.....	16
3.2.	Právo myslivosti.....	17
3.3.	Myslivost a ochrana přírody.....	18
3.3.1.	Zákon o ochraně přírody a krajiny.....	19
3.3.2.	Mezinárodní a unijní ochrana přírody.....	23
3.4.	Honitba a honební pozemky.....	24
3.4.1.	Držitel a uživatel honitby.....	25
3.4.2.	Obora.....	26

3.5. Živočich, zvíře, zvěř.....	27
3.5.1. Mnohost pojmů.....	27
3.5.2. Zvěř.....	30
3.5.3. Zvěř jako předmět vlastnického práva.....	31
3.6. Právní odpovědnost.....	33
4. Odpovědnost za škody způsobené zvěří a na zvěři.....	35
4.1. Soukromoprávní odpovědnost.....	35
4.2. Škody způsobené zvěří.....	36
4.2.1. Opatření k zabránění škod působených zvěří.....	38
4.2.2. Neuhrazované škody způsobené zvěří.....	41
4.2.3. Škody způsobené zvěří, kterou nelze obhospodařovat lovem.....	43
4.2.4. Uplatnění nároků na náhradu škody způsobené zvěří.....	45
4.3. Škody způsobené na zvěři.....	47
5. Veřejnoprávní odpovědnost.....	51
5.1. Správní odpovědnost.....	51
5.1.1. Přestupek.....	52
5.1.2. Přestupky v oblasti myslivosti.....	54
5.1.2.1. Přestupky fyzických osob.....	54
5.1.2.2. Přestupky právnických osob a podnikajících fyzických osob.....	56
5.1.2.3. Společná ustanovení o přestupcích.....	58
5.2. Trestní odpovědnost.....	59
5.2.1. Trestný čin.....	61
5.2.2. Trestné činy v oblasti myslivosti.....	65
6. Aktuální problémy v oblasti myslivosti.....	67

6.1. Nárůst početních stavů spárkaté zvěře.....	67
6.2. Pytláctví.....	75
7. Vliv směrnice o nabývání a držení zbraní.....	78
7.1. Zákaz olověných broků.....	85
8. Závěr.....	86
Resumé.....	88
Seznam použité literatury.....	88

1. Úvod

Cílem předkládané diplomové práce je přiblížit právní úpravu odpovědnosti jakožto významného právního institutu, konkrétně odpovědnosti v oblasti myslivosti za škody způsobené zvěří a na zvěři coby specifickým předmětem práva myslivosti, jenž není zpravidla nikým ovládán ani vlastněn, a následně analyzovat, kde se s těmito škodami v současné době nejvíce setkáváme a jaké aktuální změny v našem právním řádu mohou jakým způsobem tuto problematiku ovlivnit.

Nejprve bude však zapotřebí nastínit, co myslivost jako taková vůbec znamená a jaký je její význam v naší společnosti. Zdá se totiž, že mezi veřejností není myslivost populární již poměrně dlouhou dobu a prezentována je dnes především negativními případy. Povědomí o jejím skutečném přínosu je však mezi laiky mizivé a většina ji vnímá ve smyslu pouhého „vraždění zvířat“. Tato neznalost pak zbytečně vyvolává mezi myslivci a ostatními skupinami společnosti zbytečné konflikty.

V prvních kapitolách práce se tedy zaměřím na vývoj myslivosti až do její dnešní podoby a zmíním její úlohu a tradici v naší kultuře. Stejně tak připomenu právní vývoj mysliveckého práva až po platnou právní úpravu. Stručně také vymezím stěžejní pojmy pro zpracovávané téma, které budou v této práci používány.

Dále budu věnovat pozornost tedy odpovědnosti za škodu způsobenou zvěří a na zvěři, a to jak soukromoprávní, tak delikt ní. Uvedu, kdo je odpovědným subjektem, jaké má práva a povinnosti, co rozumíme škodou, jak je možné jí účinně předcházet a podmínky uplatnění nároků na náhradu škody. Rovněž se budu zabývat jednotlivými přestupky a trestnými činy na úseku myslivosti.

A nakonec poukážu na zásadní problémy současné myslivosti, zejména na pytláctví a boj s narůstajícími početními stavy zvěře, a pokusím se zjistit, jaký dopad bude mít do výkonu práva myslivosti ve spojitosti s odpovědností za škodu způsobenou zvěří velice diskutovaná směrnice o kontrole nabývání a držení zbraní, proti které Česká republika aktivně vystupuje, přičemž okrajově se bude vhodné zmínit též o hrozícím plošném zákazu olověných broků.

2. Myslivost

2.1 Myslivost obecně

2.1.1 Myslivost napříč dějinami

Má-li být popisována myslivost, je nezbytné začít lovem, ze kterého se myslivost postupně vyvíjela. Lov je jednou z nejstarších činností spojovaných s lidstvem. Člověk jej ovšem nevynalezl, ale odpozoval od zvířat. První lidé byli sběrači rostlinné potravy a na potravu masitou přivykali postupně. Pro ostatní predátory lidé na počátku sotva představovali konkurenci, chyběla jim rychlost i síla. Zato ale dovedli uvažovat a byli vynalézaví, lov je přinutil přemýšlet (odtud možný původ názvu myslivec). Pozorováním přírody a loveckého chování zvířat zdokonalili nakonec své metody a zbraně tak, že v boji se zvířecím protivníkem převážili výhody ve svůj prospěch. Díky svým dorozumívacím dovednostem, umění žít a lovit v organizované se z člověka stává úspěšný lovec. Lovil každý, kdo potřeboval, kdekoli a kdykoli. Zvrat však nastává tehdy, kdy člověk od stálého hledání a střídání útočišť jako ostatní živočichové přechází k vytváření trvalých osad, objevuje základy pěstování rostlin a chovu zvířat (s tím spojená domestikace psů, dravců či koní, které se lidem stali pomocníky při lovu), z lovce se stává zemědělec a pastevec, to vede k rozdělení půdy a ke vzniku soukromého vlastnictví, kvůli územním požadavkům zahajuje likvidaci lesů, lov již neslouží pouze jako nezbytná činnost k zajištění potravy - tím vším člověk začíná výrazně zasahovat do přírodní rovnováhy a narušovat životního prostředí.

S koncentrací obyvatel se vytvářely i náročnější metody lovu. Platí však, že hlavní zbraní a nejdůležitějším předpokladem k uplatnění loveckého umění byla dokonalá znalost anatomie zvířat, jejich zvyků, životních cyklů a zdrojů potravy. Lov předpokládá důkladnou znalost přírody, a to nejen kořisti a jejího způsobu života, ale celého prostředí a vnitřních souvislostí. Ekonomická závislost na výsledcích lovu pak s sebou nese nutnost ochrany lovených druhů a jejich biotopů. Lovec byl tedy nucen chápat přírodní zákony a dodržovat je.¹ Všechny představy se ale orientovaly zatím jen na člověka, nezahrnovaly přírodu, která byla poddajným nástrojem člověka, ani zvíře, jež bylo považováno za bezduchý předmět, který může člověk jako vrchol všeho živého neomezeně využívat.

¹ ČERVENÝ, Jaroslav a kol. *Encyklopedie myslivosti*. Praha: Ottovo nakladatelství, s.r.o., 2004. 26 s.

Ještě ve starověku pojem ochrany zvěře nebyl znám. Četné zprávy a umělecká díla antických autorů dokládají, že lov naopak začíná sloužit ke krácení dlouhé chvíle, stává se z něj zábava a sport. Proti zvířatům se pořádají za použití loveckých psů a koní divoké štvance nebo se chytají živá a cvičí se pro válečné účely anebo se štvou proti sobě při surových zápasech. Podle tehdejšího řeckého práva a římských zákoníků jsou volně žijící zvířata věci ničí, jejich ulovení je originární nabytí vlastnictví a stávají se majetkem toho, kdo je ulovil.²

Teprve v raném středověku se utváří nový pohled na lov, přístup k němu je omezen a stává se spíše privilegiem vyšších vrstev společnosti a panovníka, formuje se lovecké právo, poddaní již nemají možnost lovit a pytláctví se trestá velmi přísně. Rostoucí spotřeba dřeva v důsledku rostoucího počtu obyvatel a rozvoj měst měly přímý vliv na omezování prostoru pro lov, panovníci proto zmenšující se lesnatá území zabírají a jako léno je mohou i s právem lovu svěřit jiným osobám. Na přelomu prvního a druhého tisíciletí se vytváří zvláštní stav, jehož povinností je pečovat o lesy a zvěř, během 10. - 12. století se objevují území určená čistě pro lovecké potřeby, vyhranily se zvláštní způsoby lovu a zákaz lovu určité zvěře, která byla vyhrazena pouze panovníkovi, z lovu se stává pompézní záležitost.³ Vládnoucí vrstva pochopila, že „lov zvěře může být nejen ukázkou odvahy, obratnosti a zkušeností lovce, ale také společenskou událostí, při níž lze v příjemném prostředí projednat i závažné otázky politické, ekonomické či osobní.“⁴ Zvěř se začala dělit na vysokou a běžnou lovnou (drobnou), objevil se také pojem škodné (za niž byly postupně považovány téměř všechny šelmy - od kun, vyder, lasic přes lišky až po vlky, rysy a dokonce toulavé psy a kočky) a jednotlivá zvěř byla lovena předepsaným způsobem. S koncem středověku a počátkem novověku se objevují pronájmy půdy pro lovecké účely, budují se obory, bažantnice, různá myslivecká zařízení. Chovy v oborách a bažantnicích vyžadovaly péči o zvěř na vysoké odborné úrovni a tu mohli zajistit pouze ti, kteří chápali potřeby zvěře a kteří se ji naučili chovat a chránit – myslivci, vyvinuvší se z dřívějších lovců. Během 16. století už byl výkon lovu omezován s ohledem na potřeby zemědělské výroby. Velkému zájmu se však ale stále těšily i slavnostní hony a lovecké zábavy. Až na sklonku 17. a v 18. století se vlivem především

² ČERVENÝ, Jaroslav a kol. *Encyklopedie myslivosti*. Praha: Ottovo nakladatelství, s.r.o., 2004. 36 s.

³ ČERVENÝ, Jaroslav a kol. *Encyklopedie myslivosti*. Praha: Ottovo nakladatelství, s.r.o., 2004. 37 s.

⁴ HROMAS, Josef a kol. *Myslivost*. Písek: Matice lesnická spol. s.r.o., 2000. 8 s.

průmyslové revoluce a zvýšenému tlaku na přírodu začala vytvářet myslivecká morálka, člověk začal o přírodě smýšlet jinak, dochází k zakládání různých rezervací a chráněných území a konečně v 19. a 20. století prošla myslivost konečným vývojem a stala se odbornou činností, zaměřenou na chov a všestrannou péči o zvěř a lesy.⁵ Přesto než vývoj dospěl do tohoto stádia, zanechal po sobě člověk na životním prostředí nenapravitelné škody. Dopady lidské činnosti alespoň v menší míře zmírnilo právo lovu, které bylo vždy důsledně střeženo a jeho porušení přísně trestáno. Právě postupně se vyvíjející myslivecká legislativa nedovolila každému zvěř svobodně lovit. Při zachování volného lovu by byly následky zřejmě daleko tragičtější.

2.1.2 Dnešní význam myslivosti

Doba, kdy byl lov pouhým zdrojem potravy, je dávnou minulostí. A již dlouhou dobu není v našich krajinách ani rekreační aktivitou či sportem. Dnešní pojetí myslivosti, úzce provázané se životním prostředím, vyjadřuje spíše celkový vztah člověka k přírodě a považuje se především za dobrovolnou zájmovou činnost, vyjadřující kladný vztah myslivce k přírodě, za službu krajině, za hospodářskou a ochrannou činnost. V současné kulturní krajině představuje myslivec moderního predátora, neboť těch přirozených ubývá, a lovem redukuje stavy takových druhů zvěře, které jsou v přírodě v nežádoucí skladbě, ať už druhové či početní, anebo z důvodu zdravotního stavu. Předním úkolem myslivce je smysluplné využívání obnovitelných přírodních zdrojů, mezi něž zvěř jakožto předmět lovu patří a které jsme povinni zachovat pro budoucí generace.

*Jen díky tomu, že naše společnost si dlouhodobě vytvářela vztah ke zvěři na základě zásad mysliveckého hospodaření a ochrany, mohly být v tomto středoevropském území s vysokou civilizační hustotou zachovány stavy zvěře v odpovídající druhové a početní pestrosti. Byli to právě myslivci, kteří se v době, kdy obecná ochrana přírody o sobě ještě po dlouhá staletí nedávala vědět, zasloužili o to, že naše příroda není ochuzena o mnohé živočišné druhy, tak, jako v jiných zemích, kde převládalo pouhé lovectví nad uvážlivým využíváním přírodních zdrojů.*⁶ Ve Skandinávii a Pobaltí se získání zvěře bere jako sběr úrody, péče o

⁵ ČERVENÝ, Jaroslav a kol. *Encyklopedie myslivosti*. Praha: Ottovo nakladatelství, s.r.o., 2004. 38 s.

⁶ PALAS, Jaroslav. *Perspektivy myslivosti v ČR*. Myslivost [online]. 2002, listopad [cit. 8. listopadu 2018]. Dostupné na WWW: <http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2002/Listopad---2002/Perspektivy-myslivosti-v-CR>

zvěř ve střeoevropském pojetí zde prakticky neexistuje, ve státech jihozápadní Evropy je prioritou radost z přírody a společenské zábavy, myslivost zde má silný sociální aspekt, ochrana a péče o zvěř v našem pojetí je velmi malá, velké zvěře je zde navíc poskrovnu, v anglosaských zemích je na prvním místě sportovní hledisko myslivosti.⁷

Tradice, umění, kultura

Ve střední Evropě ovšem myslivost kromě péče o zvěř a přírodu znamená také velké množství tradic a zvyků, které se formují celá staletí a které jsou s myslivostí neodlučitelně spjaté. Je to myslivecká mluva sloužící ke vzájemné komunikaci mezi myslivci, je to myslivecké odívání a móda (nejen stejnokroje a lovecké oblečení, ale i postroje koní a výbava loveckých psů byly již dávno v minulosti z cenných materiálů), myslivecká etika, jejíž podstatou je výchovné působení na morálku a charakter myslivce a uvědomění si odpovědnosti, kterou myslivci vůči přírodě a zvěři mají, myslivost je důležitým zdrojem umělecké tvorby - myslivecké prvky a lovecké motivy se objevují v sochařství, literatuře i malířství (ostatně první malby člověka jsou pravděpodobně jeskynní malby z lovu a technické nákresy pastí), skládá se lovecká hudba, lovecké zbraně a vybavení jsou umělecky a bohatě vyzdobeny, staví se myslivny a lovecké zámečky ovlivněné mysliveckou architekturou. Nelze tedy opomíjet ani ekonomický aspekt myslivosti, neboť ruku v ruce s lovem zvěře jde její následné zpracování a dodávání zvěřiny, kůže atp. A myslivci jsou pro průmysl velice významní kvantitou odběru různých výrobků (myslivercký a lovecký oděv, zbraně, střelivo, výstroj), čímž vytvářejí poptávku po výrobě a umožňují vznik dalších pracovních míst. Myslivost znamená taktéž kulturní život - myslivci pořádají plesy a vesnické bály, organizují výstavy a chovatelské přehlídky, existují myslivercká muzea, zvěřina je propagována jako dietní strava, s myslivostí je spojena řada dalších zájmových činností jako kynologie, sokolnictví či střelectví. Je vědním oborem vyučovaným na vysokých školách,⁸ myslivercká nauka se týká biologie zvěře a zoologie, v rámci myslivercké péče o zvěř je důležité osvojit si nauku o chorobách zvěře.

⁷ BEDNÁŘ, V.; BEJČEK, F.; BLECHA, O. *Penzum znalostí z myslivosti*. 14. vydání. Praha: DRUCKVO, spol. s.r.o. 2016. 149 s.

⁸ Např. studijní obor Provoz a řízení myslivosti na České zemědělské univerzitě v Praze. Viz <https://www.fld.czu.cz/cs/r-6825-studium/r-8295-studenti/r-14089-vase-obory/r-7553-bakalarske-studijni-obory-do-techto-oboru-jiz-neprijimame/r-7563-provoz-a-rizeni-myslivosti>.

Zvláště česká myslivost je tradiční činnost s dlouhými kořeny sahajícími hluboko do historie a význam české myslivosti potvrzuje její zapsání na Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky pod označením Myslivost – plánovitě trvale udržitelné obhospodařování zvěře a jejího prostředí jako přirozená součást života na venkově.⁹ Měli bychom si vážit takového uznání a výsledků činnosti myslivosti v našich krajinách, neboť zvěř není nevyčerpatelné přírodní bohatství, což lze výstižně demonstrovat na zemích jihozápadní Evropy, kde byla vysoká zvěř téměř vyhubena.

Spolková činnost

Myslivost je také spolková činnost. Myslivci se sdružují za účelem prosazování obecných zájmů myslivosti i svých, za účelem organizování společných akcí i osvěty veřejnosti i za účelem zvyšování svých odborných znalostí. Nejprve se však mohli sdružovat pouze myslivci z povolání. Prvním známým mysliveckým spolkem u nás byla Myslivecká bratrská pokladna (jinak také známá jako Lovecké bratrstvo), založená roku 1699. Prvním spolkem, který sdružoval i myslivce ze záliby, byl Pražský lesnický spolek Hubertus, založený v roce 1868. Do vzniku Československa existovala ještě řada dalších spolků s různým zaměřením, avšak jejich zájmy se mnohdy rozcházely, což překáželo jednotnému vystupování myslivců. Proto byla v roce 1923 ustanovena celostátní myslivecká organizace Československá myslivecká jednota. Během 20. století svůj název několikrát změnila až do dnešního Českomoravská myslivecká jednota (ČMMJ).¹⁰ Zabývá se především rozvojem myslivosti a ochranou přírody, provádí myslivecké zkoušky či sdružuje různé kluby. Jedná se o organizaci s dnes dobrovolným členstvím, tudíž vedle ní vyvíjí činnost ještě i další myslivecké spolky. ČMMJ vydává myslivecký řád, který vychází z právních předpisů vztahujících se k myslivosti jako i ze stanov ČMMJ a jejich dalších vnitřních předpisů, jehož dodržování a znalost je povinností každého člena ČMMJ. Obsahuje upřesňující úpravu činností týkajících se péče o zvěř a lovu zvěře, bezpečnostní pravidla zacházení s loveckou zbraní a ustanovení ohledně myslivecké morálky, tradic a zvyků. Cílem mysliveckého řádu je správný a bezpečný výkon práva myslivosti v souladu s mysliveckými tradicemi, jedná se o jakýsi morální kodex každého

⁹ Viz <http://www.nulk.cz/2017/01/30/myslivost-planovite-trvale-udrzitelne-obhospodarovani-zvere-a-jejeho-prostredi-jako-prirozena-soucast-zivota-na-venkove/>

¹⁰ ČERVENÝ, Jaroslav a kol. *Encyklopedie myslivosti*. Praha: Ottovo nakladatelství, s.r.o., 2004. 54 s.

myslivce.¹¹ Z dalších mysliveckých spolků můžeme zmínit například tradiční Řád sv. Huberta nebo dále Asociaci profesionálních myslivců ČR.

Myslivecké organizace fungují i na mezinárodní úrovni a podíl české myslivosti na utváření mezinárodního mysliveckého dění je nemalý. Lze zmínit Mezinárodní radu pro lov a ochranu zvěře (CIC), jejímž jedním ze zakládajících členů bylo právě i tehdejší Československo, nebo Federaci organizací pro myslivost a ochranu přírody v EU (FACE).¹² Ochrana přírody a živočichů se však věnuje velké množství dalších organizací na národní i mezinárodní úrovni jako třeba OSN s dokumentem Světová charta na ochranu přírody. Středoevropská myslivost je jedinečná na celém světě a zejména česká myslivost si díky dlouholeté tradici, přínosu i současné odborné aktivitě získala mezinárodní respekt a uznání.

Myslivost a právo

A v neposlední řadě myslivost souvisí s právem. Pravěký lov měl vliv na sociální uspořádání společnosti. Díky lovu se stal člověk společenským tvorem, protože osamělý lovec měl mizivou šanci na ulovení větších a silnějších zvířat. Předpokladem společného lovu bylo vytvoření hierarchie, podřízení se velení a rozdělení si povinností a úkolů. Společný úlovek byl následně rozdělen podle daných pravidel – vůdce skupiny a ten, kdo výrazně přispěl k úspěšnému lovu, dostal při rozdělování kořisti větší podíl. Právě tyto jevy týkající se uspořádání společnosti, vlastnictví a jeho rozdělení lze považovat za počátky práva. K dalšímu rozvoji dochází s rozdělováním půdy, nabýváním majetku, rozvíjející se dělbou práce a tím podmíněným diferencováním společnosti, vznikem vyšší vrstvy, která se soustřeďuje kolem silnějších rodů, a postupným centralizováním řízení společnosti. Od původního lovu a úpravy loveckého práva proběhl dlouhý vývoj a dnešní myslivost je jako jedna z mála oblastí zájmových činností a především jako činnost odpovědná, odborná a veřejně prospěšná velmi podrobně regulována právním řádem České republiky.

Myslivecký řád v bodě 53 shrnuje: „*Myslivec dodržuje právní předpisy o myslivosti, o zbraních a střelivu, o ochraně přírody, o veterinární péči a ostatní předpisy, vztahující se k myslivosti, jakož i stanovy a vnitřní prováděcí předpisy*

¹¹ Dostupný na WWW: <http://www.myslivost.cz/Informace-pro-myslivce/Legislativa/Myslivecky-rad>

¹² BEDNÁŘ, V.; BEJČEK, F.; BLECHA, O. *Penzum znalostí z myslivosti*. 14. vydání. Praha: DRUCKVO, spol. s.r.o. 2016. 24 s.

ČMMJ. Při výkonu práva myslivosti se řídí zásadami myslivecké morálky a dodržuje tradiční myslivecké zvyky a tradice. Zná a poznává život zvěře a její přírodní prostředí. Je aktivním ochráncem přírody. Prohlubuje své odborné myslivecké znalosti a předává své zkušenosti začínajícím myslivcům.“

2.2 Vývoj právní úpravy myslivosti v našich zemích

2.2.1 Nejstarší prameny právní úpravy

Nejstarší písemné záznamy dokládají velký zájem českých knížat o lov a založení dědičné funkce lovčího již koncem prvního tisíciletí našeho letopočtu.¹³ Objevuje se název lovec, panovníka obklopuje lovecká družina, podnikají se lovecké výpravy. Funkce lovčího byla zanedlouho nahrazena hodnotí ještě vyšší, a to nejvyšší lovčí, která je srovnatelná s funkcí dnešního ministra zemědělství. Dohlížel na panovnická loviště, připravoval lovy jakožto společenskou událost, zajišťoval jejich průběh a dostatečné počty zvěře. Jednalo se již o poměrně vysoce postavenou osobu převážně šlechtického původu. Vedle něho pracovali v terénu i hajní, polesní nebo lesní. Úkolem těchto služebníků byla péče o lesy a o zvěř a její ochrana před pytláky a predátory. Tím získávali praktické i teoretické zkušenosti s chovem zvěře. To jsou první ochránci zvěře a také profesionální lovci, z nichž postupně vznikají myslivci.¹⁴

Lov však již nebyl pro každého. Je kodifikován jako právo dominikální,¹⁵ náležející pouze určité vrstvě společnosti. Z období okolo roku 950 pochází první doložená právní regulace loveckého práva, kdy za vlády Boleslava I. bylo vydáno nařízení, jehož obsahem je zakotvení práva lovu jako výhradního práva panovníka (lovecký regál). Panovník mohl lovecké právo darovat či prodat spolu s majetkem klášterům, šlechtě nebo měštům, a to na určité území nebo na určitý druh zvěře. I když pozemky daroval, často si na nich vyhrazoval právo lovu - mohlo sice být leníkovi propůjčeno, ale obvykle jen pro lov drobné zvěře (velká zvěř zůstávala panovníkovi). Pro poddaný lid naopak začala platit lovecká robotní povinnost (například povinnost nahánění zvěře při lovu, ubytování myslivců nebo péče o lovecké psy), o čemž jsou dochovány první zmínky ze 12. století.¹⁶

¹³ ČERVENÝ, Jaroslav a kol. *Encyklopedie myslivosti*. Praha: Ottovo nakladatelství, s.r.o., 2004. 42s.

¹⁴ HROMAS, Josef a kol. *Myslivost*. Písek: Matice lesnická spol. s.r.o., 2000. 11 s.

¹⁵ ČECHURA, Vladimír a kolektiv. *Myslivost a právo*. Praha: ORAC, s.r.o., 2000. 7 s.

¹⁶ BEDNÁŘ, V.; BEJČEK, F.; BLECHA, O. *Penzum znalostí z myslivosti*. 14. vydání. Praha: DRUCKVO, spol. s.r.o. 2016. 17 s.

Ačkoli platilo přísně střežené právo lovu, zvěře začalo ubývat, především v důsledku nadměrného kácení lesů, honosných loveckých slavností a obecného zhoršením podmínek pro její život. Tyto okolnosti podnítily vydání zákonů k ochraně zvěře a omezení práva lovu například zákazem lovu určité zvěře nebo omezením doby lovu.

2.2.2 Právní úprava před rokem 1848

S růstem majetkového vlivu šlechty, církve a měst vydal Václav IV. roku 1388 nařízení stanovující, že lov je výsadou šlechty, čili dochází k omezení výhradního panovníkova práva lovu. Roku 1573 zveřejnil Český sněm usnesení, ve kterém se zmiňuje, že právo lovu souvisí s vlastnictvím pozemků, a sice jen panovníka, šlechty, klášterů nebo královských měst, tedy i nadále platilo dominikální právo,¹⁷ přesto vlastník pozemku nemohl již se zvěří libovolně nakládat z důvodu ochrany zvěře, které se usnesení okrajově věnovalo. V 16. století dále dochází k centrálnímu řízení chovu zvěře a jsou vydávány první lovecké instrukce císařem Maxmiliánem v roce 1568 a Rudolfem II. roku 1599. Tyto instrukce zakazovaly jakékoli poškozování zvěře a omezovaly její plašení.¹⁸ Také v nich byl upraven dozor nad pytláky, proti nimž vystupovala i řada dalších panovníků, neboť případy pytláctví byly zejména po Bílé Hoře stále častější v důsledku bídy způsobené pustošením země. Olej do ohně přilil císař Ferdinand III. vydáním ustanovení o lovu pro Čechy z roku 1641, v němž se uvádí, že myslivost je kratochvílí šlechtickou a poddaní jsou při lovech povinni robotami. Znamenalo to utužení robotných povinností poddaných, což samozřejmě zároveň vyvolalo rozmach pytláctví, ať už ze msty nebo pro obživu. Vedle toho ale také z loveckého personálu vznikl myslivec z povolání, vzdělával se tříletou výuční dobou, zakončenou slavnostním přijetím mezi myslivce.¹⁹

V době osvěcenského absolutismu trestala Marie Terezie pytláky až deseti letými nucenými pracemi nebo vypovězením ze země a lovecký řád (Všeobecný honební patent) Josefa II. z r. 1786 dokonce poskytl právo pytláka zastřelit.²⁰ Tento

¹⁷ BEDNÁŘ, V.; BEJČEK, F.; BLECHA, O. *Penzum znalostí z myslivosti*. 14. vydání. Praha: DRUCKVO, spol. s.r.o. 2016. 18 s.

¹⁸ ČERVENÝ, Jaroslav a kol. *Encyklopedie myslivosti*. Praha: Ottovo nakladatelství, s.r.o., 2004. 44 s.

¹⁹ BEDNÁŘ, V.; BEJČEK, F.; BLECHA, O. *Penzum znalostí z myslivosti*. 14. vydání. Praha: DRUCKVO, spol. s.r.o. 2016. 19 s.

²⁰ ČERVENÝ, Jaroslav a kol. *Encyklopedie myslivosti*. Praha: Ottovo nakladatelství, s.r.o., 2004. 45 s.

lovecký řád, nazývaný taktéž Řád o myslivosti, byl však významný ještě z několika dalších důvodů. Lze ho označit jako završení kroků k formování myslivecké legislativy - definoval myslivost jako chov a právo lovu volně žijících zvířat. V legislativě se poprvé objevil pojem honitba a povinnost majitele honitby hradit škody působené zvěří (ožírání plodin, jejich podupávání, zalehávání, rozrytí pozemků atp.) či povinnost hubit nebo uzavřít do obor černou zvěř jako největšího škůdce na zemědělských pozemcích. Upravena byla i tzv. myslivecká robota. Rozlišovalo se soukromé právo myslivosti, které vykonával vlastník na svých pozemcích, volné právo lovu dravé zvěře, jež bylo přiznáno všem majitelům zemědělských usedlostí, a právo myslivosti na cizí půdě, které náleželo jen panovníkovi, jenž si mohl vyhradit pro vlastní potřebu určité druhy zvěře či lov v určených honitbách bez ohledu na držbu pozemku. Byly stanoveny dobu lovu a jejich dodržování stát pečlivě kontroloval.²¹

2.2.3 Revoluční rok 1848

Všechny tyto předpisy měly však namísto skutečné ochrany přírody a zvířat za účel spíše ochranu majetku vládnoucí vrstvy a případně zajištění dostatku loveckých příležitostí. Snahy o ochranu přírody v pravém slova smyslu se objevují vlivem zvyšování zájmu veřejnosti o přírodu teprve během 19. Císař František Josef I. vydal r. 1849, rok po zrušení poddanství, říšský zákon o myslivosti č. 154. Došlo ke zrušení myslivecké roboty, úpravě výkonu práva myslivosti, resp. omezení práva panovníka k tvorbě vlastních honiteb zrušením práva myslivosti na cizí půdě a právo myslivosti bylo poprvé kodifikováno jako právo reálné, tedy bylo přiznáno majitelům půdy. Byla převzata také tzv. policejní nařízení, která upravovala vlastní výkon práva myslivosti, například ochranu proti pytláctví, hubení dravé a černé zvěře.²²

2.2.4 Porevoluční období 1866 - 1941

Přesto říšský zákon č. 154 trpěl řadou nedostatků, a tak byl roku 1866 přijat první samostatný zákon v oblasti myslivosti pro Království České, zákon č. 49/1866 čes.z.z, ve kterém se poprvé objevuje například pojem honební pozemek (tj, pozemek, na kterém je možno vykonávat honitbu) a je stanoveno, že k výkonu práva myslivosti je nutný lovecký lístek..²³ Roku 1870 pak přišel na řadu zákon

²¹ ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo*. Praha: ORAC, s.r.o., 2000. 7 - 8 s.

²² ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo*. Praha: ORAC, s.r.o., 2000. 8 s.

²³ ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo*. Praha: ORAC, s.r.o., 2000. 9 s.

zemský č. 39/1870 pro království České, daný o ochraně několika druhů zvířat zemědělní užitečných jakožto první zákon, který se skutečně věnoval ochraně živočichů na našem území.²⁴ Vydáno bylo ještě několik mysliveckých a honebních zákonů, které jednak stanovením doby lovu určitou ochranu zvěře také poskytovaly a jednak upravovaly odpovědnost za škodu způsobenou zvěří.²⁵

Tyto zákony zůstaly v platnosti na základě recepčního zákona č. 11/1918 Sb. i po vzniku samostatného Československa, za první republiky s působností pro celé území Československa doplnil převzatou úpravu zákon pro ochranu zvěře zvaný malý honební zákon č. 98/1929 Sb.,²⁶ jímž se doplňují a částečně mění některá ustanovení honebně-policejní, zejména o hájení zvěře, který vnesl do právního řádu Československa pořádek a jednotnost co do výčtu zvěře a dobách lovu, neboť do roku 1929 nebyla zvěř kodifikována a o tom, která je předmětem chovu a lovu, rozhodovaly zvyklosti a názory odborníků. Zákon upravoval dobu lovu, hájení zvěře a reguloval vydávání loveckých lístků (které stále ještě nebyly podmíněny složením odborné zkoušky).²⁷

2.2.5 Vládní nařízení z roku 1941

V době Protektorátu vyšly vládní nařízení o myslivosti č. 127/1941 Sb. a č. 128/1941 Sb. Významné prvky, které vnesly do naší myslivecké legislativy z té německé, bylo povinné členství v České myslivecké jednotě, konečně nutné složení myslivecké zkoušky jako podmínky pro získání loveckého lístku nebo zřízení mysliveckých úřadů. Nařízení rozlišovalo honitby vlastní a společenstevní (dříve obecní). Právo myslivosti mělo být vykonáváno nejen podle zákona, ale také podle myslivecké etiky. Bylo definováno jako výlučné oprávnění k lovu a přivlastňování ulovené zvěře nebo jejích částí, přičemž jednalo se stále o právo reálné (související s vlastnictvím pozemků).²⁸

Škodou způsobenou zvěří byla pouze škoda vzniklá na honebním pozemku, na jiných pozemcích se škoda způsobená zvěří nehradila. Za škody způsobené zvěří odpovídalo honební společenství, avšak i majitelé pozemků měli určité povinnosti,

²⁴ ČERVENÝ, Jaroslav a kol. *Encyklopedie myslivosti*. Praha: Ottovo nakladatelství, s.r.o., 2004. 52 s.

²⁵ Nutno podotknout, že na Moravě a ve Slezsku platila úprava mírně odlišná.

²⁶ HART, Vlastimil a kol. *Úvod do myslivosti*. Praha: ČZU, 2014. 33 s. Fakulta lesnická a dřevařská.

²⁷ ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo*. Praha: ORAC, s.r.o., 2000. 21 s.

²⁸ ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo*. Praha: ORAC, s.r.o., 2000. 12 - 13 s.

a to učinit veškerá opatření nutná k zabránění škod zvěří (například pozemek oplotit). V případě zanedbání prevenčního opatření nemohli náhradu škody požadovat. Při uniknutí zvěře z obory nesl odpovědnost za případně způsobenou škodu ten, komu náležel dohled nad oborou (tato odpovědnost byla vyloučena, byla-li obora poškozena vyšší mocí nebo třetími osobami).

Protektorátní úprava myslivosti byla považována za velice moderní, doslova nadčasovou ve srovnání se zastaralou úpravou rakouskou, a proto také nebyla po osvobození Československa zrušena a platila až do roku 1947.

2.2.6 Zákon o myslivosti z roku 1947

Až několik let po druhé světové válce nahradil rakouskou i protektorátní právní úpravu zákon č. 225/1947 Sb., o myslivosti, který definoval myslivost jako hospodářskou a kulturní hodnotu jakožto odvětví zemědělské a lesní výroby, nově právo myslivosti jako „oprávnění zvěř chovati, hájiti, stíhati, chytati, stříleti nebo jinak usmrcovati a přivlastňovati si ji živou či mrtvou, vcelku či zčásti (na př. shozené paroží) a sbíratí vejce zvěře pernaté“, ²⁹ nadále zachovával jeho vazbu na vlastnictví honebního pozemku a povinné členství v České myslivecké jednotě.³⁰ Novinkou byla kodifikace mysliveckého hospodáře. Pro ochranu zvěře byly stanoveny jeho povinnosti při výskytu nakažlivých nemocí, dále povinnost řádného krmení zvěře v době nouze, povinnost chránit lesní a polní plodiny proti poškozování zvěří, upraveno bylo plánování chovu a doba lovu zvěře. Zákon nově zavedl povinnost hradit škody na polních a lesních kulturách způsobené veškerou užitkovou zvěří - do té doby platila povinnost hradit škody způsobené jen spárkatou zvěří, divokými králíky a bažanty.³¹ U škod způsobených zvěří byl myslivecký hospodář povinen hradit jen takové škody, které byly způsobeny zvěří užitkovou - nikoli škody způsobené zvěří škodnou. A stále jen tehdy, byly-li způsobeny na pozemcích honebních (výjimkou byla škoda způsobená zvěří, která nebyla užitkovou a která unikla z obory, v níž byla chována, v takové případě se hradila i tato škoda). Stejně tak byl myslivecký hospodář odpovědný za škodu způsobenou zvěří tehdy, nedokázal-li, že provedená opatření proti škodám byla zmařena vinou poškozeného, v případě uniknutí zvěře z obor pokud nedokázal, že uniknutí zvěře

²⁹ KÁNSKÝ, Zdeněk. *Zákon o myslivosti*. Praha: V Linhart, 1948. 56 s.

³⁰ BEDNÁŘ, V.; BEJČEK, F.; BLECHA, O. *Penzum znalostí z myslivosti*. 14. vydání. Praha: DRUCKVO, spol. s.r.o. 2016. 20 s.

³¹ ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo*. Praha: ORAC, s.r.o., 2000. 12 a 15 - 16 s.

bylo způsobenou vyšší mocí anebo třetí osobou. Nárok na náhradu škody neměl držitel nehonebního pozemku, nezabezpečil-li pozemek dostatečně proti zvěři nebo jestliže jako řádný hospodář zameškal sklizeň a včas neodvezl sklizené plodiny nebo sklizené plodiny dostatečnými opatřeními neochránil.³²

2.2.7 Zákon o myslivosti z roku 1962

Další změnu přinesl zákon o myslivosti č. 23/1962 Sb., jenž odloučil výkon práva myslivosti od vlastnictví honebních pozemků. Nadále příslušel státním lesům, státním statkům, jednotným zemědělským družstvům, ty ho postupovaly mysliveckým sdružením. Myslivost definoval v § 1 jako „*činnost ochraňující, využívající a zkvalitňující přírodní bohatství na úseku ochrany, zušlechťování, chovu a lovu zvěře a jejích životních podmínek a je nedílnou součástí souboru hospodářských činností člověka prováděných v přírodě.*“ Zpolitizovala se, přednost měla průmyslová výroba. Začaly se objevovat značné škody působené na zvěři, úbytek drobné zvěře a pokles produkce zvěřiny v důsledku kolektivizace v zemědělství a zprůmyslnění krajiny. Docházelo k znečišťování vod, půdy, ovzduší i ničení lesů, k násilnému vytváření rozsáhlých honiteb, porušována byla myslivecká etika.³³ Vylučovala se náhrada za škodu způsobenou na nehonebních pozemcích, neoplocených zahradách atp. stejně jako na včas nesklizených plodinách nebo dostatečně neochráněné sklizni. Odpovědnost se tedy týkala jen škody způsobené na honebních pozemcích, lesních porostech a dosud nesklizených plodinách, odpovědným subjektem byl uživatel honitby, ledaže by prokázal, že uniknutí zvěře z obory bylo umožněno poškozením ohrazení neodvratitelnou událostí, nebo osobou, za niž neodpovídá. Odpovědností za učiněná opatření k zabránění škody zvěři však byl povinen uživatel honebního pozemku, uživatel honitby stejná opatření pouze „mohl“ učinit.³⁴

2.2.8 Období po roce 1989

Až v roce 1992 byl zákonem č. 270/1992 Sb. zásadním způsobem novelizován zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, který opět spojil právo myslivosti s vlastnictvím pozemků a umožnil vlastníkům pozemků zakládat vlastní a společenstevní honitby. Se změnou politického režimu se mění i přístup

³² KÁNSKÝ, Zdeněk. *Zákon o myslivosti*. Praha: V Linhart, 1948. 197 s. a násl.

³³ BEDNÁŘ, V.; BEJČEK, F.; BLECHA, O. *Penzum znalostí z myslivosti*. 14. vydání. Praha: DRUCKVO, spol. s.r.o. 2016. 20 s

³⁴ Viz ustanovení § 34 a násl. zákona č. 23/1962 Sb., o myslivosti.

k myslivosti a k ochraně životního prostředí. ČMMJ se stala organizací s dobrovolným členstvím, ústředním orgánem státní správy myslivosti se stalo Ministerstvo zemědělství (s výjimkou území národních parků, kde je ústředním orgánem státní správy myslivosti Ministerstvo životního prostředí), přestala se rozlišovat zvěř užitková a škodná, byly definovány škody na zvěři, právo myslivosti mohl vykonávat pouze kvalifikovaný myslivec.³⁵

2.2.9 Prameny právní úpravy dnes

Mezi dnešními právními prameny myslivosti samozřejmě nelze opomenout ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky (dále jen jako „Ústava“), a ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod (dále jen jako „Listina“). V preambuli Ústavy je vyjádřeno odhodlání společně střežit a rozvíjet zděděné přírodní bohatství, článek 7 Ústavy uvádí, že „*Stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství.*“ a Listina v čl. 35 zakotvuje mj. právo na životní prostředí či zákaz ohrožovat nebo poškozovat například životní prostředí, přírodní zdroje nebo druhové bohatství přírody nad míru stanovenou zákonem.

Na úrovni zákonů je stěžejním právním předpisem v oblasti práva myslivosti zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti v aktuálním znění od 1.1.2018 (dále jen jako „zákon o myslivosti“). K zákonu o myslivosti bylo vydáno několik prováděcích vyhlášek Ministerstva zemědělství, např. vyhláška č. 244/2002 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona o myslivosti (tato vyhláška upravuje podrobnosti výkonu funkce myslivecké strážce, používání a zkoušky loveckých dravců a loveckých psů, lovecké lístky, povolenky k lovu a zkoušky z myslivosti atd.), dále vyhláška č. 245/2002 Sb., o době lovu jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách provádění lovu nebo vyhláška č. 491/2002 Sb., o způsobu stanovení minimálních a normovaných stavů zvěře a o zařazování honiteb nebo jejich částí do jakostních tříd – tyto dvě vyhlášky se zabývají problémy uvedenými v jejich názvech, druhá zmíněná navíc upravuje i požadovaný poměr pohlaví, věkovou skladbu a koeficient očekávané produkce zvěře.

S myslivostí souvisí velké množství dalších právních předpisů, nelze nezmínit zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny spolu s prováděcí

³⁵ BEDNÁŘ, V.; BEJČEK, F.; BLECHA, O. *Penzum znalostí z myslivosti*. 14. vydání. Praha: DRUCKVO, spol. s.r.o. 2016. 20 s

vyhláškou č. 395/1992 Sb., ministerstva životního prostředí České republiky (která upravuje například seznam a stupeň ohrožení zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů a systém jejich ochrany nebo úkoly) a dále určitě zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání (stanovuje podmínky a požadavky ochrany zvířat a upravuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob na úseku ochrany zvířat před utrpením), zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými, zvláště chráněnými živočichy (upravující přehled vybraných živočichů a předmět, podmínky a uplatnění nároku na náhradu škody) nebo zákon č. 289/1995 Sb., o lesích (stanovující předpoklady pro zachování lesa, péči o les a obnovu lesa jako národního bohatství, tvořícího nenahraditelnou složku životního prostředí), ale s právem myslivosti také související občanský zákoník, správní řád, zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, trestní zákoník atd.

Jelikož je Česká republika vázána vyhlášenými mezinárodními smlouvami, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas, je nutné zmínit Úmluvu o ochraně evropské fauny a flóry a přírodních stanovišť (neboli Bernská úmluva), Úmluvu o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů (neboli Bonnská úmluva) a Úmluvu o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (nebo Washingtonská úmluva či CITES). Společným cílem těchto úmluv je mezinárodní spolupráce mj. v ochraně volně žijících živočichů a jejich přírodních stanovišť například stanovením zakázaných prostředků a způsobů zabíjení, odchytu a jiných forem využívání. Stranou nesmí zůstat ani legislativa Evropské unie, zejména nařízení Rady (ES) č. 338/97, o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi, směrnice Rady č. 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a směrnice Rady č. 2009/147/ES o ochraně volně žijících ptáků, z nichž vzešel program Natura 2000 a jejich společným úmyslem je rovněž účinná ochrana nejen volně žijících živočichů, včetně jejich životního prostředí. Vzhledem k rozdílnému pojetí myslivosti v různých státech EU nebo četnosti volně žijících živočichů se však jedná pouze o nepřímou úpravu, jednotnou úpravu myslivosti Unie nechává na každém státu s ohledem na jeho tradice a vnitrostátní mysliveckou legislativu.

3. Základní pojmy

3.1 Myslivost

Ústředním pojmem této práce je myslivost, jejíž doktrinální pojetí bylo popsáno v předešlé kapitole. Jedná se však i o pojem legální, zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti (dále jen jako „zákon o myslivosti“) ji v § 2 písm. a) definuje jako: *„soubor činností prováděných v přírodě ve vztahu k volně žijící zvěři jako součástí ekosystému a spolková činnost směřující k udržení a rozvíjení mysliveckých tradic a zvyků jako součástí českého národního kulturního dědictví.“* Z uvedené definice lze chápat myslivost ve dvou rovinách.

Jednak jako činnost ekologickou – myslivost je obhospodařováním určitého přírodního bohatství (tj. zvěře). Při tomto obhospodařování je velice úzce provázána se zemědělstvím, lesnictvím, rybníkářstvím i včelařstvím, neboť všechny uvedené lidské aktivity využívají volnou krajinu. Oproti dřívějším zmíněným definicím je však dnes myslivost činností s převažujícími prvky ochrannými namísto hospodářskými (zákon o myslivosti z roku 1947 ji považoval především za hospodářskou činnost jako odvětví hospodářské a lesní výroby, obdobně byla myslivost kodifikována i v roce 1962).

A jednak jako činnost kulturní – zákon uznává společenský význam myslivosti, tento fakt byl navíc potvrzen ještě jejím zmíněným zapsáním na Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky v roce 2011. K zachování a ideálně prohloubení tohoto významu se myslivci obvykle sdružují ve spolcích, ovšem myslivost ne vždy bude činností spolkovou (jak uvádí zákon), neboť členství v mysliveckých organizacích je dobrovolné a jedná se zejména o činnost zájmovou, kterou lze vykonávat i mimo spolky. S tím ale souvisí nešvar spočívající ve vnímání myslivosti veřejností, tou je totiž - právě vzhledem k faktu, že myslivost mnozí provozují ve svém volném čase - považována za především volnočasovou aktivitu, čímž se vytrácí ona kulturní role myslivosti a její služba přírodě.³⁶

Právní podstatu myslivosti se pokusil vystihnout i Ústavní soud, když judikoval, že: *„v podmínkách České republiky jsou myslivost a právo myslivosti společenskými aktivitami aprobovanými státem k ochraně a rozvoji jedné ze složek*

³⁶ Myslivost může být jak zájmová činnost vedle civilního povolání, tak činnost profesionální. Tak či onak má být myslivec profesionálem, zabývající se činností definovanou v myslivosti a právu myslivosti po celý rok. Oproti tomu lovec je osoba, která si pouze příležitostně „přijde zastřílet.“

životního prostředí – zvěře. Zákon o myslivosti nepředstavuje úpravu myslivosti jako zájmové aktivity, ale ve svém základu jako cílevědomé a regulované činnosti k ochraně a rozvoji přírody“ a „Při hodnocení podstaty právní úpravy myslivosti, jak vyplývá z uvedeného, Ústavní soud dospěl k závěru, že se jedná o činnost sloužící k realizaci ústavně zakotveného úkolu státu (čl. 7 Ústavy České republiky). Plnění ústavní povinnosti proto nelze nemít za plnění úkolu v obecném, či dokonce ve veřejném zájmu.“³⁷ Citovaný judikát tedy pojal myslivost jako společensky užitečnou činnost směřující v první řadě k šetrnému využívání přírodních zdrojů a ochraně přírodního bohatství včetně zvěře (v souladu s čl. 7 Ústavy), vykonávanou ve veřejném zájmu, který stát prosazuje prostřednictvím orgánů státní správy myslivosti.³⁸

Po uvedeném juristickém a dříve zmíněném doktrinálním pojetí lze oprávněně nabýt dojmu, že vystihnout jednoznačně myslivost není až tak snadné. Je však alespoň patrný zásadní posun ve vnímání myslivosti od jejího dřívějšího hospodářského aspektu k dnešnímu důrazu na ekologický rozměr a vztah k životnímu prostředí.

3.2 Právo myslivosti

Myslivost bývá často nesprávně zaměňována s právem myslivosti. Zákon o myslivosti právo myslivosti označuje v § 2 písm. h) jako: „*souhrn práv a povinností zvěř chránit, cílevědomě chovat, lovit, přivlastňovat si ulovenou nebo nalezenou uhynulou zvěř, její vývojová stadia a shozy paroží, jakož i užívat k tomu v nezbytné míře honebních pozemků*“, ve skutečnosti je tedy sama myslivost „provozována“ právě výkonem práva myslivosti – realizací práv a povinností (lov zvěře, chov zvěře, péče o zvěř) dochází k naplňování účelu myslivosti. A společně jsou pak aktivitou směřující k ochraně zvěře a přírody a péči o ně ve veřejném zájmu, čímž dochází k naplňování ústavní povinnosti státu šetrně využívat přírodní zdroje a ochraňovat přírodní bohatství. Tímto je odůvodněna legitimita omezení ústavního práva vlastnit majetek vlastníka honebních pozemků, jehož omezení spočívající v míře nezbytně nutné užívat honební pozemky k provádění práva myslivosti je zájmem veřejně prospěšným. Užíváním honebních pozemků se rozumí například oprávnění ke vstupu, lovu zvěře či umístování mysliveckých zařízení. Oprávněním

³⁷ K tomu viz Nález Ústavního soudu ze dne 13.12.2006, sp.zn. Pl. ÚS 34/03. Dostupný na WWW: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=PI-34-03>

³⁸ Orgány státní správy myslivosti a jejich působnost viz ustanovení § 57 zákona o myslivosti.

přivlastňovat si ulovenou nebo nalezenou uhynulou zvěř či její vývojová stadia má být odměnou od státu za péči o součást přírodního bohatství a kompenzaci případných negativních důsledků, které zvěř na pozemcích působí. Právo myslivosti lze vykonávat jen v honitbě a pouze oprávněnými subjekty, které splňují zákonem stanovené podmínky. Přestože vlastnické právo není právem absolutním, musí být dostatečně respektováno a chráněno, proto zákon o myslivosti umožňuje vlastníkově honebních pozemků rozhodovat o tom, zda některý z jeho pozemků bude součástí honitby, a tudíž zda na něm bude možné vykonávat právo myslivosti. V případě, že nesouhlasí, má možnost vyloučit tato práva na svém pozemku jeho prohlášením za nehonební. Není však vyloučeno, aby se i vlastník honebních pozemků naopak podílel na výkonu práva myslivosti jakožto člen v honebním společenstvu.³⁹

Při nástinu vývoje právní úpravy myslivosti jsme mj. poukázali na to, že pojetí vztahu práva myslivosti a vlastnictví pozemků bylo napříč dějinami různé. Dnes je považováno za věcné právo k věci cizí svědčící vlastníkově honitby⁴⁰ (který může, ale také nemusí být osobu totožnou s vlastníkem honebních pozemků) a dle citovaného nálezu pléna Ústavního soudu se odvíjí od vlastnického práva ke zvěři: *„Zvěř, která je chápána napříč právními úpravami různě, je zpravidla označována jako res nullius, tedy věc nepatřící nikomu. Tento přístup je podmíněn skutečností, že zvěř se pohybuje volně bez ohledu na hranice pozemků, a nelze ztotožnit vlastnické právo k pozemku, na němž se zvěř pohybuje, s vlastnickým právem ke zvěři. Zvěř tedy nepředstavuje plod pozemku, ale samostatný předmět vlastnického práva. Stát, suverén na svém území, je právě z tohoto důvodu oprávněn regulovat práva ke zvěři.“* Přesto nelze pouto práva myslivosti s honebními pozemky opomíjet, protože jak bylo uvedeno, právo myslivosti lze vykonávat pouze v honitbě, a bez honitby, tedy souvislých honebních pozemků, je výkon práva myslivosti nemyslitelný.⁴¹

3.3.1 Myslivost a ochrana přírody

Vhodné je zmínit také vztah myslivosti a ochrany přírody, neboť tyto dvě činnosti mají k sobě velice blízko. Vždyť jak jsme již uvedli, hlavním cílem

³⁹ Též viz Nález Ústavního soudu ze dne 13.12.2006, sp.zn. Pl. ÚS 34/03. Dostupný na WWW: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=PI-34-03>

⁴⁰ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 11 s.

⁴¹ K tomu viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24.02.20110, sp. zn. 28 Cdo 4899/2009. Dostupné na WWW: <http://kraken.slv.cz/28Cdo4899/2009>

myslivosti je ochrana zvířete, životního prostředí a úsilí o zachování přírody a krajiny, v níž zvíře žije, což se ostatně prolíná také celým zákonem o myslivosti. Jedná se však o poměrně rozsáhlou problematiku, na kterou sám zákon o myslivosti nestačí – ochraně živočichů (a přírody) se věnuje celá řada dalších právních předpisů vnitrostátních, mezinárodních i unijních. Detailněji se zaměříme nejprve na zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (dále jen jako „zákon o ochraně přírody a krajiny“).

3.3.1. Zákon o ochraně přírody a krajiny

Právní úprava přírody a krajiny je součástí práva životního prostředí a patří do jeho zvláštní části, složkové ochrany.⁴² Zákon o ochraně přírody a krajiny se řídí zásadou, že ochranu druhovou nelze zajistit bez zachování, ochrany a péče o vhodné biotopy⁴³ a celé přírodní ekosystémy.⁴⁴ Z toho důvodu je postaven na vzájemně se kombinující zásadě obecné ochrany veškeré přírody a krajiny a zvláštní ochraně jejich vybraných jedinečných a ohrožených částí. Je tedy komplexní právní normou upravující územní i druhovou ochranu přírody, ochranu živé i neživé přírody, včetně otázek ochrany krajiny.⁴⁵ Ochranou přírody a krajiny tento zákon v § 2 odst. 1 rozumí mj. péči státu a fyzických i právnických osob o volně žijící živočichy či o ekologické systémy a krajinné celky, jakož i péči o vzhled a přístupnost krajiny, kdy onou péčí bude souhrn činností a nástrojů stanovených zákonem o ochraně přírody a krajiny nebo jinými právními předpisy, i nástrojů mimoprávních, a to včetně například různých technických opatření při realizaci této ochrany v terénu. Je to činnost aktivní i pasivní s cílem nejen dochovaný stav udržet, ale v příznivějším případě stav přírodního prostředí zlepšit a obnovit funkce ekosystémů a krajiny.⁴⁶ Podle odst. 2 téhož paragrafu tím podle zákonodárce bude

⁴² STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016. XXXI.

⁴³ Dle § 3 odst. 1 písm. k) zákona o ochraně přírody a krajiny je biotopem „soubor veškerých neživých a živých činitelů, které ve vzájemném působení vytvářejí životní prostředí určitého jedince, druhu, populace, společenstva. Biotop je takové místní prostředí, které splňuje nároky charakteristické pro druhy rostlin a živočichů.“

⁴⁴ Ekosystémem se dle § 3 odst. 1 písm. l) zákona o ochraně přírody a krajiny rozumí „funkční soustava živých a neživých složek životního prostředí, jež jsou navzájem spojeny výměnou látek, tokem energie a předáváním informací a které se vzájemně ovlivňují a vyvíjejí v určitém prostoru a čase.“ Stejně tak jej definuje i zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí v § 3.

⁴⁵ STEJSKAL, Vojtěch. *Principy právní úpravy ochrany přírody a krajiny*. Dny práva – 2010 - Days of Law [online]. Masarykova univerzita, 2010 [cit. 14. března 2019]. Dostupné z WWW: [https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/09_priroda/Stejskal_Vojtech_\(4477\).pdf](https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/09_priroda/Stejskal_Vojtech_(4477).pdf)

⁴⁶ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016. 11 s.

například ochrana a vytváření územního systému ekologické stability krajiny⁴⁷ nebo obecná ochrana volně žijících živočichů i zvláštní ochrana takových druhů, které jsou vzácné či ohrožené, a to pozitivním ovlivňováním jejich vývoje v přírodě či zabezpečováním předpokladů pro jejich zachování, třeba i za použití odchovných zařízení. Pod péčí o ekologické systémy a krajinné celky a ochranou a vytvářením územního systému ekologické stability krajiny si lze v myslivosti představit například péči o různé části honiteb (jako třeba meze či remízky), a to včetně v přírodě zakládání nových krajinných prvků, potřebných a významných za účelem nejen ochrany vody, půdy, ovzduší, ale i zachování druhové rozmanitosti živočichů, a vytváření příhodných podmínek pro existenci žádoucí zvěře. Vždyť samotná myslivost je soubor činností prováděných v přírodě ve vztahu k určité části ekosystému a jednou z povinností myslivců je pečovat právě o zakládání remízků a jiných vhodných úkrytů pro zvěř či ochraňovat a zlepšovat životní podmínky zvěře.⁴⁸

K obecné ochraně živočichů zákon o ochraně přírody a krajiny v § 5 odst. 1 uvádí, že všechny druhy živočichů jsou chráněny před takovým jednáním (např. poškozováním nebo odchytem), které by vedlo nebo mohlo vést k jejich ohrožení na bytí nebo jejich degeneraci, k narušení rozmnožovacích schopností či zániku populace druhů nebo zničení ekosystému, jehož jsou součástí. Hned v odst. 2 však zákon uvádí, že taková ochrana není absolutní a nevztahuje se na zásahy při hubení živočichů upravené zvláštními předpisy, kterým bude i zákon o myslivosti. Zvláštní ochraně se pak věnuje § 48, který ovšem poskytuje ochranu jen takovým živočichům, které zákon o ochraně přírody a krajiny označuje v § 48 odst. 1 jako ohrožené nebo vzácné, vědecky či kulturně velmi významné a jejichž taxativní výčet nalezneme v příloze č. III prováděcí vyhlášky č. 395/1992 Sb.

Na § 48 lze pak navázat § 50, jenž stanoví základní podmínky ochrany zvláště chráněných živočichů. Oproti obecné druhové ochraně představuje tato přísnější režim a jejím předpokladem je ochrana zvláště chráněných živočichů všech vývojových stádiích (tzn. od vajec plazů a ptáků přes mláďata až po dospělé jedince), včetně jimi užívaných přirozených (kupříkladu hnízda či nory) i umělých

⁴⁷ Územní systém ekologické stability neboli systém ekologické stability zákon o ochraně přírody a krajiny v § 3 odst. 1 písm. a) vymezuje jako „*vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu.*“

⁴⁸ MARADA, Petr. Chrání myslivci přírodu a krajinu? Myslivost [online]. 2010, duben [cit. 14 března 2019]. Dostupné na WWW: <http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2010/Duben---2010/Chrani-myslivci-prirodu-a-krajinu->

(například sloupy elektrického vedení, komíny, štoly) sídel a jejich biotopů. Někteří živočichové mohou být navíc dokonce chráněni i uhynulí. Zvláště chráněné živočichy je zakázáno „*chytat, chovat v zajetí, rušit, zraňovat nebo usmrčov*at. *Není dovoleno sbírat, ničit, poškozovat či přemísťovat jejich vývojová stádia nebo jimi užívaná sídla. Je též zakázáno je držet, chovat, dopravovat, prodávat, vyměňovat, nabízet za účelem prodeje nebo výměny.*“ Byť je tento výčet zákazů škodlivého zasahování do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů v § 50 odst. 2 toliko demonstrativní, lze jej označit za poměrně podrobný, v čemž můžeme spatřovat význam ochrany, kterou zákon zvláště chráněným živočichům přikládá. Uvedené zákazy však nejsou bez výjimky a tou je stanovisko orgánu ochrany přírody, kterému zákon o ochraně přírody a krajiny umožňuje v § 50 odst. 3 zasáhnout do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů, jestliže by takový postup byl prokazatelně nezbytný v důsledku obhospodařování nemovitostí či jiného majetku nebo z důvodů hygienických, ochrany veřejného zdraví, veřejné bezpečnosti nebo leteckého provozu. Tato výjimka se ovšem vztahuje pouze na kategorii živočichů ohrožených, druhy silně a kriticky ohrožené zůstávají na základě odst. 4 nedotčeni. K odst. 3 a chápání stanoviska v tomto případě je ale nezbytné přistupovat spíše zdrženlivě a v praxi by bylo vhodnější přiklonit se jak u živočichů z kategorie ohrožených, tak z kategorie silně i kriticky ohrožených k postupu podle § 56 zákona o ochraně přírody a krajiny.⁴⁹ Naopak § 56 umožňuje orgánu ochrany přírody povolení výjimky ze zákazů uvedených mj. v § 50, pokud by veřejný zájem převažoval nad zájmem ochrany přírody nebo by takový postup byl v zájmu ochrany přírody, a to formou rozhodnutí či opatření obecné povahy. Situace, ve kterých lze výjimku povolit, pak taxativně upřesňuje v § 56 odst. 2. Na povolení výjimky ovšem není právní nárok. A u zvláště chráněných živočichů podle práva EU (konkrétně směrnice o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a směrnice o ochraně volně žijících ptáků) bude možné výjimku (u rozhodnutí i opatření obecné povahy) povolit pouze za kumulativního splnění podmínek, že je dán některý z důvodů z odst. 2, nenabízí se žádné jiné uspokojivé řešení a udělení výjimky neovlivní dosažení či udržení příznivého stavu z hlediska ochrany.⁵⁰

⁴⁹ Blíže viz STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016. 299 - 300 s.

⁵⁰ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016. 313 s.

Zákon o ochraně přírody a krajiny se však se zákonem o myslivosti nejen doplňuje, ale také myslivosti stanovuje určité limity. Skutečnost, že obecná ochrana živočichů podle zákona o ochraně přírody a krajiny není absolutní a že zákon o myslivosti může v tomto ohledu obsahovat speciální ustanovení, samozřejmě neposkytuje zákonu o myslivosti neomezený prostor. Jednak zde máme například dané určité zakázané způsoby lovu (o tom dále v textu), ale dokonce sám zákon o ochraně přírody a krajiny umožňuje v některých případech výkon práva myslivosti omezit anebo i vyloučit. Bude tomu tak v případě výkonu práva myslivosti na území národních parků (§ 21), dále národních přírodních rezervací (§ 30), na jejichž území je navíc na rozdíl od národních parků výkon práva myslivosti zakázán obecně a jeho výkon je možný pouze se souhlasem příslušného orgánu ochrany přírody, a také přírodních rezervací (§ 34 odst. 2), na jejichž území lze naopak výkon práva pouze omezit, nikoli však zcela vyloučit. Cílem je na těchto územích vyloučit lidské zásahy a umožnit zde samovolný vývoj s uplatněním přírodních procesů.⁵¹ Nadto je také zákonem o ochraně přírody a krajiny zakázáno v národních parcích (§ 16 odst. 1 písm. g), chráněných krajinných oblastech (§ 26 odst. 3 písm. b) a národních přírodních rezervacích (§ 29 písm. g) zavádět intenzivní chovy zvířete jako např. obory a vedle toho v chráněných krajinných oblastech (§ 26 odst. 1 písm. d a e) a národních přírodních rezervacích (§ 29 písm. e a g) povolovat nebo uskutečňovat záměrné rozšiřování geograficky nepůvodních druhů živočichů a používat otrávených návnad.

Zákon o ochraně přírody a krajiny rovněž zakazuje i některé činnosti, které osoby vykonávající právo myslivosti v určitém rozsahu potřebují konat. Na celém území národních parků, chráněných krajinných oblastí i národních přírodních rezervací je totiž zakázáno vjíždět motorovými vozidly mimo silnice a místní komunikace a místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody. Jestliže by osoba vykonávající právo myslivosti nutně potřebovala vjet na území (např. pro zavážení krmiva), musí požádat orgán ochrany přírody o povolení výjimky z tohoto zákazu.⁵²

⁵¹ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016. 142, 165 a 174 s.

⁵² HAVELKOVÁ, S.; ŠEDINA, P. Právo myslivosti a rybářství ve zvláště chráněných územích. *Ochrana přírody* [online]. 2013, listopad [cit. 14 března 2019]. Dostupné na WWW: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/pravo-v-ochrane-prirody/pravo-myslivosti-a-rybarstvi-ve-zvlaste-chranenych-uzemich/>

Z uvedeného tedy vyplývá, že v lecčem se myslivost a ochrana přírody podporují, v některých případech se ale myslivost cílům ochrany přírody musí zkrátka podřídit.

3.3.2. Mezinárodní a unijní ochrana přírody

Jak jsme již uvedli, této problematice se vedle vnitrostátních předpisů věnuje i řada mezinárodních a unijních. Mezi ty nejzásadnější patří bezesporu směrnice Rady č. 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (dále jen jako „směrnice o stanovištích“), směrnice Rady č. 2009/147/ES o ochraně volně žijících ptáků (dále jen jako „směrnice o ptácích“)⁵³ a Úmluva o ochraně evropské fauny a flóry a přírodních stanovišť (dále jen jako „Bernská konvence“). Po přečtení jejich preambulí můžeme dospět k závěru, že všechny tyto dokumenty si v podstatě kladou stejný cíl: mezinárodní spolupráce na poli ochrany životního prostředí, přírody, biologické rozmanitosti a udržitelný rozvoj, neboť to, co je součástí přírody a krajiny, tvoří dědictví, jehož hodnoty je třeba chránit, uchovávat a předávat dalším generacím. Toto úsilí má být podpořeno i programem Natura 2000, který právě uvedené unijní směrnice ukládají vytvořit.⁵⁴ Zmíněné dokumenty obsahují rovněž několik příloh, ve kterých jsou stanoveny druhy rostlin a živočichů, včetně jejich stanovišť, které je nutné zvláště chránit. A vzhledem k tomu bylo nutné zakázat i určité prostředky, zařízení a metody usmrcování a lovu, které by mohly početnost daných druhů ohrozit či snížit.

Tak například Příloha VI směrnice o stanovištích,⁵⁵ Příloha IV směrnice o ptácích⁵⁶ a Příloha IV Bernské konvence⁵⁷ obsahují téměř totožné a velmi podrobné zakázané metody, prostředky a způsoby zabíjení a odchytu živočichů. A pokud nahlédneme do zakázaných způsobů lovu v § 45 zákona o myslivosti, zjistíme, že

⁵³ Obě směrnice implementoval zákon o ochraně přírody a krajiny, který na ně ostatně odkazuje hned v ustanovení § 1.

⁵⁴ „Natura 2000 je soustava chráněných území, které vytvářejí na svém území podle jednotných principů všechny státy Evropské unie. Cílem této soustavy je zabezpečit ochranu těch druhů živočichů, rostlin a typů přírodních stanovišť, které jsou z evropského pohledu nejcennější, nejvíce ohrožené, vzácné či omezené svým výskytem jen na určité oblasti (endemické).“ Definice dostupná na WWW: <http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=2102>.

⁵⁵ Dostupná na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A31992L0043>.

⁵⁶ Dostupná na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex%3A32009L0147>.

⁵⁷ Dostupná na WWW: <http://www.ochranaprirody.cz/mezinarodni-spoluprace/mezinarodni-umluvy/bernska-umluva/>.

tento se ve zmíněných přílohách velice inspiroval. Stejně tak v přílohách dokumentů najdeme výčet chráněných savců i ptáků, kteří byli právě následně na základě těchto dokumentů v § 2 písm. c) a d) zákona o myslivosti zařazeni mezi zvěř, ať už takovou, kterou lze běžně obhospodařovat lovem, nebo které se dostalo zvláštní ochrany (k zakázaným způsobům lovu i zvěři více dále v textu). Z uvedeného můžeme oprávněně usuzovat, že vliv mezinárodní a unijní úpravy ochrany přírody je pro zákon o myslivosti nesporný. Nesmíme však zapomínat, že myslivost jako taková je vzhledem k jejímu rozdílnému pojetí a odlišným stavům zvěře v jednotlivých státech ponechána na vnitrostátní úpravě.

3.4 Honitba a honební pozemky

Dle § 17 odst. 1 zákona o myslivosti je možné provozovat myslivost jen v rámci uznané honitby. Co je honitba, stanoví zákon v ustanovení § 2 písm. i). Honitbou se rozumí „*soubor souvislých honebních pozemků jednoho nebo více vlastníků vymezený v rozhodnutí orgánu státní správy myslivosti, v němž lze provádět právo myslivosti*“. Zjednodušeně řečeno, honitba je předpokladem provádění práva myslivosti (chovu a lovu zvěře atd.) a musí být tvořena souvislými honebními pozemky. Definicí souvislých honebních pozemků zákon o myslivosti rovněž poskytuje, dle písm. g) jsou jimi „*takové honební pozemky, jestliže se lze dostat z jednoho na druhý bez překročení cizího pozemku*“. Tím se dostáváme k pojmu honební pozemek, přičemž honebním pozemkem bude takový pozemek, který není nehonební - zákon o myslivosti tedy užívá negativní výčet honebních pozemků a jako příklad uvádí náměstí, ulice, hřiště a parky, sady, zahrady, dálnice, letiště či hřbitovy.⁵⁸ Pod honebními pozemky si tak lze představit typicky lesy, pole nebo louky. Vedle splnění podmínky souvislosti zákon o myslivosti v § 17 také požaduje, aby honební pozemky tvořící honitbu spolu souvisely, taková honitba byla uznána orgánem státní správy myslivosti tzv. rozhodnutím o uznání honitby a dosahovala minimální výměry 500 ha. Návrh na uznání honitby může podat vlastník honebních pozemků nebo přípravný výbor honebního společenstva. Při splnění všech uvedených podmínek musí orgán státní správy myslivosti rozhodující ve správním řízení⁵⁹ rozhodnutí o uznání honitby podle § 18 odst. 1 zákona o myslivosti vydat, jedná se tedy o právní nárok na uznání honitby.⁶⁰ Zákon o

⁵⁸ I na pozemcích nehonebních lze však ve výjimečných situacích provádět právo myslivosti, viz § 41 zákona o myslivosti..

⁵⁹ Správní řízení viz ustanovení § 9 a násl. zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

⁶⁰ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 74 s.

myslivosti rozeznává dva druhy honiteb – může být dán návrh na uznání vlastní honitby nebo společenstevní honitby (jedná se o dělení z hlediska vlastnictví – vedle toho zmiňuje i honitbu lesní nebo polní, zde je kritériem převládající druh pozemku⁶¹). Oba druhy přitom vymezuje pouze v tom smyslu, že návrh na uznání vlastní honitby může podat vlastník souvislých honebních pozemků a návrh na uznání společenstevní honitby podává honební společenstvo (resp. jeho přípravný výbor), přičemž v obou případech musí být splněny uvedené podmínky pro tvorbu honitby. Navrhovatel se poté stává držitelem honitby.

3.4.1 Držitel a uživatel honitby

Držitelem honitby je „osoba, které byla rozhodnutím orgánu státní správy myslivosti honitba uznána“⁶². Držitel honitby může honitbu buď sám využívat, anebo ji může pronajmout. Především držitel honitby přísluší v honitbě provádět právo myslivosti. Je jím typicky honební společenstvo nebo vlastník vlastní honitby (který je vlastníkem všech honebních pozemků tvořících danou honitbu - na rozdíl od vlastnictví rozděleného mezi více subjektů u honebního společenství).⁶³ Vlastník vlastní honitby může být jak fyzická, tak právnická osoba, tedy běžný občan i např. Lesy České republiky, s.p. Honební společenstvo je právnickou osobou s charakterem veřejnoprávní korporace a jedná se o účelové sdružení osob (tedy korporaci). Jeho jediným účelem je provádění myslivosti přímo nebo prostřednictvím pronájmu společenstevní honitby, vzniká na základě registračního principu současně s uznáním společenstevní honitby. Jedno honební společenstvo nemůže mít dvě honitby a podmínkou členství v něm je vlastnický vztah k honebním pozemkům (není ovšem vyloučeno, aby člen z jednoho honebního společenstva byl současně členem i jiného honebního společenstva a vlastnil i jiné honební pozemky v obvodu jiné honitby).⁶⁴

Vedle držitele honitby zná zákon o myslivosti i uživatele honitby. Je jím „držitel honitby, pokud honitbu využívá sám, nebo osoba, které držitel honitby honitbu pronajal“⁶⁵. Tedy buď sám držitel honitby, anebo její nájemce. Jestliže držitel honitby honitbu pronajme, musí být sepsána smlouva o nájmu honitby.

⁶¹ BEDNÁŘ, V.; BEJČEK, F.; BLECHA, O. *Penzum znalostí z myslivosti*. 14. vydání. Praha: DRUCKVO, spol. s.r.o. 2016. 265 s.

⁶² Ustanovení § 2 písm. m) zákona o myslivosti.

⁶³ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 13 s.

⁶⁴ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 80 - 81 s.

⁶⁵ Ustanovení § 2 písm. n) zákona o myslivosti.

Zákon o myslivosti požaduje písemné uzavření, a to na dobu 10 let, přičemž nájemce platí držiteli honitby nájemné z honitby.

3.4.2 Obora

Obora je zvláštním druhem honitby a také má svého uživatele – uživatele obory. Její zvláštnost spočívá v trvalém a dokonalém ohrazení, které umožňuje intenzivní chov zvěře a má zamezit chované zvěři z obory volně vybíhat. Jedná se tak vlastně o jednu z výjimek zákazu oplocovat les z důvodů vlastnických nebo za účelem omezení obecného užívání lesa podle zákona č. 289/1995 Sb., o lesích (dále jen jako „lesní zákon“).⁶⁶ Těmito znaky oboru vymezuje zákon o myslivosti v § 2 písm. j), který pak v § 17 odst. 7 dále stanoví, že minimální výměra obory je 50 ha. Ohrazením obory se rozumí stavebně povolené oplocení a nelze jej tedy směřovat s ohradou, která je jen dočasným opatřením k zabránění úniku (nebo vniknutí zvěře) a nemá trvalý charakter. Stanovení minimální výměry honitby je pro kvalitu mysliveckého hospodaření velmi důležité a bývá předmětem mnoha diskuzí. Dle názorů odborníků z řad myslivců by nejlepším řešením bylo minimální výměru určovat dle konkrétních okolností případ od případu s ohledem na druhy zvěře, blízkost lidských sídel apod., to není však v praxi reálné, proto jde zákon cestou zakotvení minimální výměry.⁶⁷ V každém případě by měla utvořená honitba představovat vhodné prostředí pro příslušné druhy zvěře, aby tyto druhy nebyly nuceny při obvyklých podmínkách vyhledávat ke svému životu jiná místa mimo tuto honitbu. To, že nebude zvěř v honitbě stresována, je ostatně jednou z podmínek dlouhodobého kvalitního chovu a systému péče o zvěř.⁶⁸

Obora sice poskytuje lepší možnosti pro chov zvěře, zatímco však volně žijící zvěř je věcí ničí, tak oborní zvěř je předmětem vlastnického práva. A to se následně projevuje ve specifické odpovědnosti držitele honitby (uživatele obory) za škody způsobené zvěří, která unikla z obory (o tom dále v textu).

⁶⁶ Viz ustanovení § 32 odst. 7 lesního zákona.

⁶⁷ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 80 - 11 s.

⁶⁸ VODŇANSKÝ, Miroslav. Minimální velikost honiteb. *Myslivost* [online]. 2009, prosinec [cit. 2. února 2019]. Dostupné na WWW: [http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2009/Prosinec---2009/Minimalni-velikost-honiteb-\(3\)](http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2009/Prosinec---2009/Minimalni-velikost-honiteb-(3))

3.5 Živočich, zvíře, zvěř

3.5.1 Mnohost pojmů

Zvěří lze rozumět privilegovanou podmnožinu pojmu zvíře.⁶⁹ Z pohledu jazykového se zvířetem rozumí větší živočich, zvláště savec.⁷⁰ Nejobecnějším je pak živočich, kterým je organismus zpravidla se schopností pohybu z místa na místo.⁷¹ S výklady pojmů zvíře, resp. živočich v různých podobách (př. hospodářská zvířata, volně žijící živočich, ryby, zvěř, divoké zvíře atd.) se můžeme setkat v různých právních předpisech, veřejné i soukromé právo pro ně používá svoji kategorizaci. Zatímco v soukromém právu je rozdělení zvířat poměrně jasné, v oblasti veřejnoprávní vzhledem k roztržitému úpravě je naopak běžné, že zvíře podle jednoho právního předpisu nebude zvířetem podle jiného právního předpisu, neboť oba budou pro pojem zvíře užívat jinou právní terminologii.

Pojetí v soukromém právu

V soukromém právu jsou zvířaty nejen obratlovci, ale i bezobratlí, jsou-li schopni cítit bolest nebo stres. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen jako „obč. zák.“) přináší vlastní pojetí zvířete⁷² a v § 494 uvádí, že „*živé zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor. Živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze*“. Živým tvorem ve smyslu tohoto ustanovení tedy nejsou jen obratlovci.⁷³ Uvedené ustanovení je projevem tzv. dereifikace (odvěcňení) zvířat a souvisí s celkovou změnou vztahu člověka k přírodě. A jestliže je živé zvíře tvor nadaný smysly a schopný vnímat bolest, není možné s ním zacházet stejně jako s jinými hmotnými předměty (tzn. dát ho třeba do zástavy), zároveň ale není ani subjektem práva. Je však předmětem majetkových práv, a to absolutních (je předmětem vlastnického práva) i relativních (nepřímý předmět závazků jako např.

⁶⁹ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 9 s.

⁷⁰ FILIPEC, J.; DANEŠ, F.; MEJSTRÍK, V. *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*. Praha: Academia, 2005. 583 s.

⁷¹ FILIPEC, J.; DANEŠ, F.; MEJSTRÍK, V. *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*. Praha: Academia, 2005. 589 s.

⁷² Protože jak sám obč. zák. ve svém prvním paragrafu a odstavci uvádí, „*uplatňování soukromého práva je nezávislé na uplatňování práva veřejného*.“

⁷³ Důvodová zpráva k obč. zák. 120 s. Dostupná na WWW:

<http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

koupě a prodej či darování). Naopak mrtvé zvíře je v právním smyslu hmotnou a movitou věcí, reálně dělitelnou a zužitelnou.⁷⁴

V § 1046 a násl. obč. zák. pak operuje s pojmy divoké zvíře, resp. zvíře s pánem a bez pána, zajaté a zkrocené zvíře, domácí zvíře a chované zvíře.⁷⁵ Divoké zvíře je zvířetem bez pána (tj. věc ničí), dokud žije na svobodě (klasicky zvěř ve svém přirozeném prostředí nemá vlastníka, přičemž vlastnictví pozemku, a tudíž ani dopad zásady superficies solo cedit, na tuto skutečnost nemají vliv⁷⁶). Divoké zvíře může být zajato (jestliže jeho přivlastnění nevylučují nebo určitými podmínkami nepodmiňují zvláštní zákony, např. zákon o myslivosti). Zajaté zvíře je divoké zvíře, které určitá osoba drží jako své vlastnictví, ale jakmile získá svobodu, stává se opět zvířetem bez pána (výjimkou jsou jednak zvířata v zoologických zahradách a ryby v rybnících a jednak zvířata označená, např. čipem nebo kroužkem). Podmínkou je, že vlastníkem není bez prodlení a soustavně stíháno nebo hledáno ve snaze ho znovu zajmout (vlastník stíhaného zvířete je pak odpovědný jednak za škodu, kterou při stíhání způsobí, a jednak za škodu, kterou způsobí zvíře⁷⁷). Oproti tomu zvíře zkrocené bylo také původně divoké, avšak bylo například ochočeno a ztratilo svoji plachost. Pokud ale zkrocené zvíře návyk vrátet se k pánovi v určité pozbyde, vlastník jej nestíhá a samo se k vlastníkovi v přiměřené době nevrátí, ač mu v tom nikdo nebrání, stává se opět zvířetem bez pána.⁷⁸ Tyto podmínky musejí být splněny kumulativně. Zároveň zkrocenému zvířeti nesmí nikdo další bránit v návratu (např. jeho zajetím). Stejně jako u zajatého zvířete, i u zkroceného se stíháním rozumí především faktické stíhání (ale podle okolností není vyloučen ani jiný způsob, kupříkladu oznámení o úniku zvířete vyhláškou) a toto stíhání nesmí být v rozporu s veřejnoprávními normami. Přiměřenou dobou se na základě nevyvratitelné právní domněnky rozumí šest týdnů, přičemž počátek této doby se začíná pravděpodobně počítat dnem

⁷⁴ LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654). Komentář*. Praha: C.H.Beck, 2014. 1747 – 1749 s.

⁷⁵ V ustanovení § 1279 obč. zák. je zmíněna ještě další kategorie, a to hospodářská zvířata.

⁷⁶ ŠVESTKA, J.; DVORÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. 150 s.

⁷⁷ ŠVESTKA, J.; DVORÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. 150 s.

⁷⁸ Důvodová zpráva k obč. zák. 274 - 275 s. Dostupná na WWW:

<http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

následujícím poté, co zkrocené zvíře vlastníka opustilo, a uplynutím této doby je založena možnost si zvíře přisvojit.⁷⁹

Ustanovení o zajatých a zkrocených zvířatech nedopadají na zvířata domácí, která nežijí ve volné přírodě vůbec nebo zpravidla. Při zaběhnutí domácího zvířete se na něj uplatní pravidla o ztracené věci, ledaže by se jej např. jeho vlastník úmyslně zbavil nebo ho vyhnal, pak by se považovalo za zvíře opuštěné (jednání směřující k opuštění nesmí být opět ani v rozporu s veřejnoprávními předpisy, ani s dobrými mravy a veřejným pořádkem). Naopak chovaný jednotlivý kus divokého zvířete se nestává zvířetem domácím a při jeho útěku se použijí ustanovení o zvířeti zajatém a zkroceném.⁸⁰

Pojetí ve veřejném právu

Ochranou zvířat (včetně činnosti orgánů státní správy na tomto úseku) se spíše ale zabývají veřejnoprávní předpisy, které zvíře, resp. živočichy definují po svém v závislosti na předmětu úpravy. Právní úpravu ochrany volně žijících živočichů předně upravuje zákon o ochraně přírody a krajiny, který v § 3 odst. 1 písm. d) stanoví, že volně žijící živočich *„je jedinec živočišného druhu, jehož populace se udržují v přírodě samovolně, a to včetně jedince odchovaného v lidské péči vypuštěného v souladu s právními předpisy do přírody. Živočichem se rozumí všechna vývojová stadia daného jedince. Jedinec zdivočelé populace domestikovaného druhu se za volně žijícího živočicha nepovažuje.“* Obdobně vymezuje volně žijícího živočicha i zákon č. 162/2003 Sb. o zoologických zahradách v § 2 odst. 1 písm. d): volně žijícím živočichem se rozumí *„jedinec takového živočišného druhu, jehož populace se udržuje anebo udržovala, v případě druhů v přírodě nezávislých nebo vyhynulých, v přírodě samovolně; může jít i o jedince chovaného v lidské péči anebo závislého na péči člověka.“* Téměř totožně je volně žijících živočichů vymezen i v § 2 písm. a) zákona č. 100/2004 Sb., zákon o obchodování s ohroženými druhy. Výčet zvířat v různém postavení a jejich definici obsahuje zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání (dále jen jako „zákon na ochranu zvířat proti týrání“), stanovujíc, že zvířetem je *„každý živý*

⁷⁹ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. 152 s.

⁸⁰ Důvodová zpráva k obč. zák. 276 s. Dostupná na WWW:

<http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

*obratlovec, kromě člověka, nikoliv však plod nebo embryo*⁸¹ a například volně žijícím zvířetem rozumí „*zvíře, patřící k druhu, jehož populace se udržuje v přírodě samovolně, a to i v případě jeho chovu v zajetí*“, což lze ztotožnit s pojetím divokého zvířete v soukromém právu. Širokou definici zvířete obsahuje zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, který v § 3 odst. 2 uvádí, že se jím rozumí „*podle povahy věci a okolností též sperma, vaječné buňky, embrya, násadová vejce, oplodněné jikry a plemenivo včel.*“ Tento navíc za zvíře považuje dle § 3 odst. 1 písm. c) i včelu, tedy na rozdíl od zákona na ochranu zvířat proti týrání zahrnuje pod pojem zvíře i bezobratlé. Další z kategorií zvířat (obratlovců) je i zvěř – zvěři se zabývá zákon o myslivosti.

3.5.2 Zvěř

Přírodním bohatstvím a současně předmětem práva myslivosti je zvěř, definovaná zákonem o myslivosti v § 2 písm. b) jako „*obnovitelné přírodní bohatství představované populacemi druhů volně žijících živočichů*“, jejichž taxativní výčet je následně uveden. V tomto výčtu je zvěř rozdělena zaprvé na druhy zvěře, které jsou zároveň zvláště chráněnými živočichy podle mezinárodních smluv⁸² nebo vnitrostátních předpisů o ochraně přírody⁸³ a lze je lovit pouze na základě výjimky udělené orgánem ochrany přírody, a zadruhé na zvěř obhospodařovatelnou lovem, již lze lovit, pokud je pro daný druh stanovena doba lovu.⁸⁴ ⁸⁵ Zvěř se dále dělí na savce a ptáky – s tradičním dělením zvěře na srstnatou a pernatou se již v legálním vymezení zvěře nesetkáme, stejně tak se již nerozděluje ani na škodnou a užitkovou. Důvodem je, že v dnešním pojetí ochrany životního prostředí má každý druh zvěře v přírodě svůj význam a z toho plynoucí užitek (problém nastává až při jeho nevyváženosti). Druhy neuvedené v tomto výčtu nejsou zvěří, resp. jsou nezvěří, mezi které patří také tzv. zavlečené (invazivní) druhy v přírodě nežádoucí, které je povoleno usmrcovat bez jakýchkoli omezujících podmínek a pro které neplatí ani zakázané způsoby lovu (to se netýká

⁸¹ Odkazujíc na zákon na ochranu zvířat proti týrání definuje zvíře totožně i Právníkový slovník - HENDRYCH, Dušan a kol. *Právníkový slovník*. 3. podstatně rozšířené vydání. Praha: C.H.Beck. 2009. 1431 s.

⁸² Např. nařízení Rady (ES) č. 338/97, o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi, směrnice o stanovištích a směrnice o ptácích.

⁸³ Zákon o ochraně přírody a krajiny a Příloha č. III vyhlášky č. 395/1992 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny.

⁸⁴ Viz vyhláška Ministerstva zemědělství č. 245/2002 Sb. o době lovu jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách lovu.

⁸⁵ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 9 s.

zákazů stanovených na ochranu zvířat proti týrání, ty tímto dotčeny nejsou).⁸⁶ Vedle toho pracuje zákon o myslivosti i s pojmy zdivočelá hospodářská zvířata, volně se pohybující (označená) zvířata z farmových chovů zvěře a zvířata škodlivá myslivosti, která mohou být usmrcována mysliveckou stráží či mysliveckým hospodářem.

Na základě uvedeného bude pojetí zvěře odpovídat civilistickému divokému zvířeti (volnost zvěře je totiž jejím pojmovým znakem⁸⁷ a tím ji odlišuje od hospodářských zvířat, která žijí v zajetí) a rovněž volně žijícímu živočichovi podle zákona o ochraně přírody a krajiny. Zvěří ve smyslu zákona o myslivosti však není každý volně žijící živočich, nýbrž pouze ten, koho tento zákon vyjmenovává. Tím, že zákon o ochraně přírody a krajiny představuje přední úpravu ochrany volně žijících živočichů, tak toto zařazení volně žijícího druhu ještě navíc do kategorie zvěře prakticky znamená zvýšení jeho ochrany.⁸⁸ Tímto faktem tak lze demonstrovat nepopíratelný přínos a význam myslivosti v dnešní době a její roli v ochraně životního prostředí.

Myslivecká mluva samozřejmě obsahuje velkou spoustu dalšího označení a rozdělení zvěře, např. podle původu, stálosti výskytu, způsobu lovu, doby hájení či pokrývky těla. Pro účely této práce budeme v následujících kapitolách používat pojem černá zvěř (tj. prase divoké) a spárkatá zvěř (která má nohy – běhy ukončené kopýtky – spárky; mezi spárkatou zvěř řadíme jelena, srnce, muflona, černou zvěř atd.).⁸⁹

3.5.3 Zvěř jako předmět vlastnického práva

Obsahem práva myslivosti je mj. právo přivlastňovat si ulovenou nebo nalezenou uhynulou zvěř. Některé druhy zvěře ulovit (míněno usmrtit nebo odchytit například za účelem chovu) nelze, tudíž přivlastnit si živého jedince je možné pouze u té zvěře, kterou lze obhospodařovat lovem. Vždy však zvěř přechází do vlastnictví subjektu oprávněného k výkonu práva myslivosti až okamžikem jejího ulovení nebo zhasnutí (zhasnutím rozumíme v myslivecké mluvě zemřít), v tomto momentu vzniká vlastnické právo ke zvěři. Do tohoto okamžiku je volně žijící zvěř,

⁸⁶ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 58 s.

⁸⁷ Držení zvěře v zajetí zákon o myslivosti v § 1 písm. b) zdůrazňuje jako výjimečné.

⁸⁸ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 2 s.

⁸⁹ BEDNÁŘ, V.; BEJČEK, F.; BLECHA, O. *Penzum znalostí z myslivosti*. 14. vydání. Praha: DRUCKVO, spol. s.r.o. 2016. 57 s.

kteřá nebyla dosud ulovena nebo z jiných důvodů nezhasnula, věcí ničí pohybující se volně krajinou nezávisle na hranicích pozemků. Přivlastnit se jí však nemůže kdokoli, ale pouze ta osoba, která je k tomu oprávněna, tedy uživatel honitby.⁹⁰

I přestože má uživatel honitby ve smyslu § 3 odst. 1 zákona o myslivosti ke zvěři během jejího chovu řadu oprávnění a povinností a jeho postavení může připomínat postavení vlastníka zvěře, stále má zvěř možnost pohybovat se z honitby do honitby, honební pozemky zcela opustit a ani se nevrátit, a je tak stále volně žijícím živočichem. Pokud je ovšem zvěř chována v zajetí (například farmové chovy zvěře nebo zoologické zahrady), bude již ve vlastnictví toho, kdo ji koupil, vyšlechtit atp. Pokud ale tato osoba zvěř vycíhovanou třeba ve farmovém chovu vypustí do honitby, stane se z ní věc ničí.⁹¹

Jestliže tedy vlastnické právo ke zvěři vzniká až jejím ulovením nebo nálezem mrtvého jedince a do té doby je zvěř věcí ničí, tak uživatel honitby vlastně odpovídá (viz dále v textu) za škody způsobené volně žijícími živočichy, kteří nejsou v okamžiku vzniku škody v jeho vlastnictví. Konkrétně ten uživatel honitby, na níž se zvěř v momentu vzniku škody nachází, neboť on je v tomto momentě oprávněn i k jejímu případnému přisvojení.⁹²

Komplikovanější situace může nastat v případě zvěře v oboře. Oborní zvěř se považuje, ačkoli není věcí, za předmět vlastnického práva a má jasné identifikovatelného vlastníka (zatímco zvěř volně žijící je věcí ničí), přičemž tento vlastník může být osobou odlišnou od uživatele obory. Přesto odpovědným za škodlivé chování zvěře uniknuvší z obory bude dle dikce zákona uživatel obory (na rozdíl od obecné úpravy odpovědnosti vlastníka zvířete v § 2933 až 2935 obč. zák.), neboť ten dohlíží na stav obory, funkčnost jejího ohrazení atp.⁹³

Volně žijící zvěř však nepatří uživateli honitby a žádný právní předpis mu nemůže ukládat opatření k omezení jejího pohybu. Proto se například nehradí škody způsobené volně žijící zvěří na domácích zvířatech ani na hospodářských zvířatech (výjimkou jsou škody způsobené zvěří, která nemůže být lovena, takové škody

⁹⁰ PSUTKA, Jindřich. *Odpovědnost za ekologické škody v občanském právu*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2011. 199 - 200 s.

⁹¹ PSUTKA, Jindřich. *Odpovědnost za ekologické škody v občanském právu*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2011. 201 - 202 s.

⁹² PSUTKA, Jindřich. *Odpovědnost za ekologické škody v občanském právu*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2011. 340 s.

⁹³ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 214 s.

hradí stát – viz v následujícím textu) a nelze na nikom požadovat náhradu škody způsobené zvěří na motorovém vozidle, neboť za škodu způsobenou vyšší mocí (přírodou) nikdo neodpovídá a není možné aplikovat obecnou úpravu odpovědnosti uživatele honitby podle ustanovení § 2894, poněvadž uživatel honitby takovou škodu nezavinil.⁹⁴ Matoucíím tak může být postavení uživatele obory dle znění § 52 odst. 3 zákon o myslivosti („*Škody způsobené zvěří, která unikla z obory, je povinen hradit uživatel obory.*“), protože oborní zvěř je předmětem vlastnictví a uživatel obory je odpovědný za její škodlivé chování při uniknutí z obory, ale i on bude podle § 54 odst. 1 zákon o myslivosti vyloučen z povinnosti k náhradě škody na nehonebních pozemcích.⁹⁵

3.6 Právní odpovědnost

Právní odpovědnost je jedním z druhů odpovědnosti ve společnosti (např. vedle politické či morální) a může být založena jen za podmínek stanovených právními normami. Je to zvláštní forma právního vztahu, ve kterém dochází ke vzniku sekundární (nové) právní povinnosti sankční povahy v důsledku porušení právní povinnosti primární (původní) – předpokladem vzniku právní odpovědnosti je existence právní povinnosti. Porušení právní povinnosti (tedy druh protiprávního jednání) může být komisivní (tzn. někdo se chová tak, jak nemá, poruší zákaz určitého chování) nebo omisivní (tzn. někdo se nechová, jak má, poruší příkaz určitého chování). Sankční povaha porušení právní povinnosti především spočívá jednak v trvání původní povinnosti (a možnosti ji vynutit právem předvídaným způsobem) a jednak vzniku nové povinnosti (kterou představuje sankce tvořící obsah právní odpovědnosti).⁹⁶ Povinnost snést zákonem stanovenou újmu (tedy sankci) v případě, že nastane zákonem stanovená skutečnost na základě protiprávního jednání (v našem případě takového jednání, kterým se porušují zájmy myslivosti a ochrany přírody a krajiny) a protiprávního stavu, je nejobecnějším znakem právní odpovědnosti. Sankcí bude kupříkladu trest nebo povinnost nahradit způsobenou škodu. Důvodem sankce však nemusí být jen porušení právní povinnosti, v určitých případech a určitých odvětvích práva existují případy, kdy

⁹⁴ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 221 s.

⁹⁵ PSUTKA, Jindřich. *Odpovědnost za ekologické škody v občanském právu*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2011. 340 s.

⁹⁶ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 7. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. 171 – 173 s.

hrozí sankce, aniž byla porušena povinnost, tedy za skutečnost, k níž došlo bez jakéhokoli zavinění.⁹⁷

Zavinění je dalším pojmem souvisejícím s právní odpovědností. Jedná se o psychický stav toho, kdo se určitým způsobem chová, k výsledku jeho chování, přičemž se rozlišují dvě základní formy zavinění, a to úmysl (dále dělený na přímý a nepřímý) a nedbalost (rozlišovaná na vědomou a nevědomou, případně i hrubou). Z hlediska vztahu zavinění a právní odpovědnosti známe odpovědnost za zavinění a odpovědnost bez zřetele na zavinění, resp. absolutní. Odpovědnost za zavinění neboli odpovědnost subjektivní vyžaduje, aby vedle příčinné souvislosti mezi jednáním a jeho následkem bylo i zavinění. Odpovědnosti bez zřetele na zavinění, tedy odpovědnosti objektivní, se může ten, komu sankce hrozí, ubránit za zákonem daných tzv. liberačních důvodů, kterými bude typicky vyšší moc. Právo však zná i odpovědnost objektivní absolutní, které se dotčený nemůže ubránit vůbec, tedy bez možnosti liberace.⁹⁸

Právní odpovědnost se dělí na odpovědnost v oblasti soukromoprávní (klasicky odpovědnost za škodu) a v oblasti veřejnoprávní, kde je tradičním druhem odpovědnost trestní či správní, přičemž platí, že jedním jednáním může vzniknout několik druhů právní odpovědnosti (zatímco postih veřejnoprávního deliktu bude směřovat především k ochraně společnosti před protiprávním jednáním a k potrestání osoby, u soukromoprávního deliktu jsou nepříznivé následky postihující původce ukládány v zájmu konkrétního subjektu, který byl tímto deliktem dotčen⁹⁹). Uvedené klasifikaci pak odpovídá i třídění právních deliktů: kupříkladu trestné činy, správní delikty nebo delikty z porušení povinností upravených soukromoprávní oblastí.¹⁰⁰

⁹⁷ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Praha: C.H.Beck, 1995. 200 s.

⁹⁸ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Praha: C.H.Beck, 1995. 202 s.

⁹⁹ PSUTKA, Jindřich. *Odpovědnost za ekologické škody v občanském právu*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2011. 80 s.

¹⁰⁰ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 7. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. 174 – 175 s.

4. Odpovědnost za škody způsobené zvěří a na zvěři

Problematiku škod způsobených zvěří a na zvěři lze označit za jakýsi začarovaný kruh. Výskyt a volný pohyb zvěře v přírodě je zcela přirozený, avšak podmíněný tím, že zvěř si shání potravu, která je pro její existenci nezbytná. To se na druhou stranu negativně projevuje na zemědělské a lesní produkci, dochází k poškození rostlin a stromů atp. A stejně tak škody páchané na zvěři neoprávněným lovem nebo nepřiměřeným zasahováním do životního prostředí se táhnou s lidstvem dlouhá staletí. Zkvalitňováním právní úpravy a působením osvětové činnosti na veřejnost lze tyto škody alespoň mírnit, avšak naprosto jim zabránit je nemožné. Nezbyvá tedy, než se s přiměřenými škodami zvěři smířit a přizpůsobit tomu hospodaření. Je však zapotřebí uvažovat nad tím, jak zabránit škodám nepřiměřeným, a to je úkolem především vlastníků honebních pozemků, nájemců těchto pozemků a uživatelů honiteb.

4.1 Soukromoprávní odpovědnost

Druhy deliktů této odpovědnosti jsou obsaženy zejména v obč. zák. Od deliktů veřejnoprávních se odlišují především způsobem ochrany ohrožovaného objektu a tomu odpovídající povahou a způsobem realizace donucení, kdy domáhání se postihu delikventů je v dispozici poškozeného, ale probíhá prostřednictvím třetího nezávislého subjektu (př. soud). Jsou jimi nejčastěji delikty majetkoprávního charakteru (např. způsobení škody) a stejně tak sankce bývají majetkové a směřují k restituci (tedy obnově narušeného stavu) nebo k reparaci (neboli odškodnění).¹⁰¹ Soukromoprávní, resp. občanskoprávní odpovědnost za škodu (resp. povinnost k náhradě škody) je sekundární právní povinností, která vznikla porušením povinnosti primární.¹⁰² Jak už jsme si uváděli u právní odpovědnosti obecně, k porušení odpovědnosti primární dochází zejména protiprávním jednáním (obč. zák. presumuje zavinění ve formě nedbalosti¹⁰³), nikoli ale výlučně – existuje řada situací, kdy dochází k porušení právní povinnosti a vzniku škody, ne však v důsledku protiprávního jednání. Mnohokrát může škoda vzniknout i zcela nezávisle na lidské vůli, aniž je porušena nějaká právní povinnost, a přesto zde vystupuje subjekt, jenž je povinen škodu nahradit, tento pak má

¹⁰¹ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 7. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. 176 s.

¹⁰² PSUTKA, Jindřich. *Odpovědnost za ekologické škody v občanském právu*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2011. 9 s.

¹⁰³ Viz § 2911 obč. zák.: „Způsobí-li škůdce poškozenému škodu porušením zákonné povinnosti, má se za to, že škodu zavinil z nedbalosti.“

povinnost novou, jež z porušení právní povinnosti vůbec neplyne (jak již zmíněno - objektivní odpovědnost).

Právo má primárně působit tak, aby žádná škoda nevznikla. Vyjádřením generální prevence je i požadavek obč. zák. v § 2900, kdy „je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného.“ Jestliže však nastane protiprávní jednání (popřípadě událost, se kterou právo spojuje vznik odpovědnosti), které je ve vztahu (tzn. příčinné souvislosti) se vznikem škody, vzniká povinnost k náhradě škody.¹⁰⁴ Ta zahrnuje povinnost k náhradě újmy na jmění a povinnost k náhradě újmy nemajetkové. Po vzniku škody se uplatňuje jako způsob její náhrady především uvedení do předešlého stavu a není-li to možné nebo žádá-li to poškozený, škoda se nahradí v penězích.¹⁰⁵ Každopádně je z pohledu občanskoprávního nutné, aby protiprávností vznikl následek, v případě odpovědnosti za škodu škoda – jednání může být totiž v rozporu s právem, ale nemusí vyvolat vznik odpovědnosti za škodu. Ostatně, porušení právní povinnosti, které nezpůsobí žádný následek, není právně významné.¹⁰⁶

4.2 Škody způsobené zvěří

Vedle obecné (subsidiární) právní úpravy obsažené v § 2894 a násl. obč. zák. obsahuje speciální ustanovení k odpovědnosti za škodu zákon o myslivosti.

Ten v § 52 odst. 1 písm. b) stanoví, že uživatel honitby je povinen hradit „škodu, kterou v honitbě na honebních pozemcích nebo na polních plodinách dosud nesklizených, vinné révě, ovocných kulturách nebo na lesních porostech způsobila zvěř“. Nutné je zdůraznit, že se jedná o škodu pouze na honebních pozemcích, tzn. že v případě škody na pozemcích nehonebních se budeme řídit subsidiárním obč. zák. Významné je také to, že se hradí škoda pouze na polních plodinách dosud nesklizených (k tomu dále v textu). Jestliže dojde ke škodě na honebních pozemcích, bude se jednat o objektivní odpovědnost uživatele honitby za škodlivé chování zvěře bez ohledu na jeho zavinění. V tomto smyslu lze odkázat na § 2895 obč. zák.: „Škůdce je povinen nahradit škodu bez ohledu na své zavinění v

¹⁰⁴ PSUTKA, Jindřich. *Odpovědnost za ekologické škody v občanském právu*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2011. 13 s.

¹⁰⁵ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 210 s.

¹⁰⁶ PSUTKA, Jindřich. *Odpovědnost za ekologické škody v občanském právu*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2011. 85 s.

případech stanovených zvlášť zákonem. “ Ze zákona však nevyplývá, zda se jedná o odpovědnost objektivní absolutní, přesto lze usuzovat, že půjde spíše o odpovědnost s liberačními důvody¹⁰⁷ s přihlédnutím k tomu, že uživatel honitby může svým hospodařením ovlivnit škody páchané zvěří pouze v omezeném rozsahu, neboť jen stěží je zvěř obhospodařovatelná lovem na rozlehlém kukuřičném poli, které jí poskytuje dokonalý úkryt, potřebný klid a dostatek potravy, takže nemá důvod vracet se na louky a do lesů, kde je neustále rušena návštěvníky krajiny a motoristy. Snížením rozsahu odpovědnosti uživatele honitby by mohl být i případ, kdy vlastník, respektive nájemce honebního pozemku nebude plnit svoji povinnost zabraňovat zvěří v působení škod, v důsledku čehož ponese za způsobené škody alespoň určitou míru spoluodpovědnosti (viz dále).

Odst. 3 téhož paragrafu pak formuluje, že škody způsobené zvěří uniknuvší z obory je povinen hradit uživatel obory. Nejspíše jako první vyvstane otázka, jak poznat zvěř, která unikla z obory a způsobuje škody například ve vedlejší oboře, kde se vyskytuje ten samý druh zvěře. Některá zvěř bývá vlastníkem označena, jak zmiňuje i § 1046 odst. 2 obč. zák., značit zvěř však není povinnost a jestliže nikterak označena nebude, jen stěží půjde určit, zda se jedná o zvěř uniklou z obory či zvěř volně žijící bez pána. U uživatele obory zákon objektivní odpovědnost s možností liberace vysloveně uvádí, přičemž liberačním důvodem pro uživatele obory bude, prokáže-li, že zvěř unikla kvůli poškození ohrazení obory způsobeného neodvratitelnou událostí (tzn. vis maior, tedy vyšší mocí) nebo osobou, za niž neodpovídá. Objektivní odpovědnosti se lze zprostit, pokud oplocení obory bude poškozeno například při vichřici, která vyvrátí strom na oplocení (stále je však zapotřebí mít na paměti generální prevenční povinnost – jestliže uživatel obory v rámci prevence vzniku škody měl tento strom, rostoucí v těsné blízkosti oplocení, odstranit, liberační důvod se neuplatní). Osobou, za niž uživatel obory není odpovědný, myslíme například cizího člověka, který úmyslně (a lze říci zlomyslně) otevře vstup do obory a umožní tak uniknutí zvěře. Nebude to ale člen spolku, jenž oboru obhospodařuje, nebo zaměstnanec uživatele honitby – za ně uživatel honitby odpovědný je. V souhrnu, uživatel běžné honitby není odpovědný za škody způsobené zvěří, která unikla z obory do honitby, ty hradí uživatel obory. Uživatel obory je však i uživatelem honitby v obecném slovy smyslu, tzn. že bude odpovědný za škody způsobené zvěří jak podle § 52 odst. 3, tak i podle odst. 1 písm.

¹⁰⁷ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 211 s.

b) neboli za škody na honebních pozemcích v rámci vlastní honitby v oboře i na honebních pozemcích ostatních.¹⁰⁸

4.2.1 Opatření k zabránění škod působených zvěří

Povinnost uživatele honitby hradit škody způsobené zvěří jde ruku v ruce s povinností vlastníka, popřípadě nájemce honebního pozemku takovým škodám předcházet. I těch se týká prevenční povinnost a musejí se aktivně podílet na zabraňování zvěří v působení škod. Panuje totiž obava, že v opačném případě by pouze nečinně přihlíželi a spoléhali se, že náhrada za způsobené škody převyšší škody reálné anebo by zkrátka měli větší zájem na náhradě škody než na výnosu sklizně s vidinou bezpracného zisku (na to upozorňovalo již nařízení z roku 1941¹⁰⁹ a stejně tak před tím varoval zákon z roku 1947¹¹⁰). Nejen uživatel honitby, ale zejména a především vlastník nebo nájemce honebního pozemku jsou tedy povinni bránit škodám, a to přiměřenými opatřeními k zabránění škodlivých následků způsobených zvěří, jak stanoví nejen zákon o myslivosti v § 53, vhodné je vedle toho zmínit též prevenční povinnost v § 32 odst. 4 lesního zákona: „*Vlastníci lesů, uživatelé honiteb a orgány státní správy lesů jsou povinni dbát, aby lesní porosty nebyly nepřiměřeně poškozovány zvěří.*“

Rozsah výsledné škody i její výši mohou do značné míry ovlivnit právě tato přijatá přiměřená opatření, proto zákon o myslivosti zakládá mezi vlastníkem (nájemcem) honebního pozemku a uživatelem honitby přímý vztah a spoluúčast na vzniklé škodě způsobené zvěří se mimo jiné odvíjí od míry přijatých přiměřených opatření.¹¹¹ Opatření k zabránění škod působených zvěří bude například hospodaření na zemědělských pozemcích takovým způsobem, aby se zvýšilo celkové zastoupení rostlinných druhů v krajinných oblastech, a zvěř tak měla dostatek vhodné potravy, kladení důrazu na ekologickou osvětu na školách i mezi občany nebo upravení stavů zvěře v krajinných oblastech s ohledem na vhodnost přírodních zdrojů. Nezbytné je i v co největší míře omezit přístup zvěře na pozemky, kde vznikají největší škody - jako efektivní řešení se jeví využití biologických pásů v monokulturních lánech plodin osetými nízkými atraktivními

¹⁰⁸ PSUTKA, Jindřich. *Odpovědnost za ekologické škody v občanském právu*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2011. 340 s.

¹⁰⁹ SOUKUP, T.; KÁNSKÝ, Z. *Nové předpisy o myslivosti*. Praha: V. Linhart, 1941. 154 s.

¹¹⁰ KÁNSKÝ, Zdeněk. *Zákon o myslivosti*. Praha: V Linhart, 1948. 203 s.

¹¹¹ CHARVÁT, A.; MIKULKA, J. *Uplatňování náhrad škod: Metodická příručka*. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2012, 18 s. Dostupná na WWW: http://eagri.cz/public/web/file/299764/_299450_478726_Metodicka_prirucka___skody.pdf

plodinami, neboť zvěř tyto porosty navštěvuje a je možné ji snáze lovit. Zažité obcházení polí, dělání hluku a vyhánění zvěře z porostů lidmi je neúčinné, stejně tak je z dlouhodobého hlediska neúčinné využívání zradidel, světelných a akustických efektů, zápachových látek, poměrně účinné jsou oplocení porostů jen na malých rozlohách či elektrické ohradníky, ale jejich údržba je nákladná.¹¹² Pomoci může také dodržování praktických zásad jako například účelně rozmístěná krmná zařízení, tzn. nezřizovat je v blízkosti ohrožených porostů, a vhodně zvolený druh potravy; výběr lokalit pro pěstování atraktivních plodin co nejdále od lesa; správně volené plodiny a provádění výsevů odrůd méně náchylných k poškození na místech, která jsou k poškození naopak náchylnější (například okraje stálých stávaníšť zvěře); sklizeň provádět takovým způsobem, aby posklizňových zbytků zůstalo co nejméně, zvěř neměla tendenci tyto zbytky hledat a nerozrývala tak půdu; vhodná úprava prvků v krajině (jako péče o remízky či vytváření dělicích pruhů mezi lesy a zemědělskými pozemky) umožní efektivnější pozorování a lov zvěře.¹¹³

Nejasnost může nastat při určení, zda je opatření přiměřené. Samotný pojem „přiměřený“ je typickým neurčitým právním pojmem, který nelze jednoznačně definovat a jeho aplikace závisí vždy na posouzení konkrétních okolností v každém jednotlivém případě. Není proto snadné pokaždé určit, zda opatření, které škodám nezabránilo, bylo nepřiměřené. Přiměřenost se může s plynutím času měnit, a zatímco v určité době bylo dané opatření přiměřené, později se může stát nedostatečným. Proto je nutné ji posuzovat individuálně a v konkrétním případě, například podle rozsahu škod způsobených v minulých letech, účinnosti ochranných opatření, vynaložených nákladů, dodržování agrotechnických lhůt aj.¹¹⁴ Ve smyslu § 39 zákona o myslivosti budou přiměřenými opatřeními ta, která zabrání vzniku škod působených zvěří a zároveň budou technicky přiměřená a ekonomicky únosná. Technicky přiměřenými se rozumí snadno proveditelná a

¹¹² ZABLOUDIL, F.; KORHON, P. Možnosti posuzování škod zvěří na zemědělských plodinách. Myslivosť [online]. 2006, červen [cit. 23. listopadu 2018]. Dostupné na WWW: <http://www.myslivosť.cz/Casopis-Myslivosť/Myslivosť/2006/Cerven---2006/Moznosti-posuzovani-skod-zveri-na-zemedelskych-plo>

¹¹³ ŠTROBACH, J; MIKULKA, J. Škody zvěří na polních plodinách a trvalých travních porostech. Myslivosť [online]. 2016, listopad [cit. 23. listopadu 2018]. Dostupné na WWW: <http://www.myslivosť.cz/Casopis-Myslivosť/Myslivosť/2016/Listopad-2016/Skody-zveri-na-polnich-plodinach-a-trvalych-travni>

¹¹⁴ NOVÁK, Rudolf. Náhrady škody způsobených zvěří. Myslivosť [online]. 2004, červen [cit. 23. listopadu 2018]. Dostupné na WWW: <http://www.myslivosť.cz/Casopis-Myslivosť/Myslivosť/2004/Cerven---2004/Nahrady-skod-zpusobenych-zveri>

ekonomicky únosná budou taková zařízení, na jejichž provedení nebylo zapotřebí vynaložit nakonec větší finanční a materiálové náklady, než činí škoda, jejímuž vzniku mají zabránit.¹¹⁵ Určitou specifikaci nabízí § 5 vyhlášky č. 101/1996 Sb., kterou se provádí lesní zákon, podle kterého se v odstavci prvním taxativně vyjmenovaná preventivní opatření považují za přiměřená (vlastník lesa sleduje a eviduje škody způsobené zvěří na lesních porostech, sleduje početní stavy zvěře). Jedná se ovšem o vyvratitelnou právní domněnku,¹¹⁶ neboť přiměřenost je třeba poměřovat nejen rozsahem a kvalitou, ale i způsobností vznik škody omezit a jak vyplývá z judikatury: „*samotné provedení jakéhokoli opatření nemůže automaticky znamenat jeho přiměřenost vylučující spoluodpovědnost vlastníka pozemku za vznik škody.*“¹¹⁷

Pro případy, kdy se škody působené zvěří nedaří snížit ani pomocí technicky přiměřených a ekonomicky únosných zařízení, připadá v úvahu zvláštní postup pro snížení rizika vzniku škod podle zmíněného § 39, umožňujícího orgánu státní správy myslivosti¹¹⁸ na návrh vlastníka nebo nájemce honebního pozemku povolit snížení stavů zvěře až na minimální stav nebo dokonce úplné zrušení jejího chovu. Jedná se již však o závažný zásah do přírody, jenž je nezbytný činit ve spolupráci s uživatelem honitby, orgánem ochrany přírody, orgánem státní správy lesa i státní správy myslivosti.¹¹⁹ Ke zrušení chovů ještě v kapitole Aktuální problémy v oblasti myslivosti.

Druhou podmínkou, kterou zákon klade vedle přiměřenosti na opatření k zabránění škod působených zvěří, je ta, že takovými opatřeními nesmí být zvěř zraňována. Jinými slovy, jsou zakázána taková opatření, která sice škodám mohou zabránit, ale za cenu zranění zvěře (tím bude například použití ostnatého drátu).

¹¹⁵ CHARVÁT, A; MIKULKA, J. *Uplatňování náhrad škod: Metodická příručka*. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2012, 74 s. Dostupná na WWW:

http://eagri.cz/public/web/file/299764/_299450_478726_Metodicka_prirucka___skody.pdf

¹¹⁶ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 216 s.

¹¹⁷ K tomu viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 02. 2005, sp. zn. 25 Cdo 1390/2003.

Dostupný na WWW:

http://profipravo.cz/index.php?page=article&id_category=9&id_article=220119&csmap=al1babe37

¹¹⁸ Příslušným orgánem státní správy myslivosti je obecní úřad obce s rozšířenou působností. Rozhodování probíhá ve správním řízení, jehož účastníky jsou subjekt, který má zájem na snížení stavů zvěře, dále uživatel honitby a držitel honitby.

¹¹⁹ CHARVÁT, A; MIKULKA, J. *Uplatňování náhrad škod: Metodická příručka*. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2012, 11 s. Dostupná na WWW:

http://eagri.cz/public/web/file/299764/_299450_478726_Metodicka_prirucka___skody.pdf

Zákon o myslivosti umožňuje, aby se na opatřeních podílel i uživatel honitby, a sice se souhlasem vlastníka honebního pozemku. Typicky vlastník honitby pozemek oplotí a uživatel honitby na tomto pozemku postaví posed, ze kterého bude zvěř lovit. Na rozsah jejich podílu na případné náhradě škody se pak aplikuje podpůrný § 2918 obč. zák., který stanoví: *„Vznikla-li škoda nebo zvětšila-li se také následkem okolností, které se přičítají poškozenému, povinnost škůdce nahradit škodu se poměrně sníží. Podílejí-li se však okolnosti, které jdou k tíži jedné či druhé strany, na škodě jen zanedbatelným způsobem, škoda se nedělí.“* Prevenční opatření se však týkají v první řadě vlastníka nebo nájemce, u uživatele honitby zákon výslovně stanoví, že on stejná opatření pouze „může“ učinit. Konat by ovšem mělo nepochybně být v jeho zájmu, především na základě generální prevenční povinnosti, protože jestliže tak neučiní a zvěř v důsledku toho způsobí škodu, bude odpovědný podle § 52 odst. 1 písm. b) zákona o myslivosti.

4.2.2. Neuhrázané škody způsobené zvěří

§ 52 odst. 1 písm. b) obecně stanovil, že uživatel honitby (nebo též uživatel obory) hradí škody způsobené zvěří na honebních pozemcích nebo na polních plodinách dosud nesklizených, na vinné révě, ovocných kulturách nebo na lesních porostech. § 53 však ukládá vlastníkově nebo nájemci honebního pozemku povinnost různými opatřeními škodám předcházet, v opačném případě jim nenáleží nárok na náhradu škody. A nakonec § 54 specifikuje, jaké škody se nehradí, jestliže nebude vyvinuta snaha jim zabránit. V odstavci prvním řeší škody způsobené na zemědělských plodinách, v odstavci druhém pak na lesních porostech. Škoda se nehradí ani ta, kterou způsobí zavlečené druhy živočichů v přírodě nežádoucí dle § 114 odst. 1 písm. f) zákona o myslivosti, neboť ty nejsou zvěří.

Co se týče zemědělských plodin, tak podle § 52 odst. 1 písm. b) je uživatel honitby (obory) odpovědný jen za škody na honebních pozemcích. § 54 odst. 1 pak pouze připomíná, že se škody na pozemcích nehonebních nehradí, neboť na nich právo myslivosti vykonávat nelze – uživatel honitby zpravidla není oprávněn lovit na nehonebních pozemcích, a je tak především na vlastníkově, respektive nájemci nehonebního pozemku, aby škodám zabránil. Stejně tak říká, že se nehradí škody na sklizených a uskladněných plodinách, jestliže nebyly proti zvěři chráněny – opět § 52 odst. 1 písm. b) již zmiňuje, že uživatel honitby je odpovědný pouze za škody na plodinách nesklizených. § 54 pak navíc dodává, že se nehradí škody ani na plodinách nesklizených v agrotechnických lhůtách, protože opožděnou sklizní se

zvyšuje pravděpodobnost vzniku škod. Rovněž stanoví, že se nehradí škody způsobené zvěří „*na vinné révě neošetřené proti škodám působeným zvěří, na neoplocených květinových školkách nebo zahradách ovocných nebo zelinářských, na stromořadích a stromech jednotlivě rostoucích, jakož i na vysokocenných plodinách.*“ Jestliže poškozený nebude v těchto situacích preventivně jednat a v podstatě tak svým nedbalým přístupem umožní zvěři páchat škody, lze tvrdit, že zcela správně nebude povinen k náhradě škody uživatel honitby, ale poškozený ji bude muset nahradit ze svého.

Pozastavit se můžeme nad pojmem vysokocenné plodiny. Těmi se *rozumí vymezený druh plodiny, která se svým charakterem a povahou vyznačuje určitými specifickými zvláštnostmi a její pěstování na honebních pozemcích vyžaduje mimo jiné i potřebnou ochranu.*¹²⁰ Obvykle je určí znalec, kterého ve správním řízení ustanoví orgán státní správy myslivosti. V dosud vydaných rozhodnutích byly za vysokocenné plodiny označeny například kořeninová paprika, tabák, léčivé a aromatické rostliny či okrasné stromy nebo keře.

Škody na lesních porostech řeší odstavec druhý, v tomto odstavci je stromořadím a stromy jednotlivě rostoucími myšlena veškerá ostatní dřevinná zeleň kromě lesních porostů (a kromě porostů ovocných dřevin). A jestliže se nehradí škody ani na neoplocených ovocných zahradách na honebních pozemcích, ani na ovocných zahradách (oplocených i neoplocených) na pozemcích nehonebních, nárok na náhradu škody bude dán pouze v případě, že zvěří způsobené škody budou na oplocené ovocné kultuře, která se nachází na pozemku honebním.¹²¹

U neuhrazovaných škod na lesních porostech se zde zákonodárce na první pohled vyjadřuje možná poněkud neobratně, každopádně měl na mysli tyto situace: nehradí se škody na lesních porostech, ani pokud byly chráněny proti škodám oplocením, neboť se má za to, že oplocení je ochranné opatření a jeho nefunkčnost je většinou zaviněna špatnou péčí vlastníka lesní kultury, ten má totiž prevenční povinnost oplocení průběžně kontrolovat. Dále se nehradí škody *na jedincích poškozených jen na postranních výhonech*, tedy tzv. postranní okus – okousání bočních výhonů. Je totiž nezbytné, aby stromy z hlediska pěstování lesa rostly

¹²⁰ CHARVÁT, A; MIKULKA, J. *Uplatňování náhrad škod: Metodická příručka*. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2012, 71 s. Dostupná na WWW:

http://eagri.cz/public/web/file/299764/_299450_478726_Metodicka_prirucka___skody.pdf

¹²¹ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 218 - 219 s.

především vzhůru a získávaly tak na hmotě a výšce, nežádoucí je proto okus výhonu svislých, boční nemá z hlediska vývoje stromu takový význam. Rovněž se nehradí škody „v lesních kulturách, ve kterých došlo okusem, vytloukáním nebo vyrýváním stromků ke každoročnímu poškození méně než 1 % jedinců, a to po celou dobu do zajištění lesního porostu, přičemž poškození jedinci musí být rovnoměrně rozmístěni po ploše“. Objevuje se zde číselné určení množství a s tím i vlastně vyjádření únosné výše škod, přičemž škody se nehradí, jestliže každoroční poškození zvěří je menší jak 1 % vysázených stromků za předpokladu, že byly vysázeny rovnoměrně - jestliže nebyly (tím vznikne v prostoru místo zhuštěného zalesnění), škoda se nehradí i při poškození více jak 1 % jedinců.¹²² Pojem zajištění lesního porostu je vypůjčen z lesního zákona, konkrétně § 31 odst. 6 a je jím myšlena povinnost vlastníka lesního pozemku po stanovenou dobu (sedm let) o zalesněný porost pečovat, například mazáním dřevin proti okusu zvěře.

4.2.3 Škody způsobené zvěří, kterou nelze obhospodařovat lovem

V § 54 (neuhrazované škody způsobené zvěří) je umístěn ještě odstavec 3, který naopak vyjmenovává zvěř, jejíž stav nemůže být lovem snižován a jí páchané škody hradí stát. Taxativní výčet této zvěře nalezneme v § 3 zákona č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, který je ve speciálním postavení k zákonu o myslivosti (náhradu škody poskytnutou podle jednoho právního předpisu nelze poskytnout podle druhého a naopak¹²³) a cílí na zmírnění konfliktu mezi zájmy ochrany přírody a vlastníky domestikovaných zvířat, zemědělských nebo lesních pozemků atp.¹²⁴ Vybranými zvláště chráněnými živočichy jsou bobr evropský, vydra říční, los evropský, medvěd hnědý, rys ostrovid a vlk. Vymezen je i předmět náhrady škody, způsobená škoda se dle § 4 nahrazuje na životě nebo zdraví fyzické osoby, vymezených domestikovaných zvířatech (kterými jsou dle § 2 písm. a) skot, prasata, ovce, kozy, hrabavá a vodní drůbež, koně, oslí a jejich kříženci, králíci a kožešinová zvířata), psech sloužících k hlídání domestikovaných zvířat, rybách, včelstvech a včelařském zařízení, nesklizených polních plodinách, trvalých porostech, uzavřených objektech nebo movitých věcech v uzavřených objektech. Vybraní

¹²² PĚTR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 219 s.

¹²³ PSUTKA, Jindřich. *Odpovědnost za ekologické škody v občanském právu*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2011. 346 s.

¹²⁴ TOMÁŠKOVÁ, Lenka. Zákon č. 115/200 Sb. Ochrana přírody [online]. 2009, prosinec [cit. 24 listopadu 2018]. Dostupné na WWW: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/pece-o-prirodu-a-krajinu/zakon-c-115-2000-sb/>

živočichové jsou v podstatě některými z druhů zvěře uvedených v § 2 odst. c) zákona o myslivosti, které nelze lovit, nebyla-li k jejich lovu povolena výjimka.

Jedná se o živočichy s u nás velice málo početnou populací, kteří jsou zároveň vystaveni nežádoucímu odlovu vlastníků nebo nájemců honebních pozemků či domácích zvířat, kterým tito živočichové mohou vzhledem ke způsobu obživy působit značné škody. A protože je jejich lov zákonem v podstatě zakázán, snaží se stát právě institutem náhrady škod zajistit dodržování tohoto zákazu, neboť samotné sankce za jeho porušení nemusí být vždy pro dotčené vlastníky dostatečnou hrozbou, zejména pokud ke škodám dochází opakovaně nebo jsou velkého rozsahu.¹²⁵ Tento zákon také stanoví podmínky nároku na náhradu škody, rozsah náhrady škody a uplatnění nároku na náhradu škody.¹²⁶ V § 6 odst. 3 stanoví stejně jako zákon o myslivosti, že na polních plodinách se náhrada škody neposkytne, jestliže plodiny nebyly sklizeny v agrotechnických lhůtách obvyklých pro dané území – to ovšem nebude platit, pokud tyto polní plodiny nebyly sklizeny v agrotechnické lhůtě z důvodu hodného zvláštního zřetele (např. z důvodu ochrany přírody), v takovém případě se náhrada škody poskytne. Podle § 8 odst. 1 je stanovena lhůta pro ohlášení vzniklé škody do 48 hodin od jejího zjištění (zatímco v případě uplatňování nároků na náhradu škody podle zákona o myslivosti je počátek běhu lhůty stanoven od momentu vzniku škody, viz následující podkapitola).

Realita se však zdá být taková, že „orgány ochrany přírody posuzující nároky na vznik škody však náhradu většinou nepřiznávají. Argumentace je např. zkrácení uplatněného nároku na třetinu, protože žadatel neprokázal, že škody na rybách způsobila jen vydra říční, a škodu tak mohla způsobit i volavka popelavá a nárok na náhradu škody jí způsobenou žadatel neuplatnil.“¹²⁷ Mimo zákon č. 115/2000 Sb. žádný jiný, který by upravoval uplatnění nároku na náhradu škody

¹²⁵ POKORNÁ, Lucie. Náhrada škod způsobených vybranými druhy zvláště chráněných živočichů – aktuální otázky. Dny práva – 2010 – Days of Law [online]. Masarykova univerzita, 2010 [cit. 24. listopadu 2018]. 1. Úvod. Dostupné na WWW: [https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/09_priroda/Pokorna_Lucie_\(1819\).pdf](https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/09_priroda/Pokorna_Lucie_(1819).pdf)

¹²⁶ Stanovení způsobu výpočtu výše náhrady škody upravuje vyhláška č. 360/2000 Sb., Vyhláška Ministerstva životního prostředí o stanovení způsobu výpočtu výše náhrady škody způsobené vybranými zvláště chráněnými živočichy na vymezených domestikovaných zvířatech, psech sloužících k jejich hlídání, rybách, včelstvech, včelařském zařízení, nesklizených polních plodinách a na lesních porostech.

¹²⁷ DVOŘÁK, Petr. Myslivost – odpovědnost za škodu. [online]. 2017, 5. června [cit. 24. listopadu 2018]. Dostupné na WWW: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/myslivost-odpovednost-za-skodu>

způsobenou zvěří, která nesmí být lovena, vydán nebyl, tudíž v ostatních případech, než jsou uvedeny v tomto zákoně, se postupuje podle obecné úpravy obč. zák.

4.2.4 Uplatnění nároků na náhradu škody způsobené zvěří

Podle zákona o myslivosti lze uplatnit nárok na náhradu škody pouze na výslovně uvedených pozemcích zemědělských a lesních, škody způsobené na jiných honebních pozemcích se budou řídit občanským zákoníkem. § 55 zákona o myslivosti určuje postup při uplatňování nároku na náhradu škody následovně: nejprve poškozený v dané lhůtě u uživatele honitby uplatní požadavek na náhradu škody, v případě zemědělských pozemků a plodin do 20 dnů od vzniku škody (vznikem škody se míní *každé jednotlivé škodlivé působení zvěře na zemědělské pozemky, polní plodiny a zemědělské porosty*¹²⁸), v případě lesních pozemků a porostů do 20 dnů od uplynutí fixně daného období od 1. července předcházejícího roku do 30. června běžného roku, ve kterém škoda vznikla. Na základě těchto relativně krátkých lhůt se od potencionálních poškozených očekává, že budou plnit svoji prevenční povinnost a pozemky pravidelně kontrolovat. Tak by ovšem měli činit v zájmu obou stran i uživatelé honiteb pro případné předcházení sporům o časové vymezení vzniku škody.

Současně s tímto uplatněním nároku na náhradu škody musí poškozený vyčíslit výši škody. Vzhledem k tomu, že zákon o myslivosti k vyčíslení a rozsahu škody žádnou úpravu neobsahuje, použije ustanovení § 2952 obč. zák, podle kterého se hradí skutečná škoda a ušlý zisk. Za skutečnou škodu se považuje zmenšení majetku poškozeného, ušlý zisk je vyjádřením toho, čeho by poškozený dosáhl při obyčejném běhu událostí, nebýt vzniku škody.¹²⁹ Podle § 2951 odst. 1 obč. zák. se škoda hradí v penězích až tehdy, jestliže není možné nahradit škodu uvedením do původního stavu (tzv. naturální restituce) anebo žádá-li si to poškozený. Jen stěží si lze ovšem představit uvedení do původního stavu u poškozeného stromu v lese nebo rozváleného obilí. Je však možné dohodnout se, že místo finanční náhrady se poškozenému provede ve stejné výši určitá práce (např. zalesnění).¹³⁰ Užitečnou pomůckou může být také již několikrát citovaná Metodická příručka (Uplatňování náhrad škod způsobovaných zvěří) Ministerstva zemědělství, která poměrně podrobný popis postupu oceňování škod způsobených

¹²⁸ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 223 s.

¹²⁹ HRMAS, Josef a kol. *Myslivost*. Písek: Matice lesnická spol. s.r.o., 2000. 62 s.

¹³⁰ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 225 s.

zvěří poskytuje. U polních plodin a zemědělských porostů, kde se škoda projeví až v době sklizně, je poškozený povinen provést takové vyčíslení do 15 dnů po provedené sklizni. Prakticky tedy poškozený do 20 dnů ode dne vzniku škody uživateli honitby oznámí, že škoda vznikla, a zároveň mu sdělí, že vyčíslení její výši bude možné až později při sklizni, kdy se například porovnájí očekávané výnosy se skutečnými.

Jestliže poškozený včas nárok na náhradu škody uplatnil a škodu vyčísлил, začíná od tohoto okamžiku běžet další, 60ti denní lhůta pro to, aby se poškozený a uživatel honitby o náhradě škody dohodli. Pro účely jednání o náhradě škody se jeví jako nejlepší postup společné ohledání poškození. Častokrát totiž může být nárokována škoda poškozeným pro uživatele honitby až likvidační a právě při společném ohledání se uživatel honitby osobně přesvědčí, zda nárokováná částka odpovídá skutečnosti, případně zda poškozený svůj nárok vůbec vznesl ve lhůtě. Během společného ohledání je vhodné vyhotovovat dokumentaci a na jeho konci pořídit písemný protokol o ohledání opatřený podpisy obou účastníků.¹³¹ Pokud se v této 60ti denní lhůtě nedohodnou nebo uživatel honitby škodu po uplatnění nároku a vyčíslení škody poškozeným zkrátka nenahradí, je poškozený oprávněn uplatnit svůj nárok na náhradu škody u soudu, a to ve lhůtě 3 měsíců ode dne uplynutí 60ti denní lhůty. To není nutné, jestliže uživatel honitby uznal svůj dluh z titulu náhrady škody podle § 2053, v takovém případě běží desetiletá promlčecí lhůta ode dne, kdy k uznání došlo. Zákon sice výslovně požaduje písemnou formu pouze u dohody o náhradě škody, avšak pro zajištění důkazu, určení lhůt a tím zachování nároku je třeba provádět všechny úkony a komunikace písemně se zajištěním průkazu doručení.¹³² Jestliže dojde na soudní spor, věcně příslušným pak podle § 9 odst. 1 a místně podle § 85 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, bude okresní soud, a to ten, v jehož obvodu má bydliště fyzická osoba (§ 85 odst. 1) nebo v jehož obvodu má sídlo fyzická osoba podnikající anebo právnická osoba (§ 85 odst. 2 a 3).

Lhůty uvedené v § 55 zákona o myslivosti je nezbytné dodržet, v případě jejich zmeškání nárok na náhradu škody podle § 55 odst. 4 zaniká – jedná se o

¹³¹ FIALA, Jiří. Jednání o náhradě škody způsobené zvěří. Myslivost [online]. 2015, květen [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na WWW: <http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2015/Kveten-2015/Jednani-o-nahrade-skody-zpusobene-zveri>

¹³² PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 223 – 225 s.

prekluzivní lhůty a soud k nim přihlíží z úřední povinnosti. V porovnání s obecnou úpravou obsaženou v § 636 odst. 1 obč. zák., kde je stanovena desetiletá promlčecí lhůta na uplatnění práva na náhradu škody, se mohou krátké prekluzivní lhůty obsažené v zákonu o myslivosti jevit jako poměrně přísné. Nutno však myslet na striktní pojetí odpovědnosti uživatele honitby, ve skutečnosti pak taková přísnost „*vůči vlastníku (uživateli) poškozeného pozemku je toliko zdánlivá, neboť de facto vyvažuje postavení uživatele honitby, který je objektivně odpovědný za škodlivé chování zvěře jako res nullius. Jeho nejisté právní postavení by se proto ještě zhoršilo, pokud by lhůty pro uplatnění nároku byly delší, než je stanoveno.*“¹³³

4.3 Škody způsobené na zvěři

Na rozdíl od škod způsobených zvěří zákon o myslivosti u škod způsobených na zvěři v § 56 nerozlišuje, zda ke škodě došlo na honebním nebo nehonebním pozemku, ani zda poškozená zvěř byla volně žijící nebo chovaná v zajetí. Odpovědnost za škodu konstruuje jako subjektivní, když stanoví, že „*za škodu na zvěři odpovídá každý, kdo ji způsobil porušením právní povinnosti.*“ Nárok na náhradu škody je oprávněn požadovat uživatel honitby, ten je nyní naopak poškozeným. V demonstrativním výčtu zákon uvádí, že škodou na zvěři je například neoprávněný lov zvěře (pytláctví), zničení hnízdišť, poškození (nebo zničení) prostředí nutného pro život zvěře nebo vypuštění živočichů, kteří mohou narušit přírodní rovnováhu nebo narušit genofond geograficky původního druhu zvěře. Dochází zde ovšem ke směšování jednotlivých typů následků (neoprávněný lov) a příčin možných škod, které teprve mohou vzniknout (vypouštění živočichů, kteří mohou narušit přírodní rovnováhu). Na samotné vypuštění živočicha (například nepůvodního druhu) ještě zpravidla nelze pohlížet jako na škodu, i když k ní může po určité době vést (například k úbytku původních druhů zvěře). Navíc poškozením nebo zničením prostředí nutného pro život zvěře je z pohledu občanskoprávního zejména poškození pozemků a jejich součástí, ne přímo zvěře jako takové, proto by měl náhradu škody požadovat především vlastník pozemků tvořících životní prostředí, které byly poškozeny (takové poškození pouze může být příčinou i budoucí škody na zvěři).¹³⁴

¹³³ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 226 s.

¹³⁴ PSUTKA, Jindřich. *Odpovědnost za ekologické škody v občanském právu*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2011. 345 s.

Na zvěři způsobená škoda se rozlišuje taková, kdy zvěř je sice poraněna nebo neoprávněně ulovena, škůdce si ji ale nepřivlastní, typicky se jedná o případ poranění zvěře honičím psem. Při pouhém poranění by kvůli složitému stanovení výše škody mohly nastat nejasnosti s uplatněním nároku na náhradu škody, zatímco jestliže by byla zvěř honičím psem usmrcena, bude způsobená škoda jasná. Druhým případem je pak situace, kdy zvěř je nejen neoprávněně usmrcena či ulovena, ale škůdce si ji následně i přivlastní (klasicky pytláctví, často v podobě sražení zvěře a její naložení do auta) a dojde tak k jejímu odcizení.¹³⁵ Ke zjednodušení a sjednocení postupu při stanovení výše náhrady škody byl vypracován pro Ministerstvo zemědělství Výzkumným ústavem lesního hospodářství a myslivosti Sazebník minimálních hodnot upytlačené zvěře¹³⁶ Ten na základě několika kritérií stanovuje paušální náhradu za kus určitého druhu zvěře, u některých druhů navíc zohledňuje jeho pohlaví a vývojové stádium. Stanoví, že „*hodnota zvěře je určena prostřednictvím minimálních nákladů na vrácení jedince téhož druhu do honitby*“. Tato hodnota se skládá například z cen za nákup, odlov nebo veterinární péči o zvěř, čímž má být dosaženo finanční částky, za kterou je možné upytlačený kus vrátit do přírody.¹³⁷ Z názvu Sazebníku vyplývá, že se jedná především o pomůcku pro určení minimální hodnoty zvěře upytlačené, lze jej však použít analogicky i v případech usmrcení zvěře jinak než pytláctvím, navíc uvádí, že je nutné připočítat i hodnotu trofeje z hlediska celkové hodnoty trofejové zvěře, k čemuž předpokládá individuální ocenění každého kusu zvěře soudnímu znalcem, ve výsledku tedy určená reálná hodnota může minimální hodnotu danou Sazebníkem převýšit několikanásobně.¹³⁸

Ustanovení § 56 zákona o myslivosti na závěr uvádí, že v případě uplatnění nároku na náhradu škody způsobené na zvěři se použije obecný předpis, konkrétně tedy obč. zák. v § 2894 a násl., v případě zmíněného poranění zvěře honičím psem se aplikuje § 2933 a násl. (škoda způsobená zvířetem). Podle § 2951 je možné uvedení do původního stavu (v úvahu připadá například obnovení hnízdiště) i peněžitá náhrada, na základě § 2952 se hradí skutečná škoda i ušlý zisk.

¹³⁵ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 229 s.

¹³⁶ Sazebník dostupný z WWW: <https://www.cmmj.cz/Aktuality/Aktuality/Sazebnik-minimalnich-hodnot-upytlacene-zvere-podle.aspx>

¹³⁷ VORLÍČEK, Petr. Hodnotu neoprávněně ulovené zvěře pomáhá policistům stanovit sazebník. [online]. 2010, 26. dubna [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na WWW: http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2010_hodnotu-neopravnene-ulovene-zvere-pomaha.html

¹³⁸ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 229 s.

Na škodu způsobenou na zvěři lze navázat i ustanovením § 8 zákona o myslivosti týkající se ochrany myslivosti - ochrana myslivosti se jako ochrana zvěře prolíná celým zákonem, přičemž podle zákona v odstavci prvním se jí rozumí „ochrana zvěře před nepříznivými vlivy prostředí, před nakažlivými nemocemi, před škodlivými zásahy lidí a před volně pobíhajícími domácími zvířaty; ochrana životních podmínek zvěře, zajištění klidu v honitbě a ochrana mysliveckých zařízení.“ Konkrétními příkladem bude třeba krmení zvěře, zákaz plašení zvěře, oprávnění myslivecké stráže usmrcovat toulavé psy a kočky a zavlčené druhy zvěře atp. Odst. 2 téhož paragrafu pak obsahuje generální klauzuli zákona o myslivosti: „Každý, kdo vstupuje se svou činností do přírody, si musí počínat tak, aby nedocházelo ke zbytečnému ohrožování nebo zraňování zvěře a k poškozování jejích životních podmínek.“¹³⁹

Škodám způsobeným na zvěři se zákon snaží částečně předcházet i tím, když v § 10 zákon o myslivosti uvádí povinnosti vlastníků domácích a hospodářských zvířat a vlastníků (popřípadě nájemců) pozemků, přičemž porušení některých z nich by právě mohlo způsobit škody na zvěři. Jedná se například o povinnost nenechat pobíhat volně mimo vliv majitele nebo vedoucího domácí zvířata; i zde je uvedena povinnost dbát na to, aby zvěř nebyla zraňována nebo usmrcována při ohrazování pozemků nebo jejich obhospodařování; vlastníci nebo nájemci honebních pozemků musí uživateli honitby oznámit s předstihem dobu a místo provádění zemědělských prací v noční době, kosení píce a použití chemických přípravků na ochranu rostlin; při kosení pícnin se musí na mechanizačních prostředcích používat účinné plašiče zvěře a sklizňové práce provádět, je-li to možné, tak, aby zvěř při nich byla vytlačována od středu sklizeného pozemku k jeho okraji.

Předcházení vzniku škod slouží i § 11 zákona o myslivosti, stanovující povinnosti uživatelů honiteb. Ti jsou v zájmu ochrany zvěře povinni kupříkladu pečovat o zakládání remízků či různých keřů (umožňující třeba ochranu drobné zvěře před predátory), provozovat krmelce, slaniska, napajedla, v době nouze zvěř přikrmovat nebo také provádět přiměřená opatření k záchraně zvěře (doba nouze

¹³⁹ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 35 s.

bude například při extrémních mrazech a vysoké sněhové pokrývce nebo při záplavách či lesních požárech).¹⁴⁰

Uvedené § 8, 10 a 11 i 56 jsou z hlediska škod působených na zvěři velice významné, neboť nejen že jejich porušení naplňuje skutkové podstaty mnoha přešupků na úseku myslivosti, ale v určitém případě může založit i vznik trestní odpovědnosti za některý z trestných činů. Této problematice se budeme podrobněji věnovat v následující kapitole.

¹⁴⁰ Ministerstvo životního prostředí dokonce řídí programy, z nichž lze čerpat dotace na realizaci uvedených opatření. Jedná se o Program obnovy přirozených funkcí krajiny a Program péče o krajinu. Viz https://www.mzp.cz/cz/podpora_obnovy_prirozenych_funkci_krajiny a https://www.mzp.cz/cz/program_pece_o_krajinu

5. Veřejnoprávní odpovědnost

U veřejnoprávních deliktů vzniká odpovědnostní vztah delikventa vůči subjektu, kterým není poškozený – typicky je jím stát, případně jiná veřejnoprávní korporace. Hlavní je represivní sankce, tedy postih delikventa, zároveň ale vůči němu musí sankce působit také preventivně (individuální prevence) a preventivně působí i obecně na společnost (generální prevence).¹⁴¹ Jak jsme již zmínili, druhem veřejnoprávní odpovědnosti je např. odpovědnost trestní či správní. Rozhodování o vině a trestu za porušení práva – trestání – tak dělíme na trestání soudní a trestání správní. Trestná jednání se pak člení na soudní delikty (trestné činy) a správní delikty, přičemž hranice mezi oběma typy deliktů bývá často vágní a její určení problematické. Pomocným kritériem může být objekt deliktu – u správních deliktů to bude klasicky řádný výkon veřejné správy a plnění veřejnoprávních povinností, u soudních deliktů ochrana základních hodnot, na nichž je založen ústavní pořádek, a práv a svobod člověka. Jako další kritérium bývá používána závažnost deliktů určená zejména druhem a výší sankce či charakterem a rozsahem způsobených následků. Diferenčním kritériem bude v neposlední řadě také stupeň společenské škodlivosti protiprávního jednání.¹⁴²

5.1 Správní odpovědnost

Správní odpovědnost je odpovědností za správní delikty, bývá zpravidla vnímána jako předmět úpravy tzv. správního práva trestního a správní trestání, resp. rozhodování správních orgánů o vině a trestu za porušení práva a ukládání správněprávních sankcí je tak formou realizace správněprávní odpovědnosti. Tato odpovědnost se týká především porušení povinností norem správního práva, ale v řadě případů poskytuje ochranu i normám jiných právních odvětví, kdy se právní vztahy upravené těmito normami (třeba právem myslivosti) realizují v souvislosti s činností správních orgánů a jejich porušení kvalifikuje daná právní úprava jako správní delikty. Ne vždy ovšem porušení povinností stanovených normami správního práva zakládá odpovědnost pouze správní, v řadě případů může dojít

¹⁴¹ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 7. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. 180 s.

¹⁴² HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. 293 - 294 s.

takovým porušením ke spáchání trestného činu nebo způsobení majetkových škod (pak zde bude namísto správního orgánu zpravidla vystupovat soud).¹⁴³

Pojem správní delikt není legálně definován, doktrína jím zpravidla označuje „*protiprávní jednání, jehož znaky jsou stanoveny zákonem, za které ukládá správní orgán trest stanovený normou správního práva*“.¹⁴⁴ Existuje více druhů správních deliktů, základem pro jejich členění jsou jejich rozdílné znaky jako např. subjekt deliktu (fyzická nebo právnická osoba) a jeho postavení (zda může být subjektem kdokoli, tzn. všeobecný subjekt, či subjekt charakterizovaný zvláštními vlastnostmi či zvláštním postavením nebo způsobilostí, tzn. konkrétní, resp. speciální subjekt) nebo znakem zavinění (v zákonem daných případech může být odpovědnost za delikt vyvozována i bez ohledu na zavinění).¹⁴⁵

5.1.1. Přestupek

Nejvýznamnějším správním deliktem je přestupek.¹⁴⁶ Na rozdíl od správního deliktu jako takového je přestupek pojem legální, definuje jej zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen jako „*přestupkový zákon*“) v § 5: „*Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.*“ Jedná se o pozitivní (přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem) i negativní (nejde-li o trestný čin) vymezení – dozvídáme se nejprve, co je přestupkem, a následně že je z přestupků vyloučeno to, co by do nich jinak definičně patřilo.

Pojetí přestupku je tzv. materiálně-formální, které spočívá v tom, že aby určité jednání bylo přestupkem, musí být jako přestupek výslovně označeno, a zároveň je třeba, aby bylo společensky škodlivé, přičemž tyto dvě podmínky musí být splněny současně. Součástí definice není zavinění, u odpovědnosti fyzické

¹⁴³ PRŮCHA, Petr. K pojetí správněprávní odpovědnosti a správního trestání. Jedná se o příspěvek přednesený na Semináři k novému zákonu o přestupcích, pořádaném Ministerstvem vnitra dne 19. 9. 2013. 16 – 17 s. Dostupný na WWW: <https://www.mvcr.cz/webpm/soubor/spravni-pravo-12-14w-prucha-pdf.aspx>

¹⁴⁴ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část. 9. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2016. 298 s.

¹⁴⁵ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část. 9. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2016. 300 s.

¹⁴⁶ BOHADLO, D., BROŽ, J., KADEČKA, S. a kol. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. XXI s.

osoby je však vyžadováno.¹⁴⁷ Přestupkem je tedy čin, který je protiprávní. Pokud bude chybět znak protiprávnosti, resp. bude zde existence některé z okolností vylučujících protiprávnost,¹⁴⁸ nelze odpovědnost za přestupek vyvozovat, neboť se jedná o dovolené jednání, které byť se svými znaky přestupku podobá, nenaplnuje skutkovou podstatu přestupku a není ani nebezpečné pro společnost. Přestupek musí být také společensky škodlivý, a jestliže nebude v konkrétním případě společenská škodlivost činu naplněna, nebude se jednat o přestupek, přestože by třeba i znaky skutkové podstaty přestupku byly splněny.¹⁴⁹ Smyslem tohoto korektivu je, že právě v oblasti správního trestání se lze častěji setkat s tzv. bagatelním porušováním práva. Takové jednání sice formálně naplní znaky skutkové podstaty, vzhledem k jeho mizivé (či absentující) škodlivosti však nemá smysl čin stíhat. Při vzájemném posouzení protiprávnosti a společenské škodlivosti lze pak usuzovat, že společenská škodlivost je prvotní, existující nezávisle na právní úpravě a důvodem, proč zákon čin společensky škodlivý zakazuje a staví pod hrozbu trestu - naopak protiprávní jednání je nejspíše vždy v určité míře společensky škodlivé, třebaže ne vždy tak, aby bylo trestné.¹⁵⁰ Dále musí být přestupek výslovně zákonem za přestupek označen, tzn., že obecně závazná vyhláška obcí ani jakýkoli jiný podzákonný právní předpis nemůže nově nebo podrobněji formulovat skutkovou podstatu přestupku ani sankce za ně, a zároveň je třeba, aby dané protizákonné jednání bylo samotným zákonem označeno za přestupek (protože ne každé protizákonné jednání bude přestupkem). Další nezbytnou podmínkou toho, aby protiprávní jednání bylo přestupkem, je to, že bude vykazovat znaky stanovené zákonem. Znaky skutkové podstaty je třeba definovat v zákoně, bez naplnění těchto znaků se nebude jednat o přestupek. Mezi formální obecné znaky přestupku patří protiprávnost, trestnost, přestupková způsobilost a výslovné označení za přestupek, mezi formální typové znaky patří objekt, objektivní stránka, subjekt a v případě FO i subjektivní stránka. A nakonec, přestupkem bude takové protiprávní jednání, které není zároveň trestným činem. Nelze totiž jeden čin zároveň hodnotit jako přestupek a jako trestný čin. Jednalo by se porušení jedné z klíčových zásad trestání ne bis idem neboli zákaz dvojího

¹⁴⁷ Viz ustanovení § 15 přestupkového zákona: „*K odpovědnosti fyzické osoby za přestupek se vyžaduje zavinění. Postačí zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění.*“

¹⁴⁸ Viz ustanovení § 24 a násl. přestupkového zákona.

¹⁴⁹ BOHADLO, D., BROŽ, J., KADEČKA, S. a kol. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 45 - 47 s.

¹⁵⁰ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. 96 – 98 s.

postihu,¹⁵¹ jež platí i v rovině procesní a nelze tedy vést jak přestupkové, tak trestní řízení o jednom skutku.¹⁵² Odpovědnost za přestupek je subsidiární a naplní-li protiprávní jednání znaky přestupku i trestného činu, přednost bude mít odpovědnost za trestný čin.¹⁵³

5.1.2 Přestupky v oblasti myslivosti

Vlastní úpravu přestupků v oblasti myslivosti a sankce za ně obsahuje zákon o myslivosti v § 63, 64 a 64a. Prvý uvedený upravuje přestupky fyzických osob, druhý přestupky právnických osob a poslední zmíněný pak společná ustanovení k přestupkům.

5.1.2.1 Přestupky fyzických osob

Sankcí za spáchání přestupku fyzickou osobou může být podle zákona o myslivosti trest uložení pokuty až do výše 30.000,- Kč, zákaz činnosti až na 2 léta nebo odebrání loveckého lístku, tedy propadnutí věci. Přestupků se může dopustit každá fyzická osoba a v některých případech i držitel honitby.

V odst. 1 písm. a) jsou nižší sazbou do 10.000,- Kč pokutovány skutkové podstaty plašení, rušení zvěře a další činnosti záporně působící na život zvěře jako volně žijících živočichů (jestliže nejsou v některých případech zákonem dovolené). Dále porušení nařízeného omezení nebo i zákazu vstupu do honitby nebo jejích částí, jestliže tak nařídil orgán státní správy myslivosti na žádost uživatele honitby např. v době hnízdění, kladení a odchovu mláďat nebo provádění lovů. Nebo porušení povinností dbát při obhospodařování pozemků, jejich ohrazování atd. na to, aby zvěř nebyla zraňována nebo usmrcována, a povinností k zabránění škod působených na zvěři při obhospodařování honebních pozemků (např. oznámením prací, používáním účinných plašičů). A nakonec, jestliže nebudou naplněna opatření k odstranění nedostatků, uložená rozhodnutím orgánu státní správy myslivosti při zjištění takových nedostatků během správního dozoru v myslivosti.

V odst. 1 písm. b) jsou pak vyšší sazbou až do výše zmíněných 30.000,- Kč pokutovány skutkové podstaty neoprávněného lovu, tedy lovu bez povinných

¹⁵¹ V přestupkovém zákoně je zásada *ne bis in idem* obsažena v § 77: „*Nikdo nemůže být obviněn z totožného přestupku za skutek, o němž již bylo proti téže osobě zahájeno řízení podle tohoto zákona nebo trestní řízení.*“

¹⁵² BOHADLO, D., BROŽ, J., KADEČKA, S. a kol. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 45 - 49 s.

¹⁵³ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. 105 s.

náležitostí,¹⁵⁴ dále vypouštění zvěře do honitby bez souhlasu držitele honitby a bez souhlasu orgánů státní správy myslivosti, lesů a ochrany přírody, poškozování mysliveckých zařízení nebo jejich budování bez předchozího souhlasu vlastníka pozemku, ponechání volného pobíhání domácích zvířat v honitbě anebo neuposlechnutí výzvy myslivecké stráže¹⁵⁵ (např. předložit zbrojní průkaz nebo lovecký lístek), resp. nedodržení povinnosti strpět některá jiná její oprávnění (např. oprávnění zastavit a prohlížet dopravní prostředky nebo zadržet osobu).

Zatímco přestupků uvedených v prvním odstavci se mohl dopustit prakticky kdokoli, tak v odstavci druhém je uveden speciální subjekt, a to držitel loveckého lístku, který se dopustí přestupku tím, že poruší některé z pravidel lovu uvedených v § 41 až 45 zákona o myslivosti (např. provádí-li lov na nehonebních pozemcích bez povolení orgánu státní správy myslivosti, mimo stanovenou dobu lovu anebo loví některým ze zakázaných způsobů lovu). Dále platí, že každý kus ulovené nebo nalezené užitkovatelné spárkaté zvěře musí být ihned po ulovení, nalezení nebo po provedené dohledávce označen nesnímatelnou plombou (povinnost označit nesnímatelnou plombou se týká pouze zvěře spárkaté a užitkovatelné, nemusí se tedy označovat drobná a „pernatá“ ani nalezený kus, který je v rozkladu, tedy neužitkovatelný¹⁵⁶) – nesplnění této povinnosti bude rovněž přestupkem, za který lze, stejně jako za porušení pravidel lovu, uložit pokutu do výše 30.000,- Kč.

Naopak bez sankce bude například nečinnost myslivecké stráže a mysliveckého hospodáře¹⁵⁷ po usmrcení toulavého psa, kočky, zdivočelého hospodářského zvířete a označeného zvířete z farmových chovů podle § 14 odst. 2 zákona o myslivosti (na základě kterého je po takovém usmrcení povinen neprodleně informovat vlastníka zvířete a sdělit mu místo usmrcení, popřípadě jej na toto místo dovést), neboť pokutování této nečinnosti není v zákoně výslovně uvedeno. Důvod k potrestání nebyl shledán ani u porušení povinností mysliveckého hospodáře uvedených v § 35 odst. 5 (např. povinnost prokázat se průkazem mysliveckého hospodáře, provádět a zajišťovat opatření na ochranu zvěře).¹⁵⁸

¹⁵⁴ Povinné náležitosti k lovu stanoveny v § 46 zákona o myslivosti.. Jsou jimi: lovecký lístek, povolenka k lovu a potvrzení o povinném pojištění, při lovu se zbraní též zbrojní průkaz a průkaz zbraně a při lovu s loveckým dravcem jeho evidenční karta.

¹⁵⁵ Úprava myslivecké stráže viz ustanovení § 12 a následující zákona o myslivosti a rovněž ustanovení § 1 a násl. prováděcí vyhlášky č. 244/2002 Sb.

¹⁵⁶ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 203 s.

¹⁵⁷ Úprava mysliveckého hospodáře viz ustanovení § 35 zákona o myslivosti a rovněž ustanovení § 4 a násl. prováděcí vyhlášky č. 244/2002 Sb.

¹⁵⁸ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 256 s.

Za přestupky pokutované vyšší sazbou lze uložit též zákaz činnosti do 2 let a s uložením zákazu činnosti za přešupek podle odstavee 2 navíc zákon o myslivosti automaticky spojuje i odebrání loveckého lístku. Přestože je uveden pouze zákaz činnosti a propadnutí věci, není vyloučeno ani zabrání věci podle přestupkového zákona.¹⁵⁹ Přestupky fyzických osob podle odstavee 1 písm. b) a odstavee 2 se nadto zapisují do evidence přestupků vedené Rejstříkem trestů podle zákona č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů. Podle § 16k cit. zákona se údaje obsažené v evidenci přestupků z této evidence vyřazují po uplynutí 5 let ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o přestupku. Po tuto dobu si může na základě ustanovení § 106 odst. 2 přestupkového zákona správní orgán příslušný k projednání přestupku zapisovaného do evidence přestupků po zahájení řízení o takovém přestupku (nebo před vydáním příkazu) zároveň opatřit opis z evidence přestupků týkající se obviněného nebo podezřelého z přestupku. Pro úplnost můžeme uvést, že vedle uplynutí doby dochází k vyřazení přestupku z evidence přestupků také nařízením prezidenta republiky v rámci udílení amnestie podle § 104 odst. 2 písm. c) přestupkového zákona.¹⁶⁰

5.1.2.2 Přestupky právnických a podnikajících fyzických osob

Právnické osobě a podnikající fyzické osobě lze podle zákona o myslivosti uložit jediný druh trestu, a sice pokutu až do výše 200.000,- Kč. Některých přestupků se může dopustit kterákoli právnická osoba, u některých je opět subjekt speciální, a to uživatel honitby. Některé skutkové podstaty jsou totožné se skutkovými podstatami, kterých se dopustí i fyzická osoba podle předchozího paragrafu, některé se týkají jen osob právnických či podnikajících fyzických.

Za spáchání přestupku podle odst. 1 lze uložit pokutu do 10.000,- Kč a pouze právnická osoba bude potrestána za chov zvěře v zajetí bez souhlasu orgánu státní správy myslivosti, včetně dočasného držení lišky obecné v zajetí pro účely výcviku psů loveckých plemen, kde je vedle souhlasu orgánu státní správy myslivosti zapotřebí souhlas rovněž orgánu na ochranu zvířat proti týrání. Stejně tak bude potrestán držitel honitby, jestliže pronajme honitbu někomu jinému než subjektu taxativně vyjmenovanému v zákoně o myslivosti, anebo honitbu rozdělí na části a přenechá v nich někomu provozování myslivosti či lov zvěře za úplatu.

¹⁵⁹ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 257 s.

¹⁶⁰ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. 256 s.

Anebo právnická osoba, která hospodaří s majetkem státu nebo majetek státu spravuje, pronajme honitbu bez provedení výběrového řízení.

Uložením pokuty do 40.000,- Kč bude potrestána právnická nebo podnikající fyzická osoba, jestliže naplní skutkovou podstatu mj. dovoz a vývoz živé zvěře i jejích vývojových stadií bez souhlasu orgánu státní správy myslivosti nebo dovoz a vypouštění geograficky nepůvodních druhů živočichů, které jsou považovány za zvěř Mezinárodní mysliveckou organizací (CIC) bez souhlasu orgánu ochrany přírody i orgánu státní správy myslivosti, dále poruší zákaz stanovený zákonem o myslivosti k zachování druhů zvěře (tzn. například vypustí do honitby jedince druhů zvěře, které jsou drženy ve farmových chovech, nebo zvěř a zvířata získaná křížením mezi druhy zvěře a mezi druhy hospodářských zvířat) anebo poruší podmínky uvádění ulovené zvěře do oběhu podle § 51 odst. 2 a 3 zákona o myslivosti (např. poruší povinnost přepravovat mládě spárkaté zvěře do věku 6 měsíců pouze s matkou).

A nakonec uživatel honitby podle odst. 3 bude pokutován nejvyšší sazbou až do výše 200.000,- Kč, jestliže podle písm. a) kupříkladu nebude v zájmu ochrany zvěře pečovat o zakládání remízků a jiných vhodných úkrytů pro zvěř, neprovede v termínu stanoveném orgánem státní správy myslivosti sčítání zvěře v honitbě (k čemuž je každoročně povinen a tento výsledek musí do 5 dnů od sčítání příslušnému orgánu státní správy myslivosti oznámit), loveckého dravce bude držet a chovat bez povolení výjimky nebo uvede nepravdivé údaje o honitbě a zvěři v ní. Podle písm. b) nesplní podmínky stanovené v pokynech nebo omezeních obvyklého způsobu mysliveckého užívání honiteb, které může vydat orgán státní správy myslivosti z důvodu obecného zájmu. Podle písm. c) nebude zajišťovat v honitbě chov zvěře v rozmezí mezi minimálním a normovaným stavem zvěře, které jsou určeny v rozhodnutí orgánu státní správy myslivosti o uznání honitby, nebude provádět v době nouze dostupná a přiměřená opatření k záchraně zvěře nebo při uvádění ulovené zvěře do oběhu bude prodávat zvěř či zvěřinu z jiné než své honitby. Podle písm. d) „*nesplní lov celkového počtu kusů jednotlivého druhu spárkaté zvěře podle plánu mysliveckého hospodaření, pokud tím dochází k překročení normovaného stavu tohoto druhu zvěře*“ a podle písm. e) nebude krmit zvěř na své náklady na základě rozhodnutí orgánu státní správy myslivosti (jestliže tento předtím zjistil, že zvěř trpí hladem a uživatel honitby nezjednal po výzvě okamžitou nápravu) nebo

nevypracuje plán mysliveckého hospodaření v honitbě (k čemuž je každoročně povinen) nebo jej nepředložení držiteli honitby k vyjádření.

Bez sankce bude případné porušení povinnost počínat si v přírodě tak, aby nedocházelo ke zbytečnému ohrožování nebo zraňování zvěře a k poškozování jejích životních podmínek, nebo na rozdíl od fyzických osob porušení již zmíněného přiměřeného omezení nebo i zákazu vstupu do honitby nebo jejích částí (např. v době hnízdění nebo odchovu mláďat). Naopak pokud je držitelem honitby fyzická osoba, nebude mu uložena sankce při porušení podmínek pronájmu honiteb nebo dělení honiteb k provozu myslivosti v nich, zatímco právnickým osobám ano podle odst. 1.¹⁶¹

5.1.2.3 Společná ustanovení o přestupcích

Ve společných ustanoveních zákon o myslivosti dokonce umožňuje uložit pokutu do výše dvojnásobku horní hranice sazeb zmíněných v předešlých dvou paragrafech, jestliže bude přestupek podle tohoto zákona spáchán opakovaně po nabytí právní moci rozhodnutí o přestupku. Opakovaným spácháním rozumí, „*jestliže od nabytí právní moci rozhodnutí o stejném přestupku, z něhož byl obviněný uznán vinným, do jeho spáchání neuplynulo 12 měsíců*“ (přičemž platí, že na dvojnásobek se zvyšuje pouze horní hranice, spodní zůstává neurčena¹⁶²).

Přestupky na úseku myslivosti projednává orgán státní správy myslivosti, tedy obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Dle § 14 odst. 1 písm. i) zákona o myslivosti je však oprávněna projednat přestupky fyzických osob v tomto zákoně uvedené i myslivecká stráž, a to příkazem na místě,¹⁶³ kdy může uložit pokutu do výše 10. 000,- Kč. Výnosy z pokut uložených mysliveckou stráží jsou příjmem příslušné obce s rozšířenou působností. Výnosy z pokut uložených za přestupky právnických osob a podnikajících fyzických osob jsou příjmem Státního fondu životního prostředí – toto ustanovení tak vlastně doplnilo § 2 zákona č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky, který se týká práv zdrojů tohoto fondu. § 3 cit. zákona pak upravuje možnosti použití prostředků fondu a tím lze odkázat na § 62 odst. 2 zákona o myslivosti, který počítá s podporou mysliveckého hospodaření a s poskytováním finančních příspěvků v rámci pravidel používání prostředků Státního fondu životního prostředí. Na závěr nutno podotknout,

¹⁶¹ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 260 s.

¹⁶² PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 257 s.

¹⁶³ Viz ustanovení § 91 a 92 přestupkového zákona.

že uložením ani zaplacením pokuty není samozřejmě dotčena povinnost k náhradě škody nebo povinnost odstranit protiprávní stav.¹⁶⁴

Vzhledem k tomu, že zákon o myslivosti jinak neobsahuje žádná speciální pravidla týkající se řízení o přestupcích spáchaných podle tohoto zákona, užití se obecná ustanovení přestupkového zákona.

Řada vyjmenovaných protiprávních činností by mohla navíc naplňovat i skutkovou podstatu přestupku dle § 88 a 89 zákona o ochraně přírody a krajiny, jako například „zraňuje, chová bez povolení zvláště chráněné živočichy nebo ptáky nebo jinak nedovoleně zasahuje do jejich přirozeného vývoje“ či „usmrcuje ptáky s výjimkou těch, kteří mohou být loveni, nebo zvláště chráněné živočichy zařazené do kategorie ohrožených přímo nebo způsobí jejich úhyn nedovoleným zásahem do jejich životního prostředí nebo chytá zvláště chráněné živočichy“. Široká škála vyjmenovaných přestupků se týká takových povinností, jejichž porušení má nebo může mít za následek právě škody způsobené na zvěři. Avšak jednání té nejvyšší závažnosti, kterých se lze vůči zvěři dopustit, si uvedeme v následující podkapitole.

5.2 Trestní odpovědnost

Trestní odpovědnost stejně jako každá jiná právní odpovědnost je povinnost nést nepříznivé právní následky (sankce), které vznikají za právem stanovených podmínek v důsledku protiprávního jednání. Konkrétně u trestní odpovědnosti je to povinnost pachatele trestného činu strpět trestní sankce za spáchaný trestný čin. Shodně jako u přestupků může být subjektem trestní odpovědnosti fyzická i právnická osoba. Obecné podmínky a znaky trestní odpovědnosti jsou vymezeny v obecné části zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen jako „trestní zákoník“). Trestní odpovědnost právnických osob se řídí zákonem č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (dále jen jako „zákon o trestní odpovědnosti právnických osob“), který je ve vztahu speciality k trestnímu zákoníku a na nějž navazuje a doplňuje jej. Pro mladistvé pachatele úpravu trestní odpovědnosti modifikuje právní úprava obsažená v zákoně č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže (dále jen jako „zákon o soudnictví ve věcech mládeže“), který je podobně jako zákon o trestní odpovědnosti právnických osob ve vztahu speciality k obecným předpisům

¹⁶⁴ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 262 s.

trestního práva.¹⁶⁵ Souhrnně se pak podle § 110 trestního zákoníku označují trestní zákoník, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a zákon o soudnictví ve věcech mládeže jako trestní zákon.

Základem trestní odpovědnosti je spáchání trestného činu (proto tím nemohou být například neprojevené myšlenky, přání člověka, smýšlení nebo jeho fyzické či psychické vlastnosti) a individuální trestní odpovědnost fyzických osob (ta nese odpovědnost za své jednání a trest, resp. trestní opatření u mladistvých by měl být osobní újmou pachatele), a to odpovědnost subjektivní, tj. odpovědnost za zavinění (platí, že nezaviněné následky se nepřičítají – výjimkou je pouze trestný čin opilství podle § 360 trestního zákoníku), souběžně s trestní odpovědností právnické osoby, přičemž tyto dvě odpovědnosti jsou vzájemně nezávislé. V případě trestného činu spáchaného právnickou osobou se subjektivní stránka trestného činu dovozuje ze subjektivní stránky fyzické osoby, která za právnickou osobu jedná, neboť právnická osoba sama jednat nemůže, jedná za ni osoba fyzická.¹⁶⁶ Hovoří se o konstrukci tzv. přičitatelnosti, kdy není možné v případě právnické osoby vycházet z pojetí zavinění.¹⁶⁷¹⁶⁸

Zatímco pro přestupky je charakteristická jejich nepřehlednost a roztříštěnost do mnoha právních předpisů, v případě trestných činů platí, že: „*Jen trestní zákon vymezuje trestné činy a stanoví trestní sankce, které lze za jejich spáchání uložit.*“ Zároveň platí, že trestní právo je nejpřísnější a nejzazší v úvahu připadající prostředek, který má stát k dispozici k ochraně taxativně vyjmenovaných zájmů, doplňující pouze ochranu poskytovanou normami jiných právních odvětví. Bývá označován jako prostředek poslední instance (tzv. ultima ratio). Trestným činem může být pouze závažnější případ protispolečenského jednání a kde postačí k regulaci prostředky např. správního nebo občanského práva, jsou prostředky trestního práva nadbytečné i nepřípustné.¹⁶⁹ Neboli není-li

¹⁶⁵ DRAŠTÍK, A.; FREMR, R.; DURDÍK, T. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. Díl.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 44 s.

¹⁶⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část, Zvláštní část. 6 vydání.* Praha: Leges, 2017. 38 - 42 s.

¹⁶⁷ FENYK, J.; SMEJKAL, L.; BÍLÁ, I. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. 2., podstatně přepracované a doplněné vydání.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 35 s.

¹⁶⁸ K trestní odpovědnosti právnických osob a přičitatelnosti viz ustanovení § 8 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob. Navíc trestní odpovědnost právnických osob není univerzální a nastává pouze u určitých trestných činů, viz ustanovení § 7 téhož zákona.

¹⁶⁹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část, Zvláštní část. 6 vydání.* Praha: Leges, 2017. 33 s.

spáchaný čin náležitě společensky škodlivý,¹⁷⁰ nebo pokud je možné v reakci na něj spokojit se s vyvozením jiné odpovědnosti, pak pachatel takového činu nebude trestně odpovědný.¹⁷¹ Zákon tuto myšlenku vyjadřuje následovně: „*Trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.*“ To je zásadní i pro praktický výkon státní správy ochrany myslivosti, protože některé skutkové podstaty přestupků jsou formulovány v podstatě shodně se skutkovými podstatami některých trestných činů (jako příklad lze uvést trestný čin pytláctví nebo týrání zvířat a přestupek lovu mimo stanovenou dobu lovu anebo některým ze zakázaných způsobů lovu).¹⁷² Jedná se o zásadu zákonnosti a zásadu subsidiarity trestní represe, stěžejní zásady a základní východiska uplatnění trestní odpovědnosti zakotvené v § 12 trestního zákoníku.

Trestní odpovědnost je odpovědností za spáchání soudně trestného činu. Proto základem trestní odpovědnosti je trestný čin.¹⁷³

5.2.1 Trestný čin

Ustanovení § 13 odst. 1 trestního zákoníku definuje trestný čin jako „*protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.*“ Podle § 111 trestního zákoníku se pak takto definovaným trestným činem rozumí i jeho příprava nebo pokus anebo účastenství na něm (tedy organizátorství, návod, pomoc).¹⁷⁴ Spáchání trestného činu je základem trestní odpovědnosti a jen v reakci na něj mohou být uplatněny trestní sankce. Trestní odpovědnost z něj lze navíc uplatnit pouze v případě, že je takový trestný čin společensky škodlivý – to odpovídá uvedené zásadě zákonnosti a subsidiarity trestní represe. Stejně jako je přestupek dán určitými znaky, které musí být naplněny, aby se jednalo o přestupek, tak i trestný čin má své znaky, které jej charakterizují – jsou jimi jeho trestnost, protiprávnost a vykazování znaků

¹⁷⁰ Kritérii společenské škodlivosti budou především hlediska povahy a závažnosti činu, jejichž demonstrativní výčet v podobě hlediska pro ukládání trestu nalezneme v § 39 odst. 2 trestního zákoníku.

¹⁷¹ DRAŠTÍK, A.; FREMR, R.; DURDÍK, T. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. Díl.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 46 s.

¹⁷² HAVELKOVÁ, Svatava. Odpovědnost za správní delikty a trestné činy. Ochrana přírody [online]. 2012, červen [cit. 11 února 2019]. Dostupné na WWW: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/pravo-v-ochrane-prirody/odpovednost-za-spravni-delikty-a-trestne-ciny/>

¹⁷³ DRAŠTÍK, A.; FREMR, R.; DURDÍK, T. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. Díl.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 45 s.

¹⁷⁴ Viz ustanovení § 20, 21 a 24 trestního zákoníku.

uvedených v zákoně. I toto vymezení formálních znaků trestného činu je projevem zásady zákonnosti, podle níž jen trestní zákon vymezuje trestné činy. Jejich naplnění však nestačí k dovození trestní odpovědnosti za trestný čin osoby, která se ho dopustila, neboť vždy musí být zohledněn materiální korektiv v podobě požadavku právě určité společenské škodlivosti spáchaného činu, což je opět promítnutím zásady subsidiarity trestní represe a principu trestní odpovědnosti jakožto krajního prostředek. Tato společenská škodlivost však součástí definice trestného činu není.¹⁷⁵

Zatímco pojetí přestupku je formálně-materiální, tak pojetí trestného činu je tedy ryze formální, tzn. odhlíží se od pojetí společenské škodlivosti a postačí naplnění skutkové podstaty.¹⁷⁶ Pro pořádek je vhodné uvést, že formální pojetí je však omezeno dvěma korektivy, a sice právě hmotněprávní zásadou subsidiarity trestní represe a vedle toho procesněprávní zásadou oportunitity, která je v praxi představována možností státního zástupce zastavit trestní stíhání z důvodu neúčelnosti anebo z téhož důvodu věc před zahájením trestního stíhání odložit, ačkoli obecné podmínky pro trestní stíhání jsou dány.¹⁷⁷ Představuje výjimku z obecného principu legality, tedy povinnosti státního zástupce stíhat všechny trestné činy, o kterých se dozví.¹⁷⁸

Základem charakterizujícím určitý čin jako trestný jsou znaky uvedené v zákoně, jimiž jsou míněny znaky formální, obecné a typové. Formální znaky trestného činu jsou popsány jednak v obecné části trestního zákoníku, případně v některém dalším trestním zákoně (kupříkladu charakteristika forem zavinění, vymezení věku trestní odpovědnosti a přičetnosti) a jednak ve zvláštní části trestního zákoníku v podobě definic jednotlivých typů trestných činů (například pytláctví). Obecnými pojmovými formálními znaky trestného činu jsou znaky skutkové podstaty, protiprávnost, stanovený věk a přičetnost (u mladistvých se jedná o rozumovou a mravní vyspělost). Naopak u právnických osob věk ani přičetnost nehrají žádnou roli, jednájí však fyzickými osobami, u nichž toto lze posuzovat a následně jim přičítat. Znaky skutkové podstaty trestného činu jsou

¹⁷⁵ DRAŠTÍK, A.; FREMR, R.; DURDÍK, T. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. Díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 61 s.

¹⁷⁶ BOHADLO, D., BROŽ, J., KADEČKA, S. a kol. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 46 s.

¹⁷⁷ Kritéria neúčelnosti trestního stíhání budou totožná se zmíněnými kritérii posuzování společenské škodlivosti.

¹⁷⁸ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní. 5. vydání*. Praha: Leges, 2018. 141 s.

typové znaky odlišující jednotlivé druhy trestných činů vzájemně, tedy zejména objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka. Onu rozlišovací schopnost některé znaky nemají, přesto je uplatnění trestní odpovědnosti podmíněno jejich naplněním a takové znaky jsou společné všem trestným činům. U fyzických osob je to především věk pachatele (tedy dovršení patnáctého roku věku) a jeho přičetnost (tedy duševní stav pachatele, v němž je schopen ovládnout své jednání a rozpoznat jeho následky), resp. rozumová a mravní vyspělost u mladistvých.¹⁷⁹

Protože trestným činem může být pouze čin právem zakázaný a nedovolený, musí být u každé skutkové podstaty trestné činu jakožto jeho obecný znak dána i protiprávnost, tedy rozpor s právní normou v rámci právního řádu (právem nedovolený čin není však vždy zároveň trestným činem, může se jednat pouze o přestupek).¹⁸⁰ V některých případech bývá vyjádřena ve skutkové podstatě vazbou na jiný určitý právní předpis, někdy bez takové vazby (vyjádřením pouze obratem např. v rozporu s právním předpisem, bez povolení, bez splnění podmínky stanovené zákonem), jindy skutkové podstaty trestných činů obsahují i konkrétní vymezení znaku protiprávnosti. Absence tohoto obecného znaku vylučuje posouzení spáchaného činu jako trestného činu, ačkoli se navenek může zdánlivě jevit jako trestný čin – typicky v případech okolností vylučujících protiprávnost.¹⁸¹ Zda je určitý čin trestný a patří mezi činy označené jako trestné, závisí na právní úpravě obsažené v trestním zákoně – jen v něm je uvedeno, co se rozumí trestným činem.¹⁸²

V odst. 2 téhož ustanovení pak trestní zákoník uvádí podmínku, že „*K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.*“ Tzn. že trestnými činy mohou být jen činy jejich pachateli zaviněné, není proto v zásadě možné přičítat pachateli okolnost, kterou nezavinil (výjimkou je již zmíněný § 360). Zavinění je jedním ze základních předpokladů trestní odpovědnosti, čin je tedy trestný pouze tehdy, když jeho pachatel jednal úmyslně nebo se ho dopustil z nedbalosti, přičemž zákon vyžaduje úmyslné zavinění, jestliže není výslovně stanoveno, že postačí zavinění

¹⁷⁹ DRAŠTÍK, A.; FREMR, R.; DURDÍK, T. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. Díl.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 65 s.

¹⁸⁰ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část, Zvláštní část. 6 vydání.* Praha: Leges, 2017. 127 s.

¹⁸¹ Viz ustanovení § 28 a násl. trestního zákoníku.

¹⁸² DRAŠTÍK, A.; FREMR, R.; DURDÍK, T. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. Díl.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 64 s.

z nedbalosti (a to i v případech, kdy forma zavinění není výslovně stanovena). Stejně jako fyzickým osobám lze i právnickým osobám přičítat trestné činy pouze zaviněně spáchané.¹⁸³

V ustanovení § 14 pak trestní zákoník rozlišuje trestné činy na přečiny a zločiny. Jedná se o tzv. bipartici činů soudně trestných v podobě méně závažných přečinů a závažnějších zločinů, přičemž určující pro jejich rozlišení je jejich společenská škodlivost a závažnost vyjádřená trestními sazbami a subjektivním vztahem pachatele k nim. Pozitivně jsou vymezeny pouze přečiny: „*Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.*“ Vymezení zločinů je naopak negativní: „*Zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny*“. Trestní zákoník zná v kategorii zločinů ještě zvláštní subkategorii zvlášť závažné zločiny, kterými může být jen úmyslný trestný čin, na něž trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let. Pro účely soudnictví ve věcech mládeže se namísto trestného činu používá pojem provinění, nejedná se však o žádnou speciální samostatnou kategorii trestného činu, ale pouze o označení trestného činu spáchaného mladistvým.¹⁸⁴ Jeho konstrukce je totožná s pojetím trestného činu dospělého a stejně jako u dospělého je vyžadováno, aby byly současně naplněny všechny znaky charakterizující trestný čin (provinění), naopak na provinění se kategorizace na přečiny a zločiny nevztahuje.¹⁸⁵ V případě spáchání trestného činu právnickou osobou se vyžaduje splnění předpokladu, že jde o čin protiprávní, je spáchán v zájmu právnické osoby nebo v rámci její činnosti, je spáchán osobou (orgánem právnické osoby) v zákoně o trestní odpovědnosti právnických osob uvedenou, takový čin jí musí být přičitatelný a nejsou dány vyvíňující důvody (například právnická osoba se trestní odpovědnosti zproští, pokud vynaložila veškeré úsilí, které na ní bylo možno spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu zabránila).¹⁸⁶ Setkat se můžeme také s pojmem „čin jinak trestný“, v tomto případě se jedná o čin

¹⁸³ DRAŠTÍK, A.; FREMR, R.; DURDÍK, T. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. Díl.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 72 - 73 s.

¹⁸⁴ DRAŠTÍK, A.; FREMR, R.; DURDÍK, T. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. Díl.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 90 - 93 s.

¹⁸⁵ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část, Zvláštní část. 6 vydání.* Praha: Leges, 2017. 127 s.

¹⁸⁶ FENYK, J.; SMEJKAL, L.; BÍLÁ, I. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. 2., podstatně přepracované a doplněné vydání.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 36 s.

beztrestný, ale jen v relativně vzhladem ke konkrétním okolnostem případu – za jiných okolností by takový čin trestným byl. Jedná se o činy, které jsou beztrestné pro nedostatek zákonných znaků jejich pachatele, přesněji jeho věku nebo nepřičetnosti, popřípadě u mladistvých nízké rozumové a mravní vyspělosti.¹⁸⁷

5.2.2 Trestné činy v oblasti myslivosti

V této souvislosti pro nás bude směrodatná Hlava VIII zvláštní části trestního zákoníku, tedy trestné činy proti životnímu prostředí. Dnešní obsah Hlavy VIII vychází z novely trestního zákoníku č. 330/2011 Sb., kterou byla do právního řádu České republiky promítnuta směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/99/ES o trestněprávní ochraně životního prostředí. Několik skutkových podstat bylo pozměněno, některé trestné činy byly do trestního zákoníku dokonce nově začleněny (např. trestný čin poškození vodního zdroje nebo trestný čin poškození chráněných částí přírody).¹⁸⁸ Tato samostatná hlava vyjadřuje především zájem společnosti na ochraně životního prostředí, zachování ekologické rovnováhy v ní, ochraně zvířat před týráním, ale i ochraně člověka před nepříznivými vlivy pocházejícími od zvířat nebo potravin živočišného původu a s tím spojený zájem na dodržování pravidel hospodářství. Zájem společnosti na ochraně životního prostředí a jeho složek navíc souvisí i s ústavněprávním základem ochrany životního prostředí (viz čl. 7 Ústavy a čl. 35 Listiny). Pro trestné činy proti životnímu prostředí je charakteristické, že se povětšinou jedná o blanketní skutkové podstaty, které odkazují na právní předpisy o ochraně životního prostředí nebo třeba na zákon o myslivosti, často ale i na předpisy evropského práva (kupříkladu nařízení v oblasti regulace obchodu s ohroženými druhy fauny a flóry).¹⁸⁹ Naplněním většiny skutkových podstat vyjmenovaných v této hlavě budou jistě dotčeny i zájmy myslivosti. Pokud bychom se měli na některé z nich zaměřit detailněji, tak pro účely myslivosti bude mezi frekventovanější patřit:

Trestný čin poškození a ohrožení životního prostředí podle § 293 a 294 trestního zákoníku, který je základní, obecnou skutkovou podstatou trestných činů proti životnímu prostředí. Právě zde se jedná typicky o blanketní skutkové podstaty

¹⁸⁷ DRAŠTÍK, A.; FREMR, R.; DURDÍK, T. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. Díl.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 63 s.

¹⁸⁸ DRAŠTÍK, A.; FREMR, R.; DURDÍK, T. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. II. Díl.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 2431 s.

¹⁸⁹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část, Zvláštní část. 6 vydání.* Praha: Leges, 2017. 769 s.

odkazující na několik desítek speciálních zákonů i podzákoných právních předpisů z oblasti životního prostředí na vnitrostátní i unijní úrovni (například na zákon o ochraně přírody a krajiny nebo zákon o myslivosti).¹⁹⁰

Trestný čin neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 a 300 trestního zákoníku. Objektem těchto trestných činů je zájem na ochraně biologické rozmanitosti živočišných a rostlinných druhů, zejména těch, které jsou na pokraji vyhuby nebo vyhynutí nebo jsou ve volné přírodě vzácné, popř. ohrožené poptávkou ze strany například obchodníků nebo sběratelů. Pachatel se tohoto protiprávního jednání dopustí tak, že v rozporu s jiným právním předpisem usmrtí, doveze, vyveze, přechovává atd. mimo jiné jedince zvláště chráněného druhu živočicha,¹⁹¹ a to na více než dvaceti pěti kusech živočichů.¹⁹²

Trestný čin týrání zvířat podle § 302, u kterého je objektem zájem na ochraně zvířat, která jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, před jejich týráním, poškozováním jejich zdraví nebo bezdůvodným usmrcením. Ve spojitosti s tímto můžeme odkázat i na morální princip vyjádřený v preambuli zákona na ochranu zvířat proti týrání: „*Zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory, schopnými na různém stupni pociťovat bolest a utrpení, a zasluhují si proto pozornost, péči a ochranu ze strany člověka.*“ Jak jsme si již uvedli u různých pojetí zvířat, podle tohoto zákona je zvířetem každý živý obratlovec kromě člověka, ne však plody nebo embrya. A nezáleží, zda jde o zvíře ve vlastnictví pachatele, o cizí zvíře nebo zvíře nepatřící nikomu. V případě týrání jiných zvířat (bezobratlých) se bude jednat pouze o přestupek. Co se rozumí pod pojmem týrání obsáhle a detailně popisuje rovněž citovaný zákon v § 4 (zpravidla půjde o působení bolesti nebo utrpení).¹⁹³

¹⁹⁰ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část, Zvláštní část. 6 vydání.* Praha: Leges, 2017. 772 s.

¹⁹¹ Zvláště chráněného živočicha vymezuje v ustanovení § 48 zákon o ochraně přírody a krajiny, jejich seznam a stupeň ochrany pak nalezneme v již zmiňované prováděcí vyhlášce č. 395/1992 Sb. Může jít ale i o druhy chráněné podle Úmluvy o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

¹⁹² JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část, Zvláštní část. 6 vydání.* Praha: Leges, 2017. 784 s.

¹⁹³ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část, Zvláštní část. 6 vydání.* Praha: Leges, 2017. 786 s.

Klasickým a typickým bude pro myslivost trestný čin pytláctví podle § 304 trestního zákoníku. Jelikož se zároveň jedná v oblasti myslivosti o jev velmi aktuální, podrobněji se jím budeme zabývat v následující kapitole.

6. Aktuální problémy v oblasti myslivosti

Mezi nejzávažnější problémy v oblasti myslivosti v současné době bezesporu patří, aniž by si to lidé mnohdy vůbec uvědomovali, neohleduplné využívání přírody pro sport, turistiku a rekreaci. Není ničím výjimečným potkat v lese hlučné čtyřkolky nebo pohyb turistů mimo vyznačené trasy a v době houbaření nebo sběru jiných lesních plodin počet návštěvníků lesa narůstá několikanásobně, čímž jednak samozřejmě dochází k rušení zvěře, které je pro ni především v době rozmnožování zvláště nepříznivé, a jednak ke konfliktům s myslivci. To přirozeně na pověsti myslivosti nepřidává, ba naopak zesiluje rozdmýchávání protimysliveckých nálad mezi laickou veřejností a vytváří snahu označit myslivost za pouhý zastaralý zvyk. Z hlediska práva a pro účely této práce jako další problém lze jednoznačně označit nárůst početních stavů spárkaté zvěře a poté se budeme zabývat trestným činem pytláctví.

6.1 Nárůst početních stavů spárkaté zvěře

Při hledání příčiny nárůstu početních stavů spárkaté zvěře se nejčastěji poukazuje na způsob zemědělského hospodaření, resp. na zvyšování výměry zemědělských pozemků osetých jednou plodinou jako je např. řepka, slunečnice či kukuřice. Jak bylo zmíněno již dříve, současné rozlohy polních celků a na nich pěstovaných určitých druhů zemědělských plodin, kam se zvěř z lesů v době vegetace s oblibou přesouvá, jí skýtají dokonalé životní podmínky. Nemá tudíž zapotřebí přemísťovat se jinam a je zde schovaná od jara až do sklizně plodin. Dostatek potravních příležitostí, klid a kryt na jedné straně sťažují její odlov, na straně druhé umožňují urychlený fyzický i pohlavní vývoj mladé zvěře a k rozmnožování může docházet prakticky v průběhu celého roku.

Nejvýraznější nárůst početních stavů lze spatřovat u černé zvěře, tedy prasete divokého.¹⁹⁴ V období vegetace je ukrytá v zemědělských plodinách,

¹⁹⁴ Přemnožení prasete divokého v našich krajinách lze označit za problém tradiční, byť i dnes stále aktuální. Nežádoucí početní nárůst jeho stavů lze vysledovat již v pobělohorském období – více viz KOLIBÁČ, P.; SLAVÍK, P. Prase divoké ve středoevropské (naší) krajině. Ochrana přírody [online]. 2015, květen [cit. 28. ledna 2019]. Dostupné na WWW:

v zimním období se přesouvá zpět do lesů, avšak z důvodu vyšší koncentrace lidí ve dne je aktivní především v noci. Vzhledem k tomu, že v naší krajině nemá přirozených nepřátel, závisí udržení početních stavů černé zvěře především na lovu. Ten je ovšem pro myslivce kvůli způsobu života černé zvěře výrazně omezen, a o to znatelnější jsou tak způsobené škody. Prase divoké se řadí do skupiny všežravců, potřebnou potravu si dokáže najít tedy téměř vždy. Způsobené škody se tak projevují na rozválených a spásaných zemědělských plodinách i na rozoraných polích v důsledku slídění po zaorané nesklizené úrodě. Rovněž v lesích bývají zaznamenány způsobené škody, nejčastějším případem je rozrývání půdy okolo stromů, čímž může dojít k jejich poškození, nebo vyrývání vysázených sazenic (přesto bývá aktivita černé zvěře v lese označována spíše jako prospěšná a uvádí se, že zde její užitok převládá nad způsobenými škodami, rytím se totiž půda prokypřuje a to zlepšuje podmínky pro klíčení semen a růst dřevin, rozrýváním půdy prasata divoká také podporují přirozené zmlazování lesa a jsou považováni i za užitečné hubitele škůdců¹⁹⁵). Přerývány jsou též trvalé travní porosty, kde černá zvěř vyhledává menší hlodavce a hmyz. Páchá však škody i na mláďatech drobné zvěře, např. zajíce, bažanta, koroptve, nepohrdne dokonce ani mláďaty srnčí zvěře. V mnoha případech se černá zvěř stahuje k lidským obydlím, kde nachází např. potravu na skládkách nebo spadané ovoce na zahradách. Může tak dojít k poškození plotů, ba co hůř, někdy i ke střetu s volně pobíhajícími psy, vyloučeno není ani napadení člověka. V neposlední řadě je s prudkým nárůstem početních stavů černé zvěře spojeno i zvýšené nebezpečí šíření některých nakažlivých onemocnění, zejména v posledních letech velmi diskutovaného afrického prasečího moru, kterým jsou ve velkém množství ohrožena i prasata domácí.

Způsobů, jak těmto škodám způsobeným zvěří předcházet, je několik. Co se týče lidských obydlí, základní a nejjednodušší prevencí je neponechávat dostupnou žádnou stravu, kterou by zvěř vyhledávala. Dále preventivními opatřeními, kterým jsme se již věnovali v podkapitole Opatření k zabránění škod působených zvěří. A v rámci možností zodpovědným a účelným mysliveckým hospodařením. Obecně totiž musí myslivci zvěř nejen hájit, ale v době lovu také lovit. Tím se zabraňuje

<http://www.casopis.ochranaprirody.cz/pece-o-prirodu-a-krajinu/prase-divoke-ve-stredoevropske-nasi-krajine/>

¹⁹⁵ HARLING, Gert G. von; KEIL, B. *Praktická příručka pro lov černé zvěře*. Vydavatelství Víkend s.r.o., 2009. 52 – 53 s.

nepřiměřeným škodám na okolní krajině i např. na zvěři drobné, protože přemnožení jednoho druhu by mohlo mít za následek úbytek (nebo až vyhynutí) jiného druhu drobnějšího a slabšího. Lovem přírůstků zvěře se zachovávají druhové a početní stavy zvěře, a to v takové míře, která je žádoucí pro dané prostředí.¹⁹⁶ Platí, že ke snížení (nebo alespoň zastavení) rostoucích početních stavů černé zvěře by bylo zapotřebí snížit především početnost samičí dospělé zvěře.¹⁹⁷ Je tedy důležité preferovat samčí zvěř a podle toho upravit poměr pohlaví. Stejně tak je nezbytné udržovat vhodné zastoupení věku.¹⁹⁸

V případě, že jsou v honitbě stanoveny minimální a normované stavy¹⁹⁹ spárkaté zvěře, řídí se její celoroční lov vypracovaným a schváleným plánem mysliveckého hospodaření.²⁰⁰ Vypracování plánu mysliveckého hospodaření je naplněním jedné ze zásad chovu dle § 3 odst. 2 zákona o myslivosti: „*Držitel honitby a v případě jejího pronájmu nájemce honitby (dále jen „uživatel honitby“)* je povinen zajišťovat v honitbě chov zvěře v rozmezí mezi minimálním a normovaným stavem zvěře, které jsou určeny v rozhodnutí orgánu státní správy myslivosti o uznání honitby.“ Stanovení minimálních a normovaných stavů se řídí vyhláškou č. 491/2002 Sb. o způsobu stanovení minimálních a normovaných stavů zvěře a o zařazování honiteb nebo jejich částí do jakostních tříd, která mj. upravuje minimální a normované stavy v ní taxativně vyjmenovaných druhů spárkaté zvěře. Uživatelé honiteb, kteří mají pro tyto druhy zvěře stanovené minimální a normované stavy na základě zmíněné vyhlášky, s takovou zvěří hospodaří dle mysliveckého plánu hospodaření. Z tohoto pravidla však platí jedna zásadní výjimka, a sice pro prase divoké. To je totiž možné lovit bez ohledu na věkovou třídu a pohlaví, a to celoročně na základě § 1 písm. l) vyhlášky č. 245/2002 Sb., o době lovu jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách provádění lovu. Jedná

¹⁹⁶ BEDNÁŘ, V.; BEJČEK, F.; BLECHA, O. *Penzum znalostí z myslivosti*. 14. vydání. Praha: DRUCKVO, spol. s.r.o. 2016. 299 s.

¹⁹⁷ SÝKORA, Ivo. Problematika slovitelnosti černé zvěře. *Myslivost* [online]. 2011, červen [cit. 28. ledna 2019]. Dostupné na WWW: [http://www.myslivost.cz/Casopis-](http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2011/Cerven---2011/Problematika-slovitelnosti-cerne-zvere)

[Myslivost/Myslivost/2011/Cerven---2011/Problematika-slovitelnosti-cerne-zvere](http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2011/Cerven---2011/Problematika-slovitelnosti-cerne-zvere)

¹⁹⁸ FECHTNEROVÁ, Aneta. Problematika černé zvěře v našich honitbách. *Myslivost* [online]. 2010, listopad [cit. 28. ledna 2019]. Dostupné na WWW: [http://www.myslivost.cz/Casopis-](http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2010/Listopad---2010/Problematika-cerne-zvere-v-nasich-honitbach)

[Myslivost/Myslivost/2010/Listopad---2010/Problematika-cerne-zvere-v-nasich-honitbach](http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2010/Listopad---2010/Problematika-cerne-zvere-v-nasich-honitbach)
¹⁹⁹ Minimálním stavem zvěře se dle § 3 odst. 2 zákona o myslivosti rozumí „stav, při kterém není druh ohrožen na existenci a jeho populační hustota zabezpečuje biologickou reprodukci druhu“. Normovaným stavem zvěře je pak podle téhož ustanovení rozumí „nejvýše přípustný jarní stav, který odpovídá kvalitě životního prostředí zvěře a úživnosti honitby“. Jedná se tedy o určitou hranici pro počty zvěře, v jejímž limitu páchané škody zvěří na životním prostředí nebudou pravděpodobně ještě nadměrné.

²⁰⁰ Viz ustanovení § 36 zákona o myslivosti.

se však pouze o možnost celoročního lovu, nikoli povinnost. Je jen na uživatelích honiteb, zda této možnosti využijí, přičemž stále platí, že výsledný efekt musí vést k postupnému žádoucímu snižování početních stavů a potřebné úpravě poměru pohlaví (a ne k lovu trofejových kusů).²⁰¹

Pro uživatele honiteb, ve kterých některé druhy spárkaté zvěře nejsou normovány a nejsou pro ni stanoveny minimální stavy, platí dle § 36 odst. 5 zákona o myslivosti možnost lovit samičí zvěř bez omezení a samčí zvěř do stáří 2 let bez omezení a bez vypracování a projednání plánu, avšak pouze po obdržení vyjádření orgánu státní správy a pouze ve stanovené době (u černé zvěře po dobu celého roku).²⁰² Vyjádření orgánu státní správy je tzv. neregulativním úkonem veřejné správy, který přímo autoritativně nezasahuje do ničích práv, pro osoby, kterým je určen, není právně závazný a nejedná se o rozhodnutí ve správním řízení. Orgán státní správy se tímto aktem toliko vyjádří, zda souhlasí, či nesouhlasí.²⁰³ Toto ustanovení tak umožňuje bez časových prodlev, se kterými se můžeme setkávat v klasickém správním řízení, operativně zareagovat na výskyt některých druhů spárkaté zvěře, pro kterou nejsou v honitbě stanoveny minimální a normované stavy a její chov není v honitbě plánován. Jak bylo již zmíněno, je nutné preferovat samčí zvěř a udržovat vhodné zastoupení věku a právě § 36 odst. 5 zákona o myslivosti cílí na odlov mláďat (bez rozdílu pohlaví) a především dospělých samic bez omezení, neboť samičí zvěř je primárním nositelem přírůstku zvěře a jí je ovlivňována rychlost reprodukce početních stavů zvěře.²⁰⁴ Pokud by ovšem uživatel honitby, ve které není zvěř normována a není vypracován plán mysliveckého hospodaření, požadoval lovit pro potřeby regulace početních stavů i dospělé samce starší 24 měsíců, potřeboval by k tomu zvláštní povolení lovu, o kterém již orgán státní správy myslivosti rozhoduje ve správním řízení.

Zákon o myslivosti zná totiž i lov ze zvláštních případech, kam se řadí např. snížení stavu zvěře a zrušení jejího chovu podle § 39, jak bylo již dříve v této práci poznamenáno. Děje se tak, jestliže zájem vlastníka nebo nájemce honebních pozemků, zemědělské a lesní výroby, ochrany přírody anebo mysliveckého hospodaření vyžaduje, aby byl počet některého druhu zvěře snížen a orgán státní

²⁰¹ Viz: <http://eagri.cz/public/web/mze/lesy/myslivost/informace-k-lovu-prasete-divokeho.html>

²⁰² Viz: <http://eagri.cz/public/web/mze/lesy/myslivost/informace-k-lovu-prasete-divokeho.html>

²⁰³ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část. 9. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2016. 195 s.

²⁰⁴ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 158 s.

správy myslivosti takovou úpravu stavu zvěře uživateli honitby povolí nebo uloží, a není-li možné škody působené zvěří technicky přiměřenými a ekonomicky únosnými způsoby snížit, pak lze rozhodnout na návrh vlastníka nebo nájemce honebního pozemku, orgánu ochrany přírody nebo orgánu státní správy lesa o snížení stavu zvěře až na minimální stav, případně dokonce o zrušení chovu druhu zvěře, který škody působí. Zde se však již jedná o rozhodnutí orgánu státní správy myslivosti, který rozhoduje ve správním řízení. Podmínkou je navíc dle § 66 zákona o myslivosti dohoda s orgánem ochrany přírody. Důvody řízení o úpravu stavu zvěře jsou vymezeny poměrně obecně, u snížení stavu zvěře až na minimální stav nebo nejzávažnějšího zásahu, zrušení chovu zvěře, jsou jediným důvodem škody působené zvěří, které nelze technicky přiměřenými a ekonomicky únosnými způsoby snížit (ekonomicky neúnosným způsobem bude třeba každoroční oplocení všech vysázených ploch při obnově lesa). Zrušením chovu zvěře rozumějme změnu stanovených minimálních a normovaných stavů, která v některých případech vede až k úplnému zrušení těchto chovů zvěře (což bude mít za následek změnu rozhodnutí o uznání honitby, protože nezbytnou součástí rozhodnutí o honitbě je dle § 29 odst. 3 zákona o myslivosti i stanovení minimálních a normovaných stavů zvěře). V žádném případě to neznamená zrušení chovu zvěře jako jedné ze zásad chovu podle § 3 odst. 1, jenž chovem zvěře rozumí „*odborné zásahy sledující určité vymezené biologické cíle, zachování rovnováhy mezi stavy spárkaté zvěře a prostředím, udržování přírodní kvality genofondu zvěře, cílené zvyšování chovné kvality zvěře a úprava stavů zvěře na optimální stav.*“²⁰⁵ Na základě ustanovení § 39 je tedy umožněn oproti § 36 odst. 5 i lov samců starších dvou let, avšak pouze na základě získání zvláštního povolení, čímž se zákon snaží potlačit přístup některých uživatelů honiteb zaměřujících se spíše na výstavní kusy na úkor zodpovědného a účelného mysliveckého hospodaření. K tomu totiž bohužel v praxi často dochází, právě například u černé zvěře, a namísto snahy dosáhnout lovem vyrovnaného poměru pohlaví jsou loveny především takové kusy, které mohou lovcům posloužit pro vlastní spotřebu nebo u kterých mohou získat hodnotné trofeje.²⁰⁶

V dalším zvláštním případě lovu může být orgánem státní správy myslivosti povolen lov i na pozemcích nehonebních. Zákon o myslivosti k tomu v § 41 uvádí,

²⁰⁵ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 164 s.

²⁰⁶ Viz <http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/MYSLIVOST-Straz-myslivosti/2018/Listopad-/-2018/Problemy-spojene-s-divocaky>

že orgán státní správy myslivosti povolí takový lov na žádost vlastníků nehonebních pozemků nebo nájemců jakož i z vlastního podnětu, jestliže vyvstane potřeba na těchto nehonebních pozemcích jednorázově omezit nebo trvale regulovat stavy některého druhu zvěře (případně i jiných živočichů, tedy nezvěře, např. zdivočelé holuby ve městě). Provedením lovu bude pověřen uživatel honitby, v jejímž obvodu jsou nehonební pozemky, nebo uživatel nejbližší honitby a tam, kde není žádný honební pozemek, bude pověřena osoba, která má platný lovecký lístek (ulovená zvěř pak patří těmto osobám²⁰⁷). Lov zvěře může být dle tohoto ustanovení povolen navíc i mimo stanovenou dobu lovu. Povolení i pověření k lovu znamená opět správní rozhodnutí, které se vydá opět po dohodě s orgánem ochrany přírody dle § 66 zákona o myslivosti.

V souvislosti se škodami způsobenými vyššími početními stavy spárkaté zvěře vydalo Ministerstvo zemědělství dokonce Metodický pokyn orgánům státní správy pro redukci početních stavů spárkaté zvěře (dále jen jako „Pokyn“). Ministerstvo zemědělství v Pokynu uvádí, že *„na základě informací od orgánů státní správy myslivosti, držitelů honiteb a hospodařících subjektů o vyšších početních stavech spárkaté zvěře v některých částech České republiky, které neodpovídají úživnosti honiteb a mají negativní dopad na lesnické hospodaření, zemědělství a ochranu přírody, vydává orgánům státní správy myslivosti a státní správy lesů následující doporučení jako metodický pokyn. Pokyn se týká všech druhů spárkaté zvěře včetně prasete divokého, jehož lov je v souvislosti s výskytem afrického moru prasat a nutností razantního snížení populační hustoty dále upraven mimořádnými veterinárními opatřeními Státní veterinární správy ČR.“* Pokyn obsahuje úvod a následný výčet doporučených opatření, mezi kterými je například doporučení aktualizovat normované stavy zejména spárkaté zvěře ve vztahu k aktuálním podmínkám a úživnosti prostředí v honitbě, a naopak důrazné doporučení nevyhovovat žádostem na odlov pouze samčí trofejové zvěře, neboť takový postup nevede ke snížení početních stavů zvěře, a důsledkem je naopak prohlubování nevhodného poměru pohlaví. Pokyn obsahuje i dvě přílohy, a sice stanovisko k § 45 odst. 1 písm. t) zákona o myslivosti (dále jen jako „Stanovisko“) a opatření ke snížení stavů spárkaté zvěře – opatření a sankce (dále jen jako

²⁰⁷ Právo myslivosti je možné vykonávat pouze na honebních pozemcích, kde platí, že ulovenou zvěř si může přisvojovat pouze uživatel honitby, na nehonebních pozemcích však právo myslivosti vykonávat nelze.

„Opatření“).²⁰⁸ Pokyn je pouhým doporučením (tedy opět neregulativním úkonem veřejné správy), kterým Ministerstvo zemědělství vyjadřuje svoji představu o vhodném postupu při redukci početních stavů spárkaté zvěře, avšak na základě Opatření, které je jeho přílohou, lze však již ukládat sankce.

Obecně se samozřejmě na celé myslivecké hospodaření vztahují zakázané způsoby lovu uvedené v ustanovení § 45 zákona o myslivosti.²⁰⁹ Z těchto zákazů však platí několik výjimek. Jestliže orgán státní správy myslivosti na základě § 39 povolí nebo uloží uživateli honitby příslušnou úpravu stavu zvěře anebo rozhodne o zrušení chovu určitého druhu zvěře, tak dle Pokynu neplatí v souladu s § 45 odst. 2 zakázané způsoby lovu uvedené v § 45 odst. 1 písm. g), m), t) a u) (tím je například zákaz lovu spárkaté zvěře v době mezi jednou hodinou po západu slunce až do jedné hodiny před východem slunce či zákaz lovu spárkaté zvěře v odchyťových a aklimatizačních zařízeních a prezimovacích objektech s výjimkou zvěře poraněné a chovatelsky nežádoucí, přičemž při udělování druhé uvedené výjimky je nutné se zaměřit zejména na mladou a samičí zvěř a dle Stanoviska bude okolností odůvodňující chovatelsky nežádoucí zvěř kupříkladu nevhodný poměr pohlaví v honitbě, nevhodná věková struktura v honitbě nebo nadpočetnost kusů zvěře atd.). Umožnění používat jinak zakázané způsoby lovu je reakcí především právě na africký mor prasat a snahou zabránit jeho šíření.

Na závažnost situace poukazuje i Opatření, dle kterého může být uživateli honitby, jenž překročí normované stavy zvěře, a poruší tak již zmíněnou zásadu chovu v § 3 odst. 2, uložena pokuta na základě § 64 zákona o myslivosti až do výše 200.000,- Kč. V případě zjištění nesplnění opatření ohledně snížení stavů zvěře nebo zrušení jejího chovu uvedeného v § 39 bude uloženo uživateli honitby opatření k odstranění zjištěných nedostatků a opatření ke zlepšení dle § 61 odst. 3 zákona o myslivosti.²¹⁰ A v případě nesplnění ani tohoto druhého opatření lze uložit pokutu na základě § 63 a 64.

²⁰⁸ Pokyn, Stanovisko i Opatření dostupné na WWW:

<http://eagri.cz/public/web/mze/lesy/myslivost/metodicky-pokyn-organum-statni-spravy-1.html>

²⁰⁹ Obdobné zakázané způsoby odchyty a usmrcování volně žijících zvířat pak obsahuje i ustanovení § 14 zákona na ochranu zvířat proti týrání či Příloha IV Bernské úmluvy.

²¹⁰ Jedná se o dozorovou činnost prováděnou na základě zákona č. 255/2012 Sb., kontrolní řád. Dozorovou činnost vykonávají podle § 61 odst. 2 kraje a obecní úřady s rozšířenou působností. Dozírají např. nad dodržováním jimi vydaných rozhodnutí, zda uživatelé honiteb myslivecky hospodaří v souladu se zákonem o myslivosti nebo zda dodržují zásady chovu zvěře. Výsledkem

Na důkaz toho, že Ministerstvo zemědělství vnímá potřebu řešit problém početních stavů spárkaté zvěře jako opravdu důležitou, vydalo vedle Pokynu i tzv. Strategické cíle v myslivosti do roku 2030, ve kterých si mj. klade za cíl optimalizovat početní stavy „jednotlivých druhů zvěře podle věku a pohlaví v souladu se zájmy a požadavky vlastníků a nájemců honebních pozemků a přírodními podmínkami krajiny, které umožňují přirozený vývoj populací a ekosystémů bez škod zvěři“ či „usilovat o změnu tváře dnešní jednostranně intenzivně využívané kulturní krajiny jako životního prostředí nejen lidí, ale i volně žijících živočichů a zvěře ve prospěch větší rozmanitosti krajiny a hospodaření v krajině (strídání plodin, rozčlenit současné velkoplošné hospodaření)“.²¹¹

V souvislosti s africkým morem prasat vydala řadu mimořádných opatření a nařízení, jak poznamenalo i Ministerstvo zemědělství v Pokynu, Státní veterinární správa²¹² a v případě jejich nedodržení hrozí pokuty v řádech milionů Kč. I toto je dalším odrazem závažnosti situace a nezbytnosti aktivního podílení se myslivců i chovatelů prasat na naplňování mimořádných ochranných opatření k maximálnímu možnému zpomalení, v lepším případě zastavení šíření nákazy.

Na základě popsaného lze uvést, že přemnožení spárkaté zvěře, zejména té černé, je dnes velice závažné téma, které je zapotřebí řešit. Nezbytný je svědomitý přístup myslivců, účinná regulace spárkaté zvěře musí být jednou z hlavních priorit mysliveckého hospodaření a především pak u černé zvěře, která nemá v našich podmínkách prakticky žádných přirozených nepřátel, a tak právě lov je hlavním regulačním faktorem. Na potřebnost snížení početních stavů prasete divokého poukazuje i fakt, že zatímco pro ostatní druhy spárkaté zvěře je stanovena doba lovu pouze v určitou část roku a to ještě s řadou výjimek, prase divoké je možné za stanovených podmínek lovit od 1. ledna do 31. prosince. Odlov právě prasete divokého se stal z pohledu možného rozšíření nákazy africkým morem prasat do chovů prasete domácího prioritním. Nutná je rovněž vzájemná spolupráce mezi myslivci a zemědělci, neboť obě tyto skupiny hospodaří v krajině, a měly se proto snažit v co nejvyšší možné míře při tomto hospodaření spolupracovat. Zemědělci mají jistě zájem na minimalizaci škod působených zvěří na zemědělských

kontroly je protokol z kontroly, který lze užít jako důkaz pro správné řízení vedeného ohledně uložení opatření dle § 61 odst. 3 zákona o myslivosti.

²¹¹ Viz <http://eagri.cz/public/web/mze/lesy/myslivost/strategicke-cile-v-myslivosti.html>

²¹² Mimořádná veterinární opatření a nařízení dostupná na WWW: <https://www.svscr.cz/africky-mor-prasat-narizeni-vydana-svs/>

pozemcích a plodinách, stejně tak je ale žádoucí, aby myslivci se zvěří v honitbě řádně hospodařili. Vždyť právě oni jsou povinni hradit škodu, kterou v honitbě na honebních pozemcích nebo na polních plodinách dosud nesklizených, vinné révě, ovocných kulturách nebo na lesních porostech způsobila zvěř.

6.2 Pytláctví

Boj s neoprávněným lovem je v dnešní době sice tématem vysoce aktuálním, avšak pytláctví není žádnou novinkou, ba naopak provází myslivost prakticky během celé její historie. Jak jsme předestřeli ve vývoji právní úpravy myslivosti, příčinou vzniku pytláctví byl zánik volného lovu, který se následně stal výsadou pouze privilegovaných vrstev. Snahy vymýtit pytláctví se pak objevují snad v každém období dějin, ty výraznější můžeme připomenout například v osvícenství, kdy mohl být pytlák dokonce zastřelen. Dnes lze považovat pytláctví za společensky velice závažnou trestnou činnost hned z několika důvodů. Vedle skutečnosti, že touto nezákonnou činností je zasahováno do cizích práv, mohou být pytláctvím především nežádoucím způsobem výrazně ovlivněny početní stavy zvěře, tedy přírodního bohatství, čímž může být (v extrémních případech až nevratně) narušen ekosystém kulturní krajiny.²¹³ Situace je o to vážnější, jakým způsobem je v současné době pytláctví vykonáváno. Můžeme se setkat s vysoce organizovanými skupinami pytláků vybavených třeba i kušemi a luky, které nejsou slyšet a není na ně zapotřebí zbrojní průkaz, nebo naopak automatickými zbraněmi a příslušenstvím pro noční vidění či tlumiči, lovicích pomocí terénních automobilů, v době hájení zvěře a zakázanými způsoby lovu, mnohdy doprovázené nepředstavitelným utrpením zvěře. Pytláctvím dochází nejen k ohrožování chovu zvěře zmocňováním se jednotlivých kusů (a tím decimováním početních stavů zvěře), ale i k zneklidňování zvěře v honitbě, které může mít za následek často až úplné zničení výsledků chovu.²¹⁴ Hlavním důvodem pytláctví bude pravděpodobně obchod s ulovenými kusy a vidina snadného zisku. Pytláci často pytláčí i na objednávku, zvěřinu prodají do restaurací a paroží sběratelům. Zisk ale nebude jedinou motivací, důvodem může být i lovecký zážitek či trofej.

²¹³ BEDNÁŘ, V.; BEJČEK, F.; BLECHA, O. *Penzum znalostí z myslivosti*. 14. vydání. Praha: DRUCKVO, spol. s.r.o. 2016. 558 s.

²¹⁴ BEDNÁŘ, V.; BEJČEK, F.; BLECHA, O. *Penzum znalostí z myslivosti*. 14. vydání. Praha: DRUCKVO, spol. s.r.o. 2016. 300 s.

Trestní zákoník se k pytláctví v základní skutkové podstatě v § 304 vyjadřuje následovně: „*Kdo neoprávněně loví zvěř nebo ryby v hodnotě nikoli nepatrné nebo ukryje, na sebe nebo jiného převede nebo přechovává neoprávněně ulovenou zvěř nebo ryby v hodnotě nikoli nepatrné, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.*“ Objektem tohoto přečinu je tedy zájem na ochraně přírody, práva myslivosti a rybářského práva, konkrétně zvěře a ryb, a cizího majetku (vlastnictví k ulovené zvěři nebo rybám) před neoprávněnými závažnějšími zásahy v podobě neoprávněného lovu, přičemž spodní hranici trestnosti vymezuje znak škody v hodnotě nikoli nepatrné (tedy minimálně 5.000,- Kč).²¹⁵ Pro úplnost je vhodné zmínit, že trestného činu pytláctví se lze dopustit jen na zvěři (nebo rybách, těmi se však pro účely této práce nebudeme nadále zabývat), při lovu zvířat, která nejsou zároveň zařazena mezi zvěř, se nebude jednat o pytláctví – nelze však vyloučit naplnění skutkové podstaty některého jiného trestného činu z hlavy osmé trestního zákoníku (tak například ulovení zvláště chráněného živočicha bez povolení výjimky z této ochrany může být přestupek podle zákona o ochraně přírody a krajiny nebo trestným činem podle ustanovení § 299 nebo 300 trestního zákoníku²¹⁶).

Neoprávněným lovem je míněna aktivita směřující k usmrcení nebo chycení zvěře, včetně činnosti směřující k vyhledání zvěře za účelem jejího odchytu, odstřelu nebo jiného usmrcení takovými osobami, které k tomu nejsou povolány nebo nemají příslušné povolení podle § 46 odst. 1 zákona o myslivosti (anebo i kdo takové povolení má, ale jedná nad jeho rámec – například lov zvěře v době jejího hájení). Fakticky se tak jedná o předčasně dokonáný delikt, neboť postačí jednání směřující k vyhledání, které je povýšeno na dokonání, ačkoli materiálně je pouze pokusem (před zmíněnou novelou trestního zákoníku č. 330/2011 Sb. byla totiž úprava pytláctví taková, že pokud někdo neoprávněně lovil, avšak dosud nic neuložil, dopustil se pouze přestupku, příprava trestná nebyla a u pokusu trestného činu bylo nadmíru obtížné prokázat, že pachatel, který lovil například drobnou zvěř, ale doposud žádnou neuložil, měl úmysl způsobit škodu přesahující 5.000,- Kč²¹⁷). Výklad škody v hodnotě nikoli nepatrné spočívá v tom, že hodnota lovené nebo

²¹⁵ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část, Zvláštní část. 6 vydání.* Praha: Leges, 2017. 789 s.

²¹⁶ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 257 s.

²¹⁷ ŠÍMA, Alexander. PYTLÁCTVÍ po rekodifikaci trestního zákona. Myslivost [online]. 2010, březen [cit. 16. února 2019]. Dostupné na WWW: <http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2010/Brezen---2010/PYTLACTVI-po-rekodifikaci-trestniho-zakona>

ulovené zvěře dosáhne částky nejméně 5.000,- Kč. Pokud se bude jednat o škody v hodnotě nižší než 5.000,- Kč, půjde o přešupek na úseku myslivosti. Jako pomůcka pro určení spáchané škody se použije již zmíněný Sazebník.

V úvahu připadá i jednočinný souběh pytláctví s trestným činem krádeže (např. shozů paroží, těla usmrcené zvěře), poškození cizí věci (například usmrcení zvěře a její ponechání na místě – přestože zvěř není věcí) nebo týrání zvířat (jestliže by bylo pytláctví spáchaní zvlášť zavrženíhodným způsobem). Naopak jednočinný souběh není možný s podílnictvím (to je prakticky zahrnuto ve skutkové podstatě pytláctví: ukryje, převede, přechovává neoprávněně ulovenou zvěř – to již obsahuje jednání podílníka, který je osobou odlišnou od pachatele) a s nedovoleným ozbrojováním (tedy lov nelegálně drženou zbraní).²¹⁸

Častým způsobem spáchaní trestného činu pytláctví je sražení zvěře. Ačkoli si to lidé mnohdy vůbec uvědomují, tím, že sraženou zvěř následně naloží do auta a odvezou, stávají se pytláky. Podle Sazebníku má totiž například jeden kus srnce obecného hodnotu 15.900,- Kč a třeba kus zajíce polního je oceněn na 3.900,- Kč, tudíž sražení již jednoho srnce nebo dvou zajíců převyšuje minimální hodnotu 5.000,- Kč. Podstatou však není krádež cizí věci, nýbrž neoprávněný zásah do práva myslivosti, tedy práva přivlastňovat si ulovenou nebo nalezenou uhynulou zvěř, které je vedle práva zvěř chránit, chovat a lovit obsahem práva myslivosti. Proto je ostatně zvěř až do doby, než přestane být volně žijící, věcí ničí a právo upravuje pouze pravidla jejího přivlastňování.²¹⁹

Na závěr lze konstatovat, že pytláctví stejně jako škody způsobené zvěří bylo, je a nejspíše i bude. Ale stejně jako u škod způsobovaných zvěří je žádoucí, aby takovým škodám bylo v co nejvyšší možné míře předcházeno, tak i s neoprávněným lovem zvěře se nelze zkrátka jen tak smířit. K předcházení a zabránění tohoto společensky nebezpečného jevu má řadu oprávnění především myslivecká stráž a myslivecký hospodář, velmi tedy záleží na tom, jak oni dostojí svým povinnostem. Nicméně zájem na minimalizaci této trestného činnosti by se měl stát součástí vztahu k přírodě každého občana a jeho právního povědomí.

²¹⁸ DRAŠTÍK, A.; FREMR, R.; DURDÍK, T. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. II. Díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 2491 - 2494 s.

²¹⁹ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 221 s.

7. Vliv směrnice o nabývání a držení zbraní

Bouřlivou diskusi a vlnu odporu ve společnosti vyvolala novelizační směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2017/853, kterou se mění směrnice Rady 91/477/EHS o kontrole nabývání a držení zbraní (dále jen jako „Směrnice“). Směrnice je reakcí Evropské komise na teroristické útoky v Paříži v roce 2015 jakožto zamýšlená prevence proti terorismu. Jako důvody k jejímu přijetí se uvádějí: *„Některé aspekty směrnice 91/477/EHS je třeba přiměřeným způsobem dále zlepšit s cílem zamezit zneužívání palných zbraní pro trestnou činnost a s ohledem na nedávné teroristické činy.“* (bod 2 Směrnice) či *„Riziko přeměny akustických zbraní a dalších druhů zbraní určených ke střelbě nábojkami nebo cvičnými náboji na skutečné palné zbraně je vysoké.“* (bod 20 Směrnice) anebo *„Některé samonabíjecí palné zbraně mohou být snadno přeměněny na samočinné palné zbraně, a tím by mohly představovat hrozbu pro bezpečnost. Dokonce i bez takové přeměny by mohly být některé samonabíjecí palné zbraně velmi nebezpečné, mají-li vysokou kapacitu co do počtu nábojů.“* (bod 23 Směrnice).

Jednou z nejpočetnějších skupin, která v České republice vystupovala proti návrhu Směrnice, byli právě myslivci. Českomoravská myslivecká jednota vydala Stanovisko ČMMJ k návrhu Evropské komise, kterým by se mohla změnit směrnice Rady 91/477/EHS o kontrole a nabývání zbraní (dále jen jako „Stanovisko ČMMJ“).²²⁰ Ve Stanovisku ČMMJ je vyjádřen nesouhlas s návrhem Směrnice zdůvodněný zejména faktem, že tento návrh *„nebude mít zamýšlený pozitivní efekt v rámci prevence terorismu, ale zásadním způsobem omezí legální držitele zbraní.“* Hlavním důvodem kritiky se zdá být tedy zásah do vlastnictví, ovšem s ohledem na téma této práce nás bude zajímat spíše ta skutečnost, jež je ve Stanovisku jako argument odpůrců rovněž zdůrazňována, a sice že v konečném výsledku může návrh Směrnice znamenat snížení počtu myslivců, a tím i omezení regulace početních stavů spárkaté zvěře, což jde ruku v ruce se zvýšením rizika dopravních nehod se zvěří a zvýšením škod působených zvěří na zemědělských a lesních pozemcích, protože zbraně, na které návrh Směrnice cílí (konkrétně tzv. samonabíjecí zbraně), jsou ve velké míře využívány při regulaci zvěře. Ministerstvem vnitra České republiky byla vydána Analýza možných dopadů revize

²²⁰ Dostupné na WWW: <http://www.myslivost.cz/Pro-myslivce/Aktuality/Stanovisko-CMMJ-k-navrhu-Evropske-komise>

směrnice 91/477/EHS o kontrole nabývání a držení střelných zbraní (dále jen jako „Analýza“).²²¹ Analýza zdůrazňuje, že Evropskou komisí schválené návrhy dopadají výlučně na legální držitele zbraní, nikoli na zbraně nelegální, které jsou k páchaní teroristických útoků používány, a že stanovisko České republiky je k návrhu značně negativní. Mezi hrozící rizika Analýza zařadila i dopady na výkon práva myslivosti. Jako příklad uvádí požadavek návrhu Směrnice na minimální věk vlastníka zbraně od 18 let, což by ohrozilo přípravu mladých myslivců, kteří mohou mít zbraň podle platných zákonů České republiky již od 16 let. Dále zařazení samonabíjecích zbraní do kategorie zakázaných zbraní by dle Analýzy mohlo mít negativní vliv na vývoj početních stavů černé zvěře, k jejímuž lovu jsou efektivní samonabíjecí zbraně. Analýza také upozorňuje na negativní jev v České republice, a to dlouhodobý úbytek počtu myslivců, který by byl zakázáním samonabíjecích zbraní ještě urychlen. Právě samonabíjecí zbraně velká část myslivců používá a v případě jejich odebrání by hrozilo, že si novou zbraň, zejména ti s nižšími příjmy, již nepořídí, a dojde tak k dalšímu snížení počtu myslivců.²²² V závěru pak Analýza navrhuje usnesení vlády, kterým by byly podniknuty procesní a diplomatické kroky k zabránění přijetí návrhu Směrnice a byly prosazeny takové změny, které by umožnily zachování současné úrovně práv občanů České republiky.²²³ Vláda České republiky skutečně takové usnesení vydala²²⁴ a doporučená opatření uložila provést. Proti návrhu Směrnice byla sepsána rovněž Petice proti regulaci zbraní a sebeobránných prostředků ze strany EU, již podepsalo na 110 tis. petentů a přibližně třetina z nich byli myslivci.²²⁵

I tyto kroky jistě dílem přispěly ke konečnému znění Směrnice jakožto kompromisu mezi přísným původním návrhem Evropské komise a pozměňovacími návrhy Evropského parlamentu a Rady EU, která vstoupila v platnost dne 18. června 2017. Právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu se Směrnicí měly dle čl. 2 Směrnice členské státy povinnost uvést v účinnost do 14. září 2018. Česká republika přesto na důkaz svého nesouhlasu ani s upraveným zněním

²²¹ Dostupné na WWW: <https://www.mvcr.cz/clanek/analyza-moznych-dopadu-revize-smernice-o-kontrole-strelnych-zbrani.aspx>

²²² Viz str. 7 – 8 Analýzy.

²²³ Viz str. 9 Analýzy.

²²⁴ Viz Usnesení vlády České republiky ze dne 11. května 2016 č. 428. Dostupné na WWW: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/VPRAAA39FJNE>

²²⁵ STRAKA, Bohumil. Myslivci, podpořte podpisem novou petici! Myslivost [online]. 2018, únor [cit. 22. února 2019]. Dostupné na WWW: <http://www.myslivost.cz/Pro-myslivce/Aktuality/Myslivci-podporte-podpisem-novou-petici>

Směrnice podala dne 9. srpna 2017 k Soudnímu dvoru EU žalobu na neplatnost Směrnice (dále jen jako „Žaloba“),²²⁶ ve které se domáhá nejen zrušení Směrnice, ale spolu se Žalobou podala i návrh na odklad provádění Směrnice.²²⁷ Usnesením místopředsedy Soudního dvora ze dne 27. února 2018 byl návrh na předběžné opatření však zamítnut,²²⁸ neboť podle bodu 64 tohoto usnesení Česká republika neprokázala, že je splněna podmínka naléhavosti, tedy že České republice hrozí implementací Směrnice vážná a nenapravitelná újma na jejích zájmech. Avšak co se týče samotné Žaloby, o té v době vypracovávání této práce doposud rozhodnuto nebylo.

I přes podanou Žalobu Česká republika zahájila práce na implementaci Směrnice do našeho právního řádu vzhledem k tomu, že Směrnici stanovená lhůta pro její implementaci končila 14. září 2018. V důvodové zprávě²²⁹ k tzv. návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen jako „Návrh změny zákona o zbraních“), se uvádí, že Návrh změny zákona o zbraních je předkládán pouze z důvodu nezbytnosti zajištění transpozice Směrnice s ohledem na její implementační lhůtu, protože nelze včas přijmout komplexní právní úpravu, a že cílem Návrhu změny zákona o zbraních je zajistit implementaci Směrnice jen v nezbytném rozsahu. Tato důvodová zpráva vyjadřuje jakési smíření se s tím, že předmětná novelizace je dosti komplikovaná, poměrně nepřehledná a nepříliš vhodná, ovšem kvůli stanovené implementační lhůtě jediná možná.²³⁰ Jedná se o tzv. minimalistickou novelu zákona o zbraních, která byla předložena vládě Ministerstvem vnitra dne 10. prosince 2017,²³¹ čímž byla splněna podmínka uložená usnesením vlády České republiky ze dne 23. října 2017 č. 740,²³² podle

²²⁶ Viz <https://www.mvcr.cz/clanek/cesko-podalo-k-soudnimu-dvoru-eu-zalobu-na-neplatnost-smernice-o-kontrolu-zbrani.aspx>

²²⁷ Viz Věcné shrnutí obsahu žaloby České republiky proti Evropskému parlamentu a Radě. Dostupné na WWW: <https://www.mvcr.cz/clanek/cesko-podalo-k-soudnimu-dvoru-eu-zalobu-na-neplatnost-smernice-o-kontrolu-zbrani.aspx>

²²⁸ Viz

http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text&docid=199961&pageIndex=0&doclang=cs&mode=lst&dir&occ=first&part=1&cid=542882#Footnote*

²²⁹ Důvodová zpráva dostupná na WWW: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/1ORNASYG5F8V>

²³⁰ Viz str. 1 důvodové zprávy k Návrhu změny zákona o zbraních.

²³¹ Viz <https://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-splnilo-zadani-vlady-a-vypracovalo-novelu-zakona-o-zbranich.aspx>

²³² Dostupné na WWW: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIAASPBU7YI>

kterého má být implementace Směrnice provedena pouze v nejnútnejším rozsahu. Lhůta k předložení návrh komplexní nové úpravy byla stanovena až do 31. května 2019. Totožně se vyjadřuje i Analýza legislativního řešení dopadů revidující směrnice o zbraních,²³³ vydaná na základě usnesení vlády České republiky ze dne 14. června 2017 č. 443²³⁴ a schválená usnesením vlády č. 740. Tato analýza dále podotýká, že nabytí účinnosti komplexní nové úpravy lze předpokládat cca se zpožděním 6 až 9 měsíců oproti stanovené transpoziční lhůtě, tedy v první polovině roku 2019. Jedním z důvodů zpoždění je i předpoklad, že v té době bude již známo meritorní rozhodnutí Soudního dvora EU o Žalobě.²³⁵

Návrh změny zákona o zbraních byl vládou České republiky dne 7. února 2018 sice schválen,²³⁶ avšak dne 27. února 2018, tedy v den vydání zamítavého usnesení místopředsedy Soudního dvora, bylo odhlasováno jeho vyřazení z pořadu schůze Poslanecké sněmovny²³⁷ a tento stav se ke dni odevzdání této práce nezměnil.²³⁸ Pokud bychom se měli zaměřit na samotný obsah Návrhu změny zákona o zbraních,²³⁹ lze shledat, že ty nejčernější obavy myslivců, které vyplývaly z původního návrhu Směrnice, naplněny nebyly. Doba platnosti zbrojního průkazu sice byla podle § 16 odst. 1 Návrhu změny zákona o zbraních v souladu s čl. 1, odst. 1, „čl. 1, odst. 1, bodem 3 Směrnice zkrácena na 5 let (z původních 10 let), avšak například zmíněný návrh požadavku minimálního věku vlastníka zbraně od 18 let nakonec zcela prosazen nebyl (viz „čl. 5 Směrnice) a podle § 19 odst. 4 Návrhu změny zákona o zbraních lze vydat zbrojní průkaz žáku střední školy nebo středního odborného učiliště staršímu 16 let, pokud v osnovách školy či učiliště je zahrnuta výuka myslivosti. Co se týče zařazení samonabíjecích zbraní do kategorie zakázaných zbraní, k jistým změnám sice došlo, avšak v konečném důsledku nebude mít tato skutečnost na výkon práva myslivosti žádný vliv a tedy i na zdůrazňovaná rizika nárůstu nehod se zvěří při provozu na pozemních komunikacích nebo nárůstu škod způsobených zvěří na zemědělských a lesních pozemcích jsou již neaktuální, alespoň co do následků implementace Směrnice. Dle Přílohy č. 1, bodu 19 Návrhu změny zákona o zbraních je loveckou zbraní „*střelná*

²³³ Dostupná na WWW: <http://www.mvcr.cz/.../analyza-legislativniho-reseni-dopadu-revidovane-smernice-pdf.aspx>

²³⁴ Dostupné na WWW: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIAANGCDBS3>

²³⁵ Viz str. 89 Analýzy legislativního řešení dopadů revidující směrnice o zbraních.

²³⁶ Viz <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIAAVXARWQL>

²³⁷ Viz <http://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/007schuz/s007004.htm#h4>

²³⁸ Viz <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=92&snzp=1>

²³⁹ Dostupný na WWW: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=92&CT1=0#prilohy>

zbraň, určená k lovu zvěře odstřelem podle zákona o myslivosti“ a držitel zbrojního průkazu té skupiny, do níž lovecká zbraň patří, tedy myslivec, je podle § 28 odst. 2 písm. a) téhož zákona oprávněn podle účelu užívání nabývat do vlastnictví a držet, popřípadě nosit v místech, kde je k tomu oprávněn podle zvláštního předpisu, zbraň kategorie A-I,²⁴⁰ tedy ona myslivci diskutovaná kategorie zakázaných zbraní, která byla doplněna Návrhem změny zákon o zbraních v souladu s v čl. 1, „čl. 17, odst. 19, písm. b) Směrnice. Z uvedeného vyplývá, že zbraně z této kategorie jsou sice obecně zakázané, ale pro jejich nabývání a držení může být udělena výjimka, a to právě například myslivcům, kteří budou moci samonabíjecí zbraně podle kategorie A-I používat. I tak je potřeba si ale především uvědomit, že Návrh změny zákona o zbraních je stále jen vládním návrhem zákona na začátku legislativního procesu, a tudíž platný a účinný je doposud zákon č. 119/2002 Sb., o zbraních (dále jen jako zákon o zbraních).

Podrobněji se zaměřit na zákon o zbraních také jistě stojí za to, přece jen má tento zákon na výkon práva myslivosti značný vliv. Současný zákon o zbraních rozlišuje v ustanovení § 3 a násl. zbraně a střelivo na zakázané (zbraně kategorie A – např. zbraně vyrobené a upravené tak, že lze tajit jejich účel, dále zbraně s pevně vestavěnými tlumiči hluku výstřelu či tlumiče hluku výstřelu jako doplněk zbraně) – jedná se o takové zbraně, které nejsou považovány za využitelné pro většinu legitimních civilních účelů nebo s sebou nesou jiná bezpečnostní rizika. Dále zbraně podléhající povolení (zbraně kategorie B – např. dlouhé samonabíjecí zbraně, jejichž zásobník nebo nábojová schránka a nábojová komora nemohou dohromady pojmout více než 3 náboje či dlouhé opakovací nebo samonabíjecí zbraně, jejichž délka hlavně je menší nebo je rovná 600 mm) – ty jsou považovány za účinnější než zbraně kategorie C a je u nich nutné kromě zbrojního průkazu i vydání povolení policií, přičemž na vydání povolení má žadatel právní nárok, jestliže má k tomu řádný důvod, kterým bude například uskutečňování lovecké činnosti. Dále zbraně podléhající ohlášení (zbraně kategorie C – např. dlouhé opakovací nebo samonabíjecí zbraně, jejichž délka hlavně je větší než 600 mm), k jejichž pořízení je nutný pouze zbrojní průkaz nebo zbrojní licence. A konečně ostatní zbraně (zbraně kategorie D – např. klasické plynové, expanzní a znehodnocené zbraně či mechanické zbraně, tedy kuše či luky) – tyto zbraně jakož

²⁴⁰ Výčet zakázaných zbraní podle kategorie A-I je uveden v ustanovení § 4a Návrhu změny zákona o zbraních.

i střelivo do nich může nabývat do vlastnictví a držet nebo nosit jednoduše každá plnoletá a plně svéprávná fyzická osoba, případně i právnická osoba. Myslivci k lovu a obhospodařování zvěře používají zbraně kategorie B a C, přičemž nesmí dle § 45 písm. l) používat poloautomatické nebo automatické zbraně se zásobníkem schopným pojmout více než 2 náboje (tedy s jedním nábojem v komoře dohromady 3 náboje). Tento zákaz je převzat z Přílohy VI směrnice o stanovištích, Přílohy IV směrnice o ptácích jako i Přílohy IV Bernské konvence. Ačkoli se při výše popsaném mohlo téměř nabýt dojmu (vzhledem k tomu, jak aktivně brojí myslivci proti Směrnici a obávají se v případě jejího prosazení mj. omezení slovitelnosti zvěře), že doteď mohli používat samočinnou zbraň třeba se zásobníkem na 30 nábojů, opak je ale pravdou a myslivci jsou při použití zbraně k lovu již nyní poměrně omezeni.

Zbraně z kategorie A jsou pro loveckou činnost pochopitelně vyloučeny, a že je zakázaným způsobem lovu střelení zvěře zakázanými zbraněmi zdůrazňuje i zákon o myslivosti v § 45 písm. j). Co se týče zbraní z kategorie D, z jejich řad teoreticky připadá v úvahu použití pro lov u mechanických zbraní. Ale jak jsme si již uvedli, lovecká zbraň je dle zákona o zbraních střelná zbraň, určená k lovu zvěře odstřelem podle zákona o myslivosti. Zákon o myslivosti následně v § 45 odst. i uvádí, že je zakázáno „*střílet zvěř jinou zbraní než loveckou (dlouhou palnou zbraní kulovou, brokovou nebo kombinovanou, určenou k loveckým účelům)*.“ Definice palné, kulové, brokové a kombinované zbraně poskytuje zákon o zbraních. Žádné z nich však mechanická zbraň neodpovídá, tudíž kuše, luk apod. nemohou být pro lov legálně používány. Ač se neřadí mezi zakázané zbraně dle zákona o zbraních, ba naopak jsou to ostatní zbraně, ke kterým není zbrojního průkazu ani zbrojní licence třeba, neřadí se mezi loveckou zbraň podle zákona o myslivosti a lovit jinou zbraní než loveckou je zakázaný způsob lovu. Navíc se lze s jistotou domnívat, že lov pomocí mechanických zbraní by zvěři jistě mnohdy působil zbytečnou trýzeň, což je dle § 45 písm. b) dalším zakázaným způsobem lovu. Stejně tak řadí kuši mezi zakázaný prostředek lovu i Příloha VI směrnice Rady 92/43/EHS. Přesto je možné se právě s mechanickými zbraněmi často setkat, a to při pytláčení, neboť jejich výhodou je nehlučná střelba a absence povinnosti vlastnit zbrojní průkaz. Stejně je to s krátkými zbraněmi, s nimiž rovněž není možné lovit. V řadě zemí je sice lov mechanickými zbraněmi či tzv. dostřel krátkými zbraněmi povolen a jistě by se našlo mnoho příznivců i u nás, kteří by jako pozitiva u mechanických zbraní

zmiňovali např. neobtěžování střelbou okolí, minimální plašení a rušení zvěře či nižší náklady na provoz zbraně a u krátké zbraně její výhodu v případě dostřelu, který je s dlouhou zbraní značně obtížnější a tato prodleva s sebou může nést u postřelené zvěře různá rizika. Přesto je zapotřebí si uvědomit, že z jejich povolení by naopak mohli těžit právě i pytláci. Podobné diskuse lze vést také o povolení tlumičů hluku výstřelu, které dnes sice patří mezi zakázané doplňky zbraní, nicméně do budoucna se uvažuje o jejich povolení s určitými omezeními.

Pro úplnost a předestření aktuálního vývoje je vhodné na závěr zmínit, že v lednu roku 2019 představilo Ministerstvo vnitra návrh nového zákona o zbraních, který bude jedním ze čtyř připravovaných právních předpisů (vedle zákona o munici, zákona o nakládání se zbraněmi v oblasti vnitřní bezpečnosti a zákona o změně zákonů), které nahradí současný zákon o zbraních. Uvedené návrhy by měly být vládě České republiky předloženy do konce roku 2019 a účinnosti nabýt až v průběhu roku 2022²⁴¹ - oproti původně slibované první polovině roku 2019.

Pokud bychom si měli shrnout výše uvedené, zjistili jsme, že žádné zásadní změny Směrnice ani Návrh změny zákona o zbraních pro myslivce, resp. pro nárůst škod způsobených zvěří nebo na zvěři nakonec nepřinesly, a lze konstatovat, že k žádným podstatným změnám v naší myslivosti (přes původní varování) zatím nedošlo. V současné době tedy pravděpodobně nezbývá, než s napětím očekávat, jak bude rozhodnuto ve věci Žaloby. Nejistotu však může vyvolávat znění čl. 1, „čl. 17 Směrnice, dle kterého do 14. září 2020 a poté každých pět let předloží Evropská komise Evropskému parlamentu a Radě EU zprávu o uplatňování a účinnosti Směrnice, případně doprovázenou dalšími legislativními návrhy, které by mohly postupně Směrnici nakonec ještě zpřísnit. Okrajově stojí i za to zamyslet se nad skutečným přínosem Směrnice. Jejím deklarovaným cílem je zamezit zneužívání palných zbraní pro trestnou činnost s ohledem na teroristické útoky z roku 2015. Osoby, které se těchto činů dopustily, si však zbraně k tomu použité opatřily pravděpodobně nelegálně na černém trhu. Směrnice ovšem směřuje legálně držené zbraně. Navíc Francie byla jednou z prvních zemí, která implementaci Směrnice v transpoziční lhůtě do 14. září 2018 provedla, a vzpomeňme na teroristický útok na vánočních trzích ve Štrasburku v prosinci roku 2018.

²⁴¹ Viz <https://www.mvcr.cz/clanek/navrh-noveho-zakona-o-zbranich.aspx>

7.1. Zákaz olověných broků

Podobné pobouření jako Směrnice vyvolal i velmi diskutovaný plošný zákaz používání olověných broků a rybářských závaží, doporučený Evropskou agenturou pro chemické látky (neboli ECHA) ve zprávě Evropské komisi ze dne 17. září 2018 (dále jen jako „Zpráva ECHA”).²⁴² Jako hlavní důvod tohoto zákazu se uvádí ochrana životního prostředí (které je znečišťováno údajně několika tisíci tun olova ročně), snížení úhynu ptáků na následky otravy olovem (ptáci do sebe dostávají olovo různými způsoby a na následky toho zahynou údajně až 2 miliony kusů) i ochrana zdraví lidí (kteří často konzumují právě maso ze zvěře zavité olověnými broky). Proti zákazu se opět staví aktivně myslivci,²⁴³ rybáři, mohl by se však dotknout např. i policistů. Náhradou za olovo by mohla být dle Zprávy Echa ocel, odpůrci však argumentují nejen rizikem zvýšení nehod a zranění v důsledku odrazu střel, které jsou pro jiné než olovnaté střely typické, ale také k možnému většímu utrpení zvířat, neboť u neolověných střel je nástup smrtícího účinku střely vždy pomalejší (přitom vždy by měla být zachována o co nejrychlejší usmrcení zvěře a právě čím větší energií střela disponuje, tím rychleji je schopna zvěř usmrtit, neboť střely s vysokou energií často usmrtí zvěř šokově²⁴⁴). Rovněž panují obavy z nutných investic v souvislosti s přechodem na neolověné střely, což by mohlo řadu myslivců od myslivosti odradit, a tedy v konečném důsledku způsobit i nárůst početních stavů zvěře a s tím spojený nárůst dopravních nehod se zvěří či škod způsobených zvěří.²⁴⁵

Co se týče platné právní úpravy, tak dle § 45 písm. w) zákona o myslivosti platí zákaz používat olověné brokové náboje pouze k lovu vodního ptactva, a to jen na mokřadech. Oproti Směrnici a omezení nabývání a držení zbraní je však záležitost olova na samém počátku, neboť zde máme pouze Zprávu ECHA, kterou bude Evropská komise teprve projednávat. Tudíž výsledek plošného zákazu olova zatím lze jen stěží předjímat.

²⁴² Dostupné na WWW: <https://www.mpo.cz/cz/prumysl/chemicke-latky-a-smesi/reach-povinnosti-a-informace/agentura-echa-identifikuje-rizika-olova-pro-suchozemske-prostredi--240237>

²⁴³ Viz <http://www.myslivost.cz/Pro-myslivce/Aktuality/Pravdu-mame-my>.

²⁴⁴ PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 184 s.

²⁴⁵ Viz <http://www.myslivost.cz/Pro-myslivce/Aktuality/Koule-pro-politiky>.

8. Závěr

Lov je jedním z nejstarších způsobů zajištění si potravy. Od tohoto stádia však prošel poměrně dlouhým a komplikovaným vývojem až do dnešní podoby myslivosti, jejíž zásluha se promítá v přírodním bohatství, které se v naší krajině dodnes zachovalo, a jejíž význam a tradici v českém prostředí výstižně dokládá zapsání myslivosti na Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky, její mezinárodní uznání i její pojetí Ústavním soudem ČR jako cílevědomé a regulované činnosti k ochraně a rozvoji přírody vykonávané ve veřejném zájmu. Přesto všechno zde samozřejmě existuje řada postojů, které se s takovým postavením myslivosti neztotožňují.

I tak je zapotřebí si uvědomit, že ačkoli se to na první pohled nemusí zdát, má právní odpovědnost v oblasti myslivosti v našem právním řádu velice významnou roli, protože okruh subjektů, kterých se dotýká, je značně široký. Škody způsobené chováním zvěře nejsou zanedbatelné, přitom relativně účinné právní nástroje k jejich omezení zákon poskytuje. Je proto nezbytné, aby zemědělci, lesníci, ochránci přírody i běžní vlastníci honebních pozemků vedli s myslivci věcnou diskusi a namísto soupeření a působení vzájemných nepříjemností se snažili v maximální míře na zabránění škod způsobených zvěří spolupracovat. Otázkou však zůstává i svědomité plnění zákonných povinností v řadách myslivců, kteří sice často upozorňují na neúctu veřejnosti k přírodě a neochotu ostatních domluvit se s myslivci, ale také u nich samotných lze mnohdy postrádat aktivní přístup k výkonu práva myslivosti tak, jak zákon požaduje. Kapitolou samou pro sebe je pak celkový respekt a přístupování společnosti k životnímu prostředí. Zdá se, že tolerance návštěvníků krajiny k ní neustále klesá a rušení či poškozování její živé složky je téměř na denním pořádku. Vědomě i nevědomě se tak dopouští řady přestupků i trestných činů nejen na úseku myslivosti a ochrany přírody a krajiny, z velké části navíc nijak nepotrestaných. I když spíše bude žádoucí vůbec změnit uvažování ve společnosti a posilovat její právní vědomí. Přesto je nutné si přiznat, že škody páchané zvěří i na zvěří nejsou žádnou novinkou a především s černou zvěří a pytláctvím se svádí boje celá staletí.

V unijním právu dochází v současné době k jistým změnám, které mohou mít určitý dopad (nejen) do výkonu práva myslivosti a mohou ovlivnit regulování početních stavů zvěře, resp. narůst škod způsobených zvěří. Ač se v této práci

dospělo k závěru, že se zatím jedná spíše jen o domněnky, nelze určité změny vyvrátit do budoucna.

Resumé

In the diploma thesis on Legal liability in the field of hunting I first briefly focus on the importance of the hunting at present and its development across history, including legal development. Then I define several terms that are crucial for this topic.

However, I pay the most attention to the responsibility for damage caused by wild animals and on wild animals and for tort liability. By liability for damage, I explain who is the responsible subject and what rights and obligations he has, what damage the wild animals cause and how we can prevent this damage, including the application of claims for damages. In tort liability, I occupy with particular offenses and crimes in the field of hunting.

Furthermore, I point to the fundamental problems at present, especially the struggle with the increasing numbers of wild animals and with poaching. Then I occupy with the acquisition and possession of weapons in the light of the directive of the EP and the Council of the EU and its impact to the exercise of hunting rights; I will also mention marginally about the planned blanket ban on lead shot. All this in connection with the responsibility caused by the wild animals.

Seznam použitých pramenů

Knižní literatura

BEDNÁŘ, V.; BEJČEK, F.; BLECHA, O. *Penzum znalostí z myslivosti*. 14. vydání. Praha: DRUCKVO, spol. s.r.o. 2016.

BOHADLO, D., BROŽ, J., KADEČKA, S. a kol. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. XXI s.

ČECHURA, Vladimír a kolektiv. *Myslivost a právo*. Praha: ORAC, s.r.o., 2000.

ČERVENÝ, Jaroslav a kol. *Encyklopedie myslivosti*. Praha: Ottovo nakladatelství, s.r.o., 2004.

DRAŠTÍK, A.; FREMR, R.; DURDÍK, T. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. Díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015.

- FENYK, J.; SMEJKAL, L.; BÍLÁ, I. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. 2.*, podstatně přepracované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018.
- FILIPEC, J.; DANEŠ, F.; MEJSTRÍK, V. *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*. Praha: Academia, 2005.
- GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 7. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017.
- HARLING, Gert G. von; KEIL, B. *Praktická příručka pro lov černé zvěře*. Vydavatelství Víkend s.r.o., 2009.
- HART, Vlastimil a kol. *Úvod do myslivosti*. Praha: ČZU, 2014. Fakulta lesnická a dřevařská.
- HENDRYCH, Dušan a kol. *Právníký slovník*. 3. podstatně rozšířené vydání. Praha: C.H.Beck. 2009.
- HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část. 9. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2016.
- HROMAS, Josef a kol. *Myslivost*. Písek: Matice lesnická spol. s.r.o., 2000.
- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část, Zvláštní část. 6 vydání*. Praha: Leges, 2017.
- KÁNSKÝ, Zdeněk. *Zákon o myslivosti*. Praha: V Linhart, 1948.
- KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Praha: C.H.Beck, 1995.
- LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654). Komentář*. Praha: C.H.Beck, 2014.
- PETR, Bohuslav a kol. *Zákon o myslivosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015.
- PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017.
- PSUTKA, Jindřich. *Odpovědnost za ekologické škody v občanském právu*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2011.
- SOUKUP, T.; KÁNSKÝ, Z. *Nové předpisy o myslivosti*. Praha: V. Linhart, 1941.
- STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016.

ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014.

Právní předpisy

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších změn.

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými, zvláště chráněnými živočichy, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 100/2004 Sb., zákon o obchodování s ohroženými druhy, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 500/2004 Sb. správní řád, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 255/2012 Sb., kontrolní řád, ve znění pozdějších změn.

Zákon o myslivosti č. 23/1962 Sb.

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších změn.

Vyhláška č. 244/2002 Sb., kterou se provádí zákon o myslivosti, ve znění pozdějších změn.

Vyhláška č. 245/2002 Sb. o době lovu jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách lovu, ve znění pozdějších změn.

Usnesení vlády České republiky ze dne 11. května 2016 č. 428.

Usnesení vlády České republiky ze dne 23. října 2017 č. 740.

Usnesení vlády České republiky ze dne 14. června 2017 č. 443.

Vládní nařízení o myslivosti č. 127/1941 Sb.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2017/853, kterou se mění směrnice Rady 91/477/EHS o kontrole nabývání a držení zbraní.

Úmluva o ochraně evropské fauny a flóry a přírodních stanovišť (neboli Bernská konvence).

Judikatura

Nález Ústavního soudu ze dne 13.12.2006, sp.zn. Pl. ÚS 34/03.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24.02.2005, sp. zn. 25 Cdo 1390/2003.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24.02.2010, sp. zn. 28 Cdo 4899/2009.

Usnesení místopředsedy Soudního dvora ve věci C-482/17 R ze dne 27.02.2018.

Elektronické články

DVOŘÁK, Petr. Myslivost – odpovědnost za škodu. [online]. 2017, 5. června [cit. 24. listopadu 2018]. Dostupné na WWW: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/myslivost-odpovednost-za-skodu>

- FECHTNEROVÁ, Aneta. Problematika černé zvěře v našich honitbách. Myslivost [online]. 2010, listopad [cit. 28. ledna 2019]. Dostupné na WWW: <http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2010/Listopad---2010/Problematika-cerne-zvere-v-nasich-honitbach>
- FIALA, Jiří. Jednání o náhradě škody způsobené zvěří. Myslivost [online]. 2015, květen [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na WWW: <http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2015/Kveten-2015/Jednani-o-nahrade-skody-zpusobene-zveri>
- HAVELKOVÁ, Svatava. Odpovědnost za správní delikty a trestné činy. Ochrana přírody [online]. 2012, červen [cit. 11 února 2019]. Dostupné na WWW: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/pravo-v-ochrane-prirody/odpovednost-za-spravni-delikty-a-trestne-ciny/>
- HAVELKOVÁ, S.; ŠEDINA, P. Právo myslivosti a rybářství ve zvláště chráněných územích. Ochrana přírody [online]. 2013, listopad [cit. 14 března 2019]. Dostupné na WWW: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/pravo-v-ochrane-prirody/pravo-myslivosti-a-rybarstvi-ve-zvlaste-chranenych-uzemich/>
- KOLIBÁČ, P.; SLAVÍK, P. Prase divoké ve středoevropské (naši) krajině. Ochrana přírody [online]. 2015, květen [cit. 28. ledna 2019]. Dostupné na WWW: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/pece-o-prirodu-a-krajinu/prase-divoke-ve-stredoevropske-nasi-krajine/>
- MARADA, Petr. Chrání myslivci přírodu a krajinu? Myslivost [online]. 2010, duben [cit. 14 března 2019]. Dostupné na WWW: <http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2010/Duben---2010/Chrani-myslivci-prirodu-a-krajinu->
- NOVÁK, Rudolf. Náhrady škody způsobených zvěří. Myslivost [online]. 2004, červen [cit. 23. listopadu 2018]. Dostupné na WWW: <http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2004/Cerven---2004/Nahrady-skod-zpusobenych-zveri>
- PALAS, Jaroslav. Perspektivy myslivosti v ČR. Myslivost [online]. 2002, listopad [cit. 8. listopadu 2018]. Dostupné na WWW: <http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2002/Listopad---2002/Perspektivy-myslivosti-v-CR>

STRAKA, Bohumil. Myslivci, podpořte podpisem novou petici! Myslivost [online]. 2018, únor [cit. 22. února 2019]. Dostupné na WWW: <http://www.myslivost.cz/Pro-myslivce/Aktuality/Myslivci-podporte-podpisem-novou-petici>

SÝKORA, Ivo. Problematika slovitelnosti černé zvěře. Myslivost [online]. 2011, červen [cit. 28. ledna 2019]. Dostupné na WWW: <http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2011/Cerven---2011/Problematika-slovitelnosti-cerne-zvere>

ŠÍMA, Alexander. PYTLÁCVÍ po rekodifikaci trestního zákona. Myslivost [online]. 2010, březen [cit. 16. února 2019]. Dostupné na WWW: <http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2010/Brezen---2010/PYTLACTVI-po-rekodifikaci-trestniho-zakona>

ŠTROBACH, J; MIKULKA, J. Škody zvěří na polních plodinách a trvalých travních porostech. Myslivost [online]. 2016, listopad [cit. 23. listopadu 2018]. Dostupné na WWW: <http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2016/Listopad-2016/Skody-zveri-na-polnich-plodinach-a-trvalych-travni>

TOMÁŠKOVÁ, Lenka. Zákon č. 115/200 Sb. Ochrana přírody [online]. 2009, prosinec [cit. 24. listopadu 2018]. Dostupné na WWW: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/pece-o-prirodu-a-krajinu/zakon-c-115-2000-sb/>

VODŇANSKÝ, Miroslav. Minimální velikost honiteb. Myslivost [online]. 2009, prosinec [cit. 2. února 2019]. Dostupné na WWW: [http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2009/Prosinec---2009/Minimalni-velikost-honiteb-\(3\)](http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2009/Prosinec---2009/Minimalni-velikost-honiteb-(3))

ZABLOUDIL, F.; KORHON, P. Možnosti posuzování škod zvěří na zemědělských plodinách. Myslivost [online]. 2006, červen [cit. 23. listopadu 2018]. Dostupné na WWW: <http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2006/Cerven---2006/Moznosti-posuzovani-skod-zveri-na-zemedelskych-plo>

Ostatní zdroje

Důvodová zpráva k obč. zák. Dostupná na WWW: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

Důvodová zpráva k tzv. návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Dostupná na WWW: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/1ORNASYG5F8V>

CHARVÁT, A.; MIKULKA, J. *Uplatňování náhrad škod: Metodická příručka*. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2012, 18 s. Dostupné na WWW: <http://eagri.cz/public/web/file/299764/299450478726MetodickaPriruckaSkody.pdf>

Myslivecký řád. Dostupný na WWW: <http://www.myslivost.cz/Informace-pro-myslivce/Legislativa/Myslivecky-rad>

POKORNÁ, Lucie. Náhrada škod způsobených vybranými druhy zvláště chráněných živočichů – aktuální otázky. Dny práva – 2010 – Days of Law [online]. Masarykova univerzita, 2010 [cit. 24. listopadu 2018]. 1. Úvod. Dostupné na WWW: [https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/09_priroda/PokornaLucie\(1819\).pdf](https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/09_priroda/PokornaLucie(1819).pdf)

PRŮCHA, Petr. K pojetí správněprávní odpovědnosti a správního trestání. Jedná se o příspěvek přednesený na Seminári k novému zákonu o přestupcích, pořádaném Ministerstvem vnitra dne 19. 9. 2013. 16 – 17 s. Dostupný na WWW: <https://www.mvcr.cz/webpm/soubor/spravni-pravo-12-14w-prucha-pdf.aspx>

STEJSKAL, Vojtěch. Principy právní úpravy ochrany přírody a krajiny. Dny práva – 2010 - Days of Law [online]. Masarykova univerzita, 2010 [cit. 14. března 2019]. Dostupné z WWW: [https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/09_priroda/StejskalVojtech\(4477\).pdf](https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/09_priroda/StejskalVojtech(4477).pdf)

VORLÍČEK, Petr. Hodnotu neoprávněně ulovené zvěře pomáhá policistům stanovit sazebník.

[online]. 2010, 26. dubna [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na WWW:

http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2010_hodnotu-neopravnene-ulovene-zvere-pomaha.html

<http://apps.odok.cz/>

<http://eagri.cz>

<http://kraken.slv.cz/>

<http://nalis.usoud.cz>

<http://obcanskyzakonik.justice.cz>

<http://profipravo.cz>

<http://www.cmmj.cz>

<https://eur-lex.europa.eu>

<https://www.mpo.cz/>

<http://www.mvcr.cz>

<http://www.myslivost.cz>

<http://www.mzp.cz>

<http://www.nature.cz>

<http://www.nulk.cz/>

<http://www.ochranaprirody.cz/>

<http://www.psp.cz>

<http://www.svs-cr.cz>

